Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 38 (1649) 1981 RUGSĖJO-SEPTEMBER 17 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 35 ct.

Trišakis sąjūdis

Išeivijoje netrūksta organizacijų — jų turėjo senoji išeivija, jų dar daugiau turi naujoji, pokarinė. Tai rodo, kad mūsų išeivija nėra palaida masė, bet organizuota visuomenė. Kiekviena jų turi savo paskirtį bei savo vietą visuomeniniame gyvenime. Tos, kurios neteko savo paskirties, jau iškeliavo amžinybėn. Gyvosios organizacijos tebeveikia, atlikdamos vienokį ar kitokį uždavinį. Vienos jų yra įsteigtos išeivijoje, kitos atkilusios iš Lietuvos. Pvz. Lietuvos vyčiai yra Amerikos padaras, o ateitininkai atkilę iš Lietuvos. Savo idėjomis tai gimininges organizacijos, bet veiklos metodais, kilme, apimtimi, tradicijomis gerokai skirtingos. Vyčiai gimė Amerikoje, o ateitininkai — Rusijoje. Vyčiai niekad neveikė Lietuvoje, o ateitininkai dalyvavo nepriklausomos Lietuvos kūrime ir joje išsiskleidė savo veiklą. Vyčiai niekad nepatyrė tremties, o ateitininkai gimė tremtyje, subrendo bei sustiprėjo Lietuvoje ir vėl atsidūrė tremtyje, tiktai šį sykį nebe Rusijoje, o laisvajame pasaulyje, kur rado užuovėją ir prisi taikė prie esamų sąlygų. Vyčiai yra vientisa organizacija, neturinti atskirų šakų, o ateitininkai yra trijų sąjungų federacija — moksleivių, studentų, sendraugių arba vyresniųjų ateitininkų. Vyčiai organizacinėje veikloje vartoja daugiausia anglų kalbą, o ateitininkai — vien lietuvių, bent iki šiol.

ATEITININKAI per 30 metų įaugo į gyvenamo krašto visuomenę bei kultūrą, tačiau neatsižadėjo ir lietuvškosios. Pirmoji karta išliko grynai lietuviška, bet antroji ir trečioji jau labiau palinko gyvenamo krašto kultūron. Čia ir iškilo problema, būtent, jaunosios kartos įtautinimas lietuvių visuomenėn išeivijos sąlygose. Tiesa, tai bendra išeivijos problema, tačiau ateitininkai ją bando spręsti organizuotu būdu, savitu užmoju. Mat ateininkija yra trišakė organizacija, jungianti moksleivius (net ir jaunučius), studentus ir sendraugius. Vaikai, kurie pradeda savo kelią nuo jaunučių ir eina pakopomis augštyn iki sendraugių, įauga į lietuviškąjį gyvenimą ir tuo būdu atsveria gana stiprią vietinės kultūros trauką. Tai sistema, kuri yra išbandyta per 30 pastarųjų metų. Kas ja sąžiningai naudojasi, pasiekia gana gerų rezultatų. Ir tai ne tik tautinėje, bet ir religinėje bei idėjinėje srityje. Prie to daug prisideda kun. prof. St. Ylos įsteigti ir jo vadovaujami kursai, stovyklos, spauda. Minėtoji trišakė sistema būtų žymiai sėkmingesnė, jeigu vyresnieji ateitininkai uoliau dirbtų ta linkme, daugiau dėmesio skirtų praktiniam jaunimo auklėjimui, globojimui, vadovavimui. Sistema yra neabejotinai gera, bet ji sušlubuoja, kai jos veikėjai nustoja žiūrėti ateitin ir pasitenkinti praeitimi.

SUKAKTUVINIAME ateitininkų kongrese atsispindėjo pagrindinis rūpestis, būtent, išlikti gyvu, žaliuojančiu medžiu, nes ant nudžiūvusio medžio ažalos neauga. Aiškiai matyti, kad vyresnioji karta sensta, netenka anksčiau turėto entuziazmo, kaitinančios ugnies, o jaunoji karta, patekusi kryžkelėn, nelengvai apsisprendžia. Jaunieji, matydami, kad jų vyresnieji ateitininkai nejuda, paseka jų pavyzdžiu. Jie neturi to akinančio, kaitinančio židinio, kuris uždegtų idealistine pasiaukojimo ugnimi. Reikia pripažinti, kad vyresnieji ateitininkai, kaip paskiri asmenys, daug dirba, dalyvauja bendrojoje lietuvių išeivijos veikloje, bet mažai tesireiškia savoje organizacijoje. Dėlto nukenčia ateitininkiškasis jaunimas, kuris yra reikalingas uždegančio vyresniųjų entuziazmo savose eilėse. Tai vienas kongrese pastebėtų rūpesčių, apie kurį telkėsi ir kiti, būtent, pagalba tikinčiajai Lietuvai, religinio gyvenimo pagilinimas savose eilėse, stipresnės tėvynės meilės ugdymas, uolesnis jaunimo telkimas į ateitininkų gretas, ryšių palaikymas su Lietuva ir t.t. Visos tos problemos kongrese buvo pajudintos ir, reikia tikėtis, kad šis kongresas bus impulsas stipresnei veiklai visose vietovėse, kad ateitininkai nebėgs nuo pareigų organizacijoje bei visuomenėje, nepaliks savo šūkio vien vėliavose ir stengsis jį perkelti gyveniman.

Torontiškio "Gintaro" ansamblio dainos grupė, atlikusi meninę programą "Vilniaus" paviljone tautybių savaitės — "Folkloramos" metu Winnipege. Kairėje — klebonas kun. J. Bertašius, trečia iš kairės — grupės vadovė mokytoja G. Paulionienė, priešakyje — "Vilniaus" karalaitė — L. Rutkauskaitė, burmistrė V. Daubaraitė Nuotr. R. Paulionio

Kongresas, pajudinęs esminius klausimus

Šiaurės Amerikos ir kitų kraštų ateitininkų atstovai Čikagoje penkias dienas svarstė savo organizacijos praeitį, dabartį ir ateitį.

Rugsėjo 4-7 dienomis Čikagoje suvažiavo ateitininkų atstovai iš JAV, Kanados, V. Vokietijos, Italijos ir Brazilijos į kongresą, minintį 70 metų "Ateities" sukaktį. Pirmąją dieną dalyvių skaičius dar nebuvo labai gausus ir posėdžiavo Ateitininkų Namuose Lemonte. Penktadienio vakarą kongreso dalyviai jau rinkosi į Čikagos Jaunimo Centrą susipažinimo vakarui. Jame vyravo vien jaunimas, nes šokiais senimas nebesidomi.

Penktadienis buvo skirtas organizaciniams reikalams. Dr. A. Damušis kalbėjo apie ateitininkijos kartų bendradarbiavimą, pateikdamas keleta sugestijų, kurios buvo svarstomos atskiruose sendraugių, studentų ir moksleivių posėdžiuose.

Šestadienis buvo skirtas "Ateities" žurnalo 70 metų sukakčiai. Dabartinis jo redaktorius kun. dr. K. Trimakas su kun. prof. St. Yla ir kun. V. Dabušiu jėzuitų koplyčioje 9 v.r. atnašavo Mišias, kurių metu kaip atnaša buvo padėta ant altorious "Ateitis" — pirmasis ir sukaktuvinis numeris. Prieš lekciją buvo paskaityta ištrauka iš pirmojo "Ateities" numerio. Jautrų pamokslą apie ateitininkų sąjūdį pasakė kun. dr. K. Trimakas, grįsdamas savo mintis sena Evangelija ir nauja dabartimi. Pilnutėlė koplyčia ateitininkų aktyviai dalyvavo pamaldose darniu giedojimu, Komunijos pri-ėmimu, bendru Dievo ir Tėvynės jausmo išgyvenimu.

Dabartinis Ateitininkų Federacijos vadas JUOZAS LAUČKA.

Iškilmingas posėdis

Šeštadienio rytą po Mišių apie 10 v. į Jaunimo Centro salę susirinko kongreso dalyviai, pasiruošę iškilmingam posėdžiui. Prabilo rengėjų komiteto pirm. Vl. Šoliūnas, įžygiavo vėliavos, scenoje pasirodė prel. J. Balkūnas su invokacija. Ilgesnį kongreso atidarymo žodį tarė Federacijos vadas J. Laučka, pirmuosius sakinius skirdamas Lietuvai ir perskaitydamas laiško ištrauką iš Lietuvoje likusio ateitininko: "Senoji ištikimybė neišblėso; sugriuvo namai tėvynėje, bet rąstai liko. Iš jų atstatėte naujus rūmus. Mes su jumis" (cituota iš atminties).

Suminėjęs buvusius Federacijos vadus, J. Laučka pažymėjo, kad šiame posėdyje dalyvauja kaip svečiai — VLIKo pirm. dr. K. Bobelis, PLB pirm. V. Kamantas, JAV LB pirm. V. Kutkus, ALTos atstovas, BALFo pirm. M. Rudienė ir svečias iš okupuotos Lietuvos prof. Kazys Ėringis iš Panevėžio, pasitraukęs nuo sovietinių mokslininkų ekskursijos, plaukiančios laivu Australijon, ir per Madagaskarą pasiekęs JAV-bes.

Kongresą sveikino Šv. Tėvas Jonas-Paulius II, JAV prezidentas R. Reaganas (tekstą perskaitė L. Kojelis), Lietuvos diplomatų šefas St. Lozoraitis, linkėjęs ateitininkams išugdyti daugiau pašaukimų į kunigus.

Garbės prezidiuman pakviesti: vysk. V. Brizgys, vysk. A. Deksnys, gen. konsulė J. Daužvardienė, buvę Federacijos vadai — J. Pikūnas, P. Kisielius, dabartinis vadas J. Laučka, prel. J. Balkūnas, B. Brazdžionis. Darbo prezidiuman — dr. V. Vygantas, kun. dr. A. Savickas iš Vokietijos, dr. Saldytė iš Brazilijos. Į sekretoriatą — R. Balčiūnaitė, D. Čepaitytė, A. Kazlauskas.

Redaktoriaus paskaita

Dabartinis "Ateities" redaktorius kun. dr. K. Trimakas, gabia žurnalistiška ranka iškėlęs žurnalą į augštumas, savo paskaitoje pagrindiniais bruožais pavaizdavo nueitą kelią tremtyje iki šiol. Pradžioje būta didelio ateitininkų išblaškymo, bet vėliau jis liko apvaldytas, atgauta orientacija naujose sąlygose, atkurta organicizija. Daug dėmesio skirta Lietuvai, skatintas jaunimas neatitrūkti nuo Lietuvos ir jos problemų, tęsti kultūrinę kūrybą.

Viso sąjūdžio pagrinde buvo Kristus kaip idealas, bet tikrovė gerokai nutolusi nuo Jo. Toji tikrovė tebėra veikiama nepalankios aplinkos, silpninančios krikščioniškąjį tikėjimą. Įsigalėjo apatija, daug kas atsidūrė kryžkelėje tarp užsidegimo ir apatijos. Kilo mintis dvasinio atsinaujinimo, noras grįžti į stipresnį religinį gyvenimą, palaikyti glaudesnius ryšius su okupuota Lietuva.

Kun. dr. K. Trimakas palietė ir kultūros bei kūrybos sritį, kurioje netrūko idėjų, bet stigo jų įgyvendinimo. Galėjo būti padaryta žymiai daugiau. Ypač pasigesta stipresnės kolektyvinės ateitininkų veiklos.

Kalbėdamas apie moksleivius, kun. dr. K. Trimakas pažymėjo, kad yra daug jaunų, veiklių veidų, bet trūksta sąmoningumo, idėjingumo, pasiruošimo. Studentų veikla vienu metu buvo beveik visai dingusi, bet vėliau atsigavo. Sumažėjo veržlumas į mokslą, įsigalėjo lėkštumas, pasyvumas, bet iš kitos pusės atsirado polinkis į nepaprastas idėjas, radikalumą. Sendraugių veikla pasižymėjo apatija, pasyvumu, nors pavienių pavyzdžių būta ir labai šviesų. Bend-roji veikla neteko iniciatyvos, nepasireiškė bendrų uždavinių vykdymu.

Kito redaktoriaus paskaita

Buvęs "Ateities" redaktorius (dabar "Draugo" dienraščio kultūrinio priedo redaktorius) poetas K. Bradūnas kalbėjo apie "Ateities" žurnalo, kūrybinę bei literatūrinę pusę. Esa visą laiką "Ateitis" skyrė daug dėmesio kultūrinei kūrybai, ypač literatūrai. Vienu metu literatūra buvo iškelta į pirmą vietą. Net ir karo nuotaikoje ateitininkai puoselėjo literatūrą, atsispindančią tautos tikybą, patriotizmą ir savo meto gyvenimą. Daug talentų išaugo ateitininkų eilėse. Į dabartinė "Ateitis" skiria daug dėmesio

(Nukelta į 9-tą psl.)

KANADOS ĮVYKIAI

Palūkanos, streikas, nafta

Pagrindiniai min. pirmininko P. E. Trudeau kabineto nariai turėjo dvi dienas trukusį posėdį Naujosios Skotijos vasarvietėje. Diskusijos lietė ekonomijos problemas, infliaciją ir perdaug augštas palūkanas paskoloms, kurios ypač smaugia mortgičius turinčius namų savininkus. Po posėdžio buvo pareikšta kad lengvatos namų savininkams nenumatomos, išskyrus kraštutinius atvejus. Palūkanos galės būti sumažintos tik tada, kai tai padarys JAV. Kanados parlamentas darbą po vasaros atostogų pradės spalio l4 d. greičiausiai be tradicinės sosto kalbos, kurią gali pakeisti biudžetas, atskleidžiantis valdžios planus.

Naujojon Skotijon atskridusių ministerių Sydney orauostyje laukė nemalonus susitikimas su beveik du mėnesius streikuojančiais angliakasiais, nes ta kasykla priklauso federacinės valdžios bendrovei. Angliakasiams buvo pasiūlytas atlyginimų padidinimas 24% trejų metų laikotarpyje, nors metinė infliacija yra pasiekusi 13%. Pokalbiuose su streikuotojais labiausiai nukentėjo užsienio reikalų min. M. MacGuiganas. Jis sutiko, kad angliakasių šeimoms sunku pragyventi su metiniu $16.000 uždarbiu. Suklupo tada, kai vienas angliakasys paklausė, kokia yra jo alga. M. MacGuiganas išsisukinėdamas teisinosi savo algos tiksliai nežinąs. Pagalbon atėjo šį incidentą aprašę laikraščiai. Po paskutinio parlamentarų ir ministerių algų padidinimo iš karto net 27% M. MacGuiganas dabar gauna $92.000 į metus. Tikrą šios sumos vertę dar labiau padidina jon įskaityti $15.000, už kuriuos jis ir visi kiti parlamento nariai yra atleisti nuo pajamų mokesčio. Toronto dienraščio "The Globe and Mail" duomenimis, užsienio reikalų min. M. MacGuigano metinė alga yra netgi didesnė už JAV valstybės sekr. A. Haigo. Pastarasis tegauna $69.630, o juos išvertus į kanadiškus dolerius — $83.556. Susidaro didokas beveik $10.000

(Nukelta į 8-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

GDANSKE PASIBAIGĖ PIRMOJI "SOLIDARUMO" UNIJOS kongreso dalis, patvirtinusi daug Maskvai nepriimtinų rezoliucijų. Skaudžiausias buvo "Solidarumo" pasisakymas už laisvas bei nepriklausomas profsąjungas Albanijoje, Sovietų Sąjungoje bei jos satelitinėse šalyse, kur jas dabar visiškoje kontrolėje laiko kompartijos. Revoliucija taip pat dvelkia "Solidarumo" unijos reikalavimas įsileisti jos narius į darbovietių vadovybes, įvesti demokratinius seimo rinkimus, laikytis teisingumo ir lygybės principų, paleisti politinius kalinius. TASSo agentūra kongresą pavadino antisocialistine ir netgi antisovietine orgija. Propagandinėn kovon prieš "Solidarumą" buvo įjungti Sovietų Sąjungos darbininkai. Darbovietėse rengiami specialūs susirinkimai, kuriuose kalbėtojai puola "Solidarumą". Ši propagandinė taktika lig šiol būdavo naudojama daugiausia prieš JAV užsienio politiką, ypač Vietnamo karo metais. Spaudimą Lenkijai ir "Solidarumo" unijai taipgi buvo bandoma daryti prie Gdansko įlankos įvykusiais karo laivyno manevrais, kariuomenės dalinių iškeldinimu Baltijske, Kaliningradu pavadintoje Karaliaučiaus srityje. Daug kam atrodo, kad "Solidarumo" unija jau yra išsėmusi Kremliaus vadų kantrybę. Invazijos Lenkijon betgi atsisakoma dėl kelių priežasčių. Pirmiausia sunku būtų susidoroti su 30 milijonų lenkų, neatsirastų Maskvai norinčių tarnauti naujų kompartijos vadų, reikėtų daug maisto, kurio neužtenka ir pačiai Sovietų Sąjungai. Viešo pasmerkimo Maskva yra susilaukusi dėl Afganistano invazijos. Įsiveržimas Lenkijon atneštų nepalyginamai didesnę laisvojo pasaulio reakciją, sustiprintų Š. Atlanto Sąjungą, kur dabar vyks-ta Kremliui palankios de-monstracijos prieš prez. R. Reagano ptadėtą neutroninių bombų gamybą bei galimą jų sutelkimą Vakarų Europoje. Antroji "Solidarumo" kongreso dalis prasidės rugsėjo 26 d., atnešdama naują galvosūkį L. Brežnevui bei kitiems kompartijos vadams.

Vadų pokalbiai

Vašingtone susitiko prez. R. Reaganas ir Izraelio premjeras M. Beginas, didžiausią protestą reiškiantis prieš specialiu radaru aprūpintų AWACS lėktuvų pardavimą Saudi Arabijai. Už lėktuvus bei kitus ginklus JAV iš Saudi Arabijos gautų $8,5 bilijono. Sutartį turi patvirtinti JAV kongresas, kuriam nemažos įtakos turi Izraelį remiantys žydai. Pokalbiai Vašingtone buvo užbaigti galutinai nesutartu strateginiu JAV ir Izraelio bendradarbiavimu Artimuosiuose Rytuose. Tas bendradarbiavimas būtų nukreiptas tik prieš Sovietų Sąjungą bei jos galimus proveržius. M. Beginas pasiūlė bazes JAV aviacijai ir laivynui, net Izraelio naikintuvų apsaugą transportiniams lėktuvams. Iš tikrųjų prez. R. Reaganui yra svarbesnės Egipto prez. A. Sadato jau anksčiau pasiūlytos bazės. Dėl bazių taip pat vedami pasitarimai su Kenija ir Omanu. Atrodo, strateginiu bendradarbiavimu su Izraeliu prez. R. Reaganas tik siekia pateisinti ginklų pardavimą Saudi Arabijai.

Ginklų varžybos

L. Brežnevas oficialima susitime su Vietnamo kompartijos vadu Le Duanu prašneko apie naujas ginklavimosi varžybas. Esą Sovietų Sąjunga į JAV neutronines bombas reaguos savo arsenalo sumoderninimu, kad būtų išlaikyta lygybė su JAV ir Š. Atlanto Sąjunga. Iš tikrųjų Maskvos kontroliuojama Varšuvos Sąjunga yra gerokai pralenkusi Š. Atlanto Sąjungą tankų, lėktuvų ir net raketų skaičiumi. Lygybės siekia JAV prez. R. Reaganas savo rekordiniu ginklavimosi biužetu. Sovietų Sąjunga bandė sustabdyti Ispanijos įsijungimą Š. Atlanto Sąjungon. Tuo reikalu Ispanijai buvo įteikta nota, jos įsijungimą vadinanti tarptautinės įtampos didinimu. Ispanijos vyriausybė notą atmetė kaip nepateisinimą kišimąsi į kitos valstybės reikalus.

Su tautos pritarimu

Egipto prez. A. Sadatas specialiu referendumu gavo egiptiečių pritarimą net 90% balsų dauguma savo vienybės atstatymo akcijai. Tai liečia 1.536 asmenų suėmimą, suvaržymus kraštutiniams mahometonams ir koptų krikščionims. Daugiausia nukentėjo mahometonai, kuriems įtakos turi ajatolos R. Chomeinio revoliucija Irane. Pasak A. Sadato, politikai neturi būti vietos religijoje, o religijai — politikoje. Dėlto valdžios kontrolėn netgi buvo perimta 40.000 Egipte esančių mečečių, įvesta registracija jų dvasiškiams. Birželio mėnesį Kaire įvykusiame mahometonų ir koptų susikirtime žuvo 60 asmenų. Įvykdyta suėmimų banga skaudžiausiai palietė ajatolos R. Chomeinio šalininkus, puolančius prezidentą A. Sadatą bei jo draugiškus ryšius su prez. R. Reaganu ir JAV. Spaudos pranešimu, Egipto saugumiečiai susekė grupę KGB agentų, organizavusių prez. A. Sadato nuvertimą religinių susikirtimų priedangoje. Esą Maskva siekė ne tik savo įsigalėjimo Egipte, bet ir kitose arabų šalyse. Tais KGB agentais buvo aštuoni sovietų diplomatai ir žurnalistai Egipte. Tų agentų veikla su opozicinių grupių nariais buvo sekama pastaaruosius trejus metus.

Šiame numeryje:

Trišakis sąjūdis
Ateitininkijos vaidmuo išeivijoje ir jos kongresas Čikagoje
Kongresas, pajudinęs esminius klausimus
Reportažas apie sukaktuvinį ateitininkų kongresą ir jo rūpesčius
Gudijos lietuvių šauksmas
Aliarmuojantis kreipimasis į laisvojo pasaulio tautiečius
Istorija ir politika
Dr. Jonas Balys apie Mažosios Lietuvos problemas
"Atskilę nuo Lietuvos kamieno"
Atkirtis į sovietinio pareigūno Pr. Petronio nepagrįstus priekaištus
"Grandies" viešnagė Australijoje
Pranešimas apie tautinių šokių grupės koncertus
Ir džiugu, ir skaudu
Naujas pranešimas apie įvykius Suvalkų trikampyje
Mokslo ir meno šventė
Metinė Europos lietuvių studijų savaitė Prancūzijoje
Profesorius Grinius — kritikas
Anatolijus Kairys iškelia literatūrinius Velionies nuopelnus
Pastabos apie tris veikalus
Teatrinis Stratfordo festivalis ir žymieji jo veikalai

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata $15, pusmetinė — $8. Rėmėjo prenumerata $20.
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc. Subscription rates: $15.00 per year, $8.00 per 6 months. Deadline for advertisements —Thursday. Second class mail registration number 0509.

Gudijos lietuvių šauksmas

Pogrindžio "Aušra" 24 numeryje paskelbė aliarmuojantį Gudijos lietuvių atsišaukimą "Padėkite mums", kuriame kreipiamasi į brolius lietuvius ir į viso pasaulio geros valios žmones, prašantį moralinės pagalbos

Po Didžiojo Tėvynės karo nuo Lietuvos buvo atplėšti lietuviški rajonai: Pastovio, Breslaujos, Astravo, Varenavo. Vien tik Varenavo rajone yra apie 30 lietuviškų kaimų, prigludusių prie Lietuvos sienos; juose gyveno apie 15.000 lietuviškai kalbančių žmonių. 14 lietuviškų kaimų yra Astravo rajone Gervėčių apylinkėje.

Šiose salose yra daug lietuvių kultūros vertybių. Tai — ypatingai senos ir gražios liaudies dainos, pasakos, papročiai, įdomūs etnografiniai kaimai. Svarbios mokslinės reikšmės baltistams turi savita tarmė, išlaikiusi savo archaiškus bruožus.

Sunkią priespaudą mes, lietuviai, iškentėjome lenkų okupacijos metais. Dar ir šiandieną gyvos lenkų nacionalistų padarytos žaizdos. 1944 m. pavasarį sužvėrėję lenkų buržuaziniai nacionalistai su hitleriniais okupantais subombardavo ir sudegino gražų lietuvišką Pelesos kaimą. O kiek nukankinta lietuvių kultūros veikėjų! Tačiau tuo sunkiu metu veikė lietuviškos mokyklos, skaityklos, klubai, vaikų darželiai, saviveiklos rateliai. Lietuviška kultūra gyvavo.

Tarybų valdžios metais Baltarusijos komunistų partijos vadovai, gavę įsakymus iš augščiau, sutelktomis jėgomis kartu su vietiniais lenkų nacionalistais ėmėsi grubių represijų prieš lietuvius. Jų tikslas — atplėšti mus nuo savo tėvynės Lietuvos, kad nutraukę su savo tautiečiais betkokius kultūrinius tautinius santykius, greičiau praradę savo nacionalinius bruožus ir kalbą, ištirptume "vieningoje" TSRS tautų masėje.

Pagal oficialius 1970 m. gyventojų surašymo duomenis, Baltarusijoje lietuvių beveik nėra, nes lietuviai buvo užrašinėjami lenkais arba baltarusiais.

Nuo 1950 m. uždaryta lietuviškos parapijos Pelesos bažnyčia ir paversta grūdų sandėliu.

Nugriauta Varenavo bažnyčia; jos vietoje dabar stovi kultūros namai. Uždarytos Vydžių ir Apso bažnyčios.

Uždarytos visos minėtose salose lietuviškos mokyklos. Tik Pelesoje, Gervėčiuose ir Giriose daugybės pareiškimų ir skundų dėka išreikalavome lietuvių kalbos mokytojus. Lietuvių kalba minėtose mokyklose pradedama mokyti kaip viena iš užsienio kalbų — tik nuo trečios klasės. O juk šių apylinkių kaimai lietuviški!

Trukdoma lietuviams užsiprenumeruoti lietuvišką spaudą. Draudžia mums kalbėti net savo gimtąja kalba. Lietuviams neleidžiama užimti augštesnes pareigas.

Štai Pelesos kaime buvusi kolūkio pirmininkė Liucija Zilinskaja, lenkų buožės duktė su partiniu bilietu, oficialiai visuotiniame susirinime uždraudė lietuviams viešoje vietoje kalbėtis gimtąja kalba. Už tai sumokėjo baudas ne vienas Pelesos kaimo gyventojas. Dėl jos represijų plaukė skundai į Gardino srities komitetą, bet lietuvių balsui partijos vadovai paprastai būna kurčnebyliai.

Pastaruoju metu Baltarusijos TSR partinei organizacijai reikalaujant, atitinkamos Lietuvos TSR organizacijos dabar draudžia ne tik organizuotai, bet ir individualiai Lietuvos gyventojams viešėti pas mus.

Pas Baltarusijoje gyvenančius lietuvius neleidžiama iš Lietuvos atvykti nei šokių ar dainų ansambliams, nei lietuvių ekskursijoms, kraštotyrininkams ar studentams. Net mokslininkai, atvykę rinkti kalbotyrai naudingos medžiagos (pvz. 1979 m. vasarą V. Toporovas su savo grupe Pelesoje), užpuolami ir terorizuojami. Mes, Pelesos, Gervėčių, Ramaškonių ir Apso apylinkių lietuviai, seniai laukiame iš Lietuvos atvykstančių meno ir saviveiklos kolektyvų, ansamblių, tačiau — veltui! Nei mes, nei jie negalime gauti iš rajono valdžios leidimo. O neoficialūs apsilankymai mūsų svečiams baigdavosi tragiškai. Vieni nušalinami iš pareigų, kiti gauna papeikimus, svarstomi atitinkamose įstaigose, baudžiami. Net ir studentai persekiojami dėl lankymosi pas mus. Valdžios nuomone, jie kursto ir uždega Baltarusijoje gyvenančių lietuvių nacionalistinius jausmus.

Mūsų vienintelė atrama, į kurią atsiremia mūsų tautiškumo ir kultūros išlaikymas bei dorovinis jaunimo auklėjimas, yra tikėjimas.

Nesuskaičiuojami mūsų pareiškimai ir kelionės, pradedant Gardino srities ir Minsko religijų reikalų įgaliotiniu, baigiant TSRS religijų reikalų įgaliotiniu bei Augščiausiosios tarybos prezidiumo pirmininku L. Brežnevu. Metų metais reikalavome, kad Gervėčių ir Rodūnės bažnyčiose leistų dirbti lietuviams kunigams, tačiau kompartijos vadovai atrėždavo: "Neleisime, nes čia jie dar Lietuvą atkurs!" Ir štai — 1979 m. susilaukėme šiose bažnyčiose lenkų kunigų. Pamaldos vyksta dabar šiose bažnyčiose tik lenkų kalba, sakomi lenkiški pamokslai, vaikai katekizuojami taip pat lenkiškai, nors mūsų vaikai lenkiškai visai nesupranta. Visdėlto kaip norėtųsi, kad šie kunigai, pramokę lietuvių kalbos, galėtų lietuviškai paskaityti Evangeliją ir pasakyti lietuvišką pamokslą.

Nuo pat 1950 m. reikalaujama, kad būtų grąžinta Pelesos bažnyčia ir užregistruota Pelesos religinė bendruomenė. Kiek kelionių ir pareiškimų į Maskvą, tačiau tas pats atsakymas: "laukite", "neleisime" ir pan.

Mūsų priešai tvirtai ir pagrįstai įsitikinę, kad mūsų tvirtumo ir ištvermės jėga slypi tikėjime, todėl stengiasi sugriauti ir sutrypti religinę ir tautinę sąmonę.

Mes, Baltarusijos lietuviai, kreipiamės ne tik į mūsų brolius lietuvius, bet ir į visus pasaulio geros valios žmones, prašydami ištiesti mums pagalbos ranką.

Prašome protestuoti prieš kultūrinį ir tautinį genocidą.

Padėkite mums išreikalauti:

a. Pelesoje, Gervėčiuose ir Giriose lietuviškas mokyklas;

b. sąlygas kultūrinei veiklai;

c. nutraukti visus lietuvių persekiojimus ir varžymus už ryšius su Lietuvos visuomene;

d. nutraukti religinę diskriminaciją ir tikinčių vaikų persekiojimą bei įstatymų ignoravimą religijos atžvilgiu;

e. grąžinti Pelesos bažnyčią, statytą mūsų tėvų ir brolių rankomis. Taip pat leisti kunigui laikyti pamaldas bei tenkinti religinius mūsų poreikius lietuvių kalba.

1980. IX. 1.

Baltarusijos lietuviai

Optometristas
Dr. R. J. Lapienis
SHERWAY GARDENS MALL
25 THE WEST MALL
Toronto, Ontario
Tel. 621-5050
Talkininkas (Associate)
J. S. POLLOCK, O.D.

Istorija ir politika

Dr. Jonas Balys

Gera žinoti istoriją, tačiau ji nėra visų ligų vaistas. Žinoti faktus ir juos tinkamai įvertinti, tai vėl du skirtingi dalykai. O jau falsifikuoti istoriją ir patriotiniais sumetimais neleistinas dalykas.

Kas rimtai pažiūri į istorijos eigą, kaip K. Būga, A. Salys, Z. Ivinskis, J. Jakštas, (šių eilučių autorius), susilaukia visų perkūnų ant savo galvos iš kaikurių mūsų patriotų. Visokie diletantai "archeologai-istorikai-kalbininkai" gamina bei leidžia knygeliūkštes ir žemėlapius su savo fantastiškom svajonėm, į kurias niekas rimtai nežiūri.

Praeities pastangos

Istorija kaiko pamoko, tačiau tik tuos, kurie moka ją skaityti. Net ir Vytautas D. yra kaltinamas kaikurių mūsų šių dienų patriotų, kurie nežino faktų ar nemoka jų suprasti. Vytautas buvo politikas. Politika yra žaidimas: varžytininkai visados daugiau užsiprašo, negu tikisi gauti, nes reikia turėti atsargą dėl ko pasiderėti, nusileisti ir vis gal ką gauti. Esą Vytautas derybose su Ordinu 1413 m. Salyne pasakė: "Prūsai yra taip pat mano protėvių žemė, ir aš reikalausiu jų iki pat Osos (upės). Jie yra mano protėvių palikimas. . . O kur yra Ordino tėvų palikimas?" (A. Šapoka, Lietuvos istorija, p. 140).

Vytautas čia aiškiai kalba apie baltiškus prūsus, kurie lietuviams, aišku, buvo giminės ir artimesni, negu vokiečiams. Toks Vytauto išsireiškimas visiškai nereiškia, kad ir lietuviai kadaise gyvenę iki Osos upės. Tai tik pretenzija į giminingos tautos žemes.

Nors Vytautas buvo geras politikas derybose, tačiau ir jam neviskas sekėsi, kaip jis norėjo: net būdamas visoje savo galybėje, pasitenkino atgavęs tik Žemaitiją, bet be Klaipėdos krašto ir miesto, be Nemuno žiočių.

Kodėl taip įvyko? Ar jis nesistengė? Labai stengėsi, tačiau nepajėgė. Visa tai rimtai ir įtikinamai išdėstyta Sorbonos auklėtinio prof. dr. Bronio Dundulio veikale, kuris moka istorinius faktus analizuoti (žr. jo Lietuvių kova dėl Žemaitijos ir Užnemunės XV amžiuje. Vilnius, 1960, psl. 316).

Žalgirio mūšyje 1410 m. buvo palaužta Ordino galybė, bet jis nebuvo sunaikintas. Sąjungininkų kariuomenė ilgai užtruko ilsėdamasi ir laidodama žuvusius. Tuo tarpu Ordino jėgų likučiai užsidarė stipriose mūro pilyse, kurių negalima buvo užimti. Ordinas vengė kovos atvirame lauke. Liko viena priemonė — pilių apgulimas. Sąjungininkų kariuomenė, kuri Žalgirio mūšyje gerokai išsėmė savo jėgas, kol palaužė "furia Teutonica", netikėtai susidūrė su nauju priešu: epideminėmis ligomis, turbūt dezinterija, su kuria tada niekas nemokėjo kovoti. Teko nutraukti pilių apgulimą ir grįžti namo, nepasiekus galutinės pergalės.

Todėl Torunės 1411 m. taikos sąlygos Ordinui buvo gana lengvos. Istorikai dar spėja, esą Vytautas nenorėjo visiškai Ordino sunaikinti, kad būtų galima juo pasinaudoti kaip atsvara prieš lenkus. Vytautas tik norėjo atgauti Žemaitiją ir dalį Sūduvos, kurias užrašė Ordinui už pagalbą prieš Jogailą. Ordinas pasinaudojo pusbrolių tarpusavio kova už valdžią Lietuvoje. Žemaičius Ordinui buvo užrašę: Jogaila 1382 m. iki Dubysos, Vytautas 1384 m. ir vėliau net iki Nevėžio bei gerą dalį Sūduvos (Suvalkijos). Pagal Torunės 1411 m. taikos sutartį, Vytautas ir Jogaila atgavo Žemaitiją tik iki jų gyvos galvos, o vėliau ji atiteks Ordinui.

Prasidėjo didžiausia diplomatinė veikla. Ordinas visur kaišiojo Jogailos ir Vytauto išduotus pergamentus. Vokiškas imperatorius Zigmantas ir popiežiai palaikė Ordiną. Byla atsidūrė net Konstancos visuotiniame bažnytiniame susirinkime 1416-17 m., kuris tada atliko Jungtinių Tautų pareigas. Tačiau ir ten lietuviai su lenkais nelaimėjo, nors labai stengėsi: negailėjo didelių išlaidų delegacijų kelionėms, ekspertų samdymui ir paperkamoms dovanoms (žr. V. Gidžiūno str. "Lituanistikos darbai", II t., 1969, psl. 5-34. Anksčiau tuo klausimu rašė A. Janulaitis žurnale "Praeitis" II t., 1933, kurį dabar perspausdino "Lietuvių tautos praeitis" 1980 m. 15-16 nr.).

Dar teko lenkams ir lietuviams kelis kartus kariauti su Ordinu. Pagaliau, pagal prie Melno ežero 1422 m. pasirašytą taikos sutartį, Vytautas visiems laikams atgavo Žemaitiją ir Sūduvos dalį iki Šešupės, Širvintos ir Lieponos upių, bet be Klaipėdos krašto. Būtų reikėję toliau kariauti su Ordinu už sieną iki Nemuno ir jo žiočių, bet čia Vytautas pasitenkino kompromisu. Atsiminkime, kad Žalgirio mūšis įvyko dėl Žemaičių išlaisvinimo. Tad ir Vytautas, būdamas visoje savo galybėje (o ką jau kalbėti apie mus šiandien), negalėjo įvykdyti visų savo norų ir pasitenkino tuo, kas diplomatijos ir karo priemonėmis buvo galima pasiekti. Karas visados brangiai kainuoja ir sunku numatyti, kas iš to išeis.

Vytauto įpėdiniai praleido nepasinaudoję net dviem gerom progom. Kai Lenkija kariavo su Ordinu 1454-1466 m., tai kvietė prisidėti ir Lietuvą, bet lietuviai atsisakė, nes nenorėjo turėti karo išlaidų. (Tada dažnai buvo kariaujama naudojant profesijonalius karius arba algininkus: jų tarpe pasižymėjo čekai. O kai samdiniams nesumokėdavo algų, tai jie plėšikaudavo, sukildavo ar pereidavo į kitą pusę. Taip įvyko ir šio karo metu: kai Ordinas pritrūko pinigų apmokėti algininkus, tai jie Gdansko miestą be kovos atidavė lenkams).

Gal lietuviai neprisidėjo prie karo, nenorėdami visiškai sunaikinti Ordino, kad galėtų juo pasinaudoti kaip atsvara prieš Lenkiją (Vytauto politikos tęsinys?).

Ordinas savo sostinę iš prarasto Marienburgo perkėlė į Karaliaučių. Nugalėjusi Ordiną, Lenkija gavo didelę jo valdytų žemių dalį su Gdansko, Marienburgo ir Elbingo miestais, o labai sumažėjusią Ordino valstybę padarė savo vasalu. Ordino didžiojo magistro vasalinė priesaika buvo duota tik Lenkijos karaliui, bet ne didžiajam Lietuvos kunigaikščiui.

Iki Liublino unijos 1569 m. Lietuva ir Lenkija turėjo savarankišką užsienio politiką, tik buvo bendras valdovas (personalinė unija), kuris kartais veikdavo vienu, kartais kitu titulu pagal sąlygas ir kurio krašto reikalus tvarko. "Lietuva kare nedalyvavo ir Torunės (1466 m.) taika nieko nelaimėjo". Tokia yra prof. B. Dundulio išvada.

Lietuviai praleido ir antrą progą, vykstant Lenkijos karui su Ordinu 1519-1521 m. Lenkų kviečiami prie to karo prisidėti, lietuviai pasiliko neutralūs, nes turėjo sunkumų rytuose iš Maskvos pusės. Ir vėl 1525 m. Krokuvos sutartyje tarp Lenkijos ir Ordino Lietuva nedalyvavo. Lietuvai bei Prūsijai ir toliau galiojo 1422 m. Melno taikos sutartyje nubrėžtos ribos, net be Nemuno žiočių ir Klaipėdos. "Ir šia proga Lietuvos feodalinė vyriausybė nedarė žygių atgauti Klaipėdos krašto ir kitų vakarinių Lietuvos žemių" — rašo prof. B. Dundulis (žr. jo str. "Lietuva ir Ordino valstybės žlugimas, 1466-1525 m.", žurnale "Istorija", X t., 1969, psl. 159-180).

Lietuviai atsigriebė kitur: Livonijos Ordino valstybė žlugo 1561 m. ir pasidavė Zigmantui Augustui, kaip didžiajam Lietuvos kunigaikščiui. To Ordino magistras Ketleris pasidarė jo vasalu. "Lenkai be galo buvo pasipiktinę dėl šito lietuvių laimėjimo; jie nuolat reikalavo, kad Livonija lygia dalia ir jiem priklausytų" — rašo A. Šapoka (ten pat psl. 216).

Kaip matome, kas buvo vieno krašto vasalu, dar nebuvo kito, nes buvo du kraštai su savo skirtinga politika. Todėl Torunės 1466 m. ir Krokuvos 1525 m. sutartyse lietuviai nieko negavo, nebuvo sutarčių partneriai, nes nedalyvavo tuose karuose.

Lietuviai ir Rytprūsiai

Aišku, kad Klaipėdos kraštas yra ta pati Žemaitija. Klaipėdiečių tarmė yra žemaitiška, tik politiniai-istoriniai įvykiai buvo atskyrę tą kraštą nuo visos Lietuvos per 500 metų.

Kitas reikalas yra anapus Nemuno. Būtų romantizmas tvirtinti, kad lietuviai Rytprūsiuose gyveno prieš 5 ar 3 tūkstančius metų. Nėra jokios abejonės, kad Baltijos jūrą tarp žemutinio Nemuno ir Vyslos žiočių pirmieji pasiekė baltų giminaičiai senprūsiai (skirti nuo germaniškų "prūsų", kurie pasisavino ne tik senųjų gyventojų žemę, bet ir jų vardą).

"Į šiandieninę Lietuvą lietuviai tepradėję traukti VI amž. po Kr., kada juos ėmė spausti slavai. Tik prūsai Kristaus gimimo laikais tebuvę pasiekę Baltijos jūrą. . . Dešinysis Nemuno krantas buvo Žemaičių sodybų riba, kai kairiojo pusė priklausė sūduviams. Sūduvoje lietuviai ėmė kurtis didžiųjų kunigaikščių laikais, karams su vokiečių ordinu aptilstant. Panašiai jie apsigyveno Skalvoje (Tilžės ir Ragainės sritis) ir Nadruvoje (Pilkalnio-Schlossbergo ir Gumbinės sritis)." (Z. Ivinskis, Lietuvos istorija, 1978, psl. 124 ir 127).

Baltiški senprūsiai buvo pasidalinę bent į dešimtį kilčių, kurių ir vardai minimi istorijos šaltiniuose: skalviai (abiejose žemutinio Nemuno pusėse), nadruviai (apie Įsros upę, dabartinį Įsrutį), sembai (to vardo pusiasaly, į šiaurę nuo Karaliaučiaus), toliau į vakarus natangai, varmiai ir bartai, nuo jų į pietus — galindai ir sūduviai, arčiau Vyslos — pamedėnai ir pagudėnai.

Kas gyveno tose žemėse prieš atsikraustant senprūsiams, mes nežinome, gal suomiškos giminės, kaip lapiai, kurie ledynams tirpstant kartu su elniais pasitraukė į Skandinavijos šiaurę.

Rytprūsiuose yra rasta dirbinių iš šiaurės elnio kaulo. Mes tikrai nežinome, kas buvo tos Tacito (55-120 m. po Kr.) paminėtos "Aestiorum gentes" prie Baltijos jūros. Spėjama, kad baltai ("aisčiai"), bet gal suomiškos giminės, kurios kaip tik labai garbino visokias moteriškas gamtos dievybes (Tacitas mini jų "mater deorum").

Lieka visiškai neaišku, kada Rytprūsiuose apsigyveno daugiau lietuvių. Prūsų kalba buvo baltiška, bet toli nuo lietuviškos, ir ji nebuvo kokia lietuvių kalbos tarmė, bet savarankiška kalba, kaip latvių. Įsiskaitykime tik į prūsų "Tėve mūsų" tekstą — ten daugiau kaip pusė žodžių lieka lietuviui nesuprantami. Prūsai visai ištautėjo ir virto lietuviais ar vokiečiais XVII a. gale.

Kronikininkai jau nuo senų laikų labai aiškiai užrašė prūsų kilčių vardus: "galindoi" ir "soudinoi" (Ptolomeus apie 100-176 m. po Kr.), "bruzi" ('Bavarijos geografas' po 845 m.), "bruzi" ir "burus" (Ibrahim X a.), "pruzzorum fines" (Canaparius X a.), "sembi vel pruzzi" (Adomas Bremenietis XI a.). Visą dešimtį prūsiškų kilčių paminėjo Dusburgas (XIV a.): Pomesani, Pogesani, Warmienses, Nattangi, Sambite, Nadrowite, Scalowite, Sudowite, Galindite, Barthi vel Barthenses. Tuo tarpu lietuvių vardas pradedamas minėti daug vėliau, kaip vėliau matysime, tik XVI a. pradžioj.

(Bus daugiau)

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte
Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

A†A
BRONIUI MIKŠIUI
mirus,

liūdesio valandoje reiškiame nuoširdžią užuojautą jo broliui JONUI su žmona, broliui KAZIMIERUI, sesutei ONUTEI, broliams Lietuvoje bei artimiesiems Kanadoje —

J. Gimžauskas — *L. ir E. Klevai*
K. ir L. Meškauskai — *St. ir S. Rakščiai*
M. Zurlienė

Tu iškeliavai
man sudiev nepasakęs
ir iki pasimatymo
lauksi manęs

A†A
Placido
Mickevičiaus

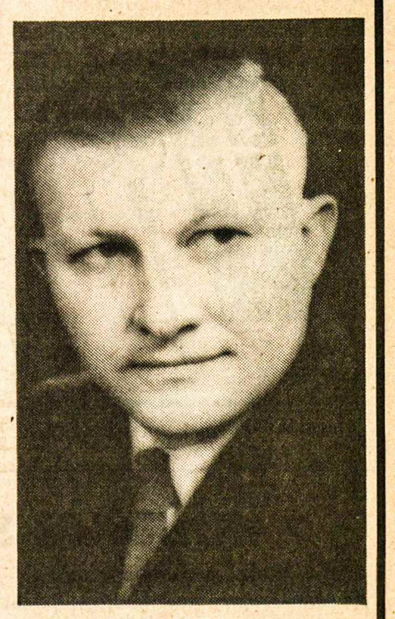

vienerių metų mirties sukaktis bus paminėta Mišiomis š.m. rugsėjo 26, šeštadienį, 10 valandą ryto, Delhi, Ont., lietuvių šv. Kazimiero šventovėje.

Maloniai kviečiu dalyvauti visus kaimynus bei pažįstamus ir prisiminti Velionį maldose —

Liūdinti
Marytė Mickevičienė

A†A
JUOZUI ZURLIUI

mirus, liūdinčiai žmonai, jo broliui PETRUI, likusioms giminėms Lietuvoje ir artimiesiems reiškiame gilią užuojautą ir kartu liūdime —

L. K. Meškauskai — *Ant. J. Mikšiai*
S. ST. Rakščiai — *L. E. Klevai*

A†A
dr. JONUI BALTRUŠAIČIUI

mirus, jo žmoną BRONĘ ir visus gimines liūdesio valandoje nuoširdžiai užjaučia —

Juozas Žadeikis

Mirus brangiems —
sesutei GENEI
ir
broliui ALGIRDUI Lietuvoje,

JONĄ VĖGELĮ su šeima nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime —

O. Krygeris — *A. E. Sergaučiai*
P. Z. Linkevičiai — *A. Z. Vaičeliūnai*
A. J. Ramonai — *J. R. Žiūraičiai*
A. M. Aulinskai — *P. E. Ališauskai*

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.
Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Mohawk
Furniture Ltd.
PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

★ Elektros reikmenys
★ Televizijos aparatai
★ Skalbiamosios mašinos
★ Vaikų baldai
★ Įvairūs kilimai
★ Šaldytuvai
★ Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
★ Siuvamos mašinos
★ Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

"Atskilę nuo tautos kamieno"

Atsiliepiant į buvusio nepriklausomos Lietuvos karininko Prano Petronio straipsnį komunistinėje spaudoje

J. VAIČELIŪNAS

Pavergtos Lietuvos "Tėviškės" draugijos pirm. Pranas Petronis savo straipsnelyje "Atskilę nuo tautos kamieno" aptaria lietuvius išeivius ("Mokslas ir Gyvenimas" 1980 12 nr., 6 psl.). Jis rašo: "Jaunesnioji išeivijos karta — tai tautiečiai, gimę svetur arba dar maži tėvų išvežti iš gimtojo krašto. . . Šie tautiečiai važiuoja į Tarybų Lietuvą ne kaip į gimtąjį kraštą, o kaip į tėvų, senelių gimtąją žemę. Juos domina ne tiek tėvų gimtosios vietos, kiek iš senelių bei tėvų pasakojimo girdėta Lietuva, jos įžymesnės vietos: Vilnius, Kaunas, Trakai ir t. t." Išeina, kad ne važiuojantieji į pavergtą Lietuvą apsisprendžia, ką jie nori pamatyti, o Petronis pagal kompartijos planą. Nevienas važiuojantis yra pasisakęs, kad norėtų pamatyti tėvų gimtuosius namus, sodybas. Lietuvos didmiesčiai jiems neįdomūs, nes dar didesnių miestų jie yra matę Vakaruose. Svarbiausia — jie norėtų turėti laisvę važiuoti ir eiti ten, kur jie nori, kaip buvo Lietuvos laisvės laikais. Kam jiems brangiai mokėti už viešbutį, jei jie norėtų pasisvečiuoti ir pernakvoti pas savo giminaičius, nors ir labai suvargintus komunistinio režimo.

Tiesa, iš Vakarų į pavergtą Lietuvą atvažiuoja komunistai gali aplankyti savo tėvų gimtuosius namus, sodybas, jei jas dar randa. Kodėl komunistai nori pamatyti savo tėvų sodybas, o jaunimui to padaryti neleidžiama? Išeivijos jaunimas pavergtoje Lietuvoje iškart atsiranda KGB pareigūnų žinioje. Be to, išeivijos jaunimas tėvų gimtųjų sodybų ir neberastų, nes jas išgriovė, sunaikino komunizmas, kuriam atstovauja ir P. Petronis. Pats P. Petronis jaunystėje buvo prisiekęs tarnauti Dievui, Tėvynei, artimui, o dabar tarnauja kompartijai. Išeivija būkštauja, kad P. P. naujų "idealų" neįskiepytų jos jaunimui.

Esą išeivijos jaunimas nematė senosios, ekonomiškai atsilikusios Lietuvos. P. Petronis net nežino, kad sovietai iš nepriklausomos Lietuvos pirkdavo maisto gaminius. Dabar, kai rusai Lietuvą okupavo, jie iš Lietuvos maisto gaminių nebeperka — juos plėšte išplėšia iš Lietuvos gyventojų ir išsiveža į Rusiją.

Laisvoje Lietuvoje žmonės sviestą turguje pirkdavo po litą už kilogramą, o bulves po 3-5 litus už centnerį. Pavergtoje Lietuvoje dabar sviesto kilogramas turguje kainuoja 4 rb., nes po 3,5 rb. už kilogramą sviesto valdiškose krautuvėse nevisuomet gaunama. Bulvių centneris kainuoja 15-25 rb. Tai tau ir ekonomiškai pažengusi "Tarybų Lietuva"!

P. Petronis nagrinėja lietuvių emigraciją. Pirmieji lietuviai į Vakarus išvyko 1867-68 m. Ta emigracija truko iki I D. karo. Lietuviai bėgo į Vakarus, ypač į Ameriką, nes rusų okupuotoje Lietuvoje nebuvo darbų. Bėgo jaunimas, nes nenorėjo tarnauti Rusijos kariuomenėje. Petronis sako, kad dabar Lietuvoje užtenka darbų, bet nepasako, kodėl 1941 m. iškart net apie 40.000 lietuvių turėjo išvykti į Sibirą darbams? O 1948-49 m. net keletą kartų po 40.000 lietuvių turėjo išvykti į Sibirą darbams. Juk darbų Lietuvoje buvo. Tokie skaičiai lietuvių, kurie turėjo išvykti darbams į Sibirą, pralenkia visas lietuvių emigracijas į Vakarus. Bėgtų į Vakarus ir dabar Lietuvos jaunimas, kad išvengtų tarnybos bolševikinėje kariuomenėje. Deja, per geležinę uždangą į Vakarus pabėga tik vienas kitas lietuvis. Petronis visai nemini tų lietuvių, kurie vargo ir žuvo Sibiro plotuose. Kas juos atskėlė nuo tautos kamieno? Tuos lietuvius nuo savo tautos kamieno atskėlė Lietuvos okupantas su kompartija, kurios nariu yra ir P. Petronis.

P. P. aiškina, kad lietuviai Vakaruose turėjo daug vargti anglių kasyklose ar turtuolių plantacijose, bet nepajėgia atsakyti į klausimą, kodėl lietuviai iš Vakarų negrįžta į ekonomiškai "pažengusią" Lietuvą. Į ją negrįžta net pirmos eilės lietuviai komunistai, nors jie pavergtą Lietuvą garbina.

P. P. į Vakaruose prasikūrusius lietuvius žiūri nepalankiai, tarsi geresnės gyvenimo sąlygos žmonėms nėra reikalingos. Jis sako: "Atsirado pirmieji smulkiosios buržuazijos atstovai, vadinami biznieriai: prekybininkai, saliūnų savininkai ir t. t." Argi pavergtoje Lietuvoje nėra prekybinių krautuvių? Tiesa, jas valdo komunistai, o visas pelnas eina kompartijos centrui Maskvoje, bet tos komunistų krautuvės dažnai yra tuščios.

P. P. džiūgauja, kad Amerikos lietuviai socialistai tapo komunistais: "Lietuvių socialistų sąjunga X suvažiavime 1919 m. nutarė susivienyti su Amerikos komunistų partija ir tolimesnėje savo veikloje vadovautis Komunistų internacionalo principais". P. P. nepažymi, kad tik dalelė socialistų susijungė su komunistais. Amerikoje yra daug socialistų, o komunistų yra mažai. Ir pats P. P. Amerikos lietuvių komunistų priskaito tik 18. Kanadoje lietuvių komunistų laikraštis "Liaudies Balsas" užsidarė, nes iš Maskvos nebegavo paramos. Maskvai gi tas laikraštis nebereikalingas, nes Lietuva jau yra Maskvos pavergta, o lietuvių komunistų Kanadoje liko tik keliolika.

Esą prieš "pažangiųjų" (komunistų) lietuvių išeivijos judėjimą nuo pat jo pradžios pradėjo kovą JAV, Kanados ir P. Amerikos valstybių reakcija ir jos sukurtos bei inspiruojamos lietuvių išeivijos reakcinės organizacijos. Čia Petronis nebesusigaudo. Kas gi išgelbėjo Stalino raudonąją imperiją nuo sugniužimo 1941-45 metais? Jei ne Amerika, Kanada ir kitos Vakarų valstybės, tai ir Petronis su savo raudonarmiečių daliniu būtų atsidūręs už Uralo. O dabar jis į Vakarus spjaudo.

Apie trečiąją emigraciją P. P. rašo: "Trečioji emigracijos banga — tai 1940-44 m. politiniai emigrantai. Dalis jų, atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, 1940 m. pabėgę ar suradę savo giminėje 'vokiško kraujo' oficialiai repatriavo į fašistinę Vokietiją". Visai natūralu: nuo žiaurios pabaisos visi bėga, kas tik gali. Kurie pabėgo į Vakarus, visi išliko gyvi, o kurie "privalėjo" pabėgti į Sibirą, buvo sunaikinti komunistinio režimo badu, sunkiais darbais, šalčiu bei žiauriomis gyvenimo sąlygomis. Negrįžo į pavergtą Lietuvą nė vokiečių į darbus išvežtieji lietuviai, nes ir jie žinojo, kas yra komunizmas. Vienas toks darbininkas dar 1956 m. pasakojo, kad jis Lietuvoje buvo kaimo trobelninko sūnus ir bolševikų nebijojęs. Jis buvo išvežtas darbams į Vokietiją. Po karo jis atvyko į Ameriką. Čia jis dabar turi nuosavus namus, automobilį, baldus, drabužių, apavo ir gyvena labai gerai, kai pavergtoje Lietuvoje tada — 1956 m. jo likęs brolis kolchozininkas per dieną uždirbdavęs po 3 kilogramus grūdų, kurių užtenka tik vištoms palesinti. O iš ko turi pragyventi kolchozininkas su šeima? Tai tau ir ekonomiškai išsivysčiusi "Tarybų Lietuva"! Ir dabar sovietai prisipažįsta, kad jie ekonomiškai labai atsilikę, nes maisto gaminius ir net pašarą perka iš Vakarų. Sovietai prašo jų kraštą laikyti atsilikusiu ir tuos gaminius parduoti papiginta kaina. Kur gi ta ekonominė pažanga?

P. P. sako, kad "Tėviškės" draugija padeda atskiroms ministerijoms organizuoti kultūrinius, mokslinius ryšius su lietuvių išeivija. Jei ta draugija tokius ryšius palaikytų su Sibiru, su Gudijos lietuviais, kurie neturi lietuviškų mokyklų, knygų, laikraščių, galėtų pasigirti savo darbais. O dabar kokius kultūrinius ir mokslinius lobius gali perduoti ta draugija Vakarų lietuviams? Vakarų pasaulyje mokslas ir kultūra stovi daug augščiau už pavergtos ir sukomunistintos Lietuvos mokslą bei kultūrą. Pavergtoje Lietuvoje nėra tikro Lietuvos istorijos vadovėlio. Net Maskva iš Vakarų perka skaitytuvus ir kitus mokslo išradimus. O kultūros darbai pavergtoje Lietuvoje yra žinomi: padorių lietuvių ir kunigų persekiojimas, šventovių uždarymas bei jų apiplėšimas, deginimas, veiklesniųjų kunigų sumušimai, sužalojimai ir net nužudymai. Ar tai kultūra? Nevienas rusas Vakarų pasaulyje yra pasisakęs apie raudonąją Maskvos imperiją, kad tenai "technika jiest, a kultūry niet".

Sakoma, ta "Tėviškės" draugija kviečia iš Vakarų lietuvišką jaunimą, kad jį pamokytų lietuvių kalbos. Žymieji Lietuvos lituanistai nuo komunizmo pabėgo į Vakarus, o pavergtoje Lietuvoje, jei kuris lietuvis prasimuša lituanistikoje, bet neina į koją su kompartija, nužudomas (dr. J. Kazlauskas). Sako, kad iš užsienio atvykęs lietuviškas jaunimas Lietuvoje nesileidžia būti fotografuojamas ar filmuojamas kartu su komunistais. Žinoma, padoriam ir patriotiškai nusiteikusiam jaunimui nepakeliui su komunistais ar komunistinėmis institucijomis. Geriau ta draugija iškovotų, kad pavergtos Lietuvos mokyklose daugiau būtų lietuvių, o ne rusų kalbos pamokų.

P. P. toliau rašo: "Tarybų Lietuvos darbo žmonėms jau nebereikia išeivijos paramos. Tačiau lietuvių tauta reiškia nuoširdžiausią padėką pažangiajai išeivijai už moralinę ir materialinę paramą praeityje. Ji jaučia pareigą visai lietuvių išeivijai, ypač jos jaunajai kartai, perduoti savo tautinės dvasios ir kultūros lobius, kad lietuviai ilgus amžius išliktų lietuviais, neužmirštų savo kalbos ir kultūros".

P. P. sako, kad pavergtos Lietuvos darbo žmonėms ekonominė parama nebereikalinga. Atrodo, dabar Lietuvoje ekonominis gyvenimas yra "taip geras", jog vidutinis įstaigos tarnautojas, nekomunistas, turi dirbti du mėnesius, kad nusipirktų džinsus — darbines kelnes. Jei iš 90 rublių mėnesinės algos tarnautojas turi išleisti 70 rublių, kad galėtų kaip nors pramisti, ką jis gali benupirkti už likusius 20 rublių? Juk ir tarnautojui reikia drabužių, batų, baltinių, baldų, patalynės ir t.t.

P. P. kalba lietuvių tautos vardu. Jo niekas neįgaliojo kalbėti jos vardu. Jis gali kalbėti tik lietuvių komunistų vardu, kurių yra apie 0,5% visos lietuvių tautos. O ir iš jų 50% yra tik duonos komunistai. P. P. sako, kad lietuvių tauta nori perduoti išeiviams tautinės dvasios ir kultūros lobius. Betgi pavergtoje Lietuvoje tautos dvasia ir kultūros lobiai yra užkasti. Jei dar kas Lietuvoje mėgina kovoti dėl tautinės kultūros, jie atsiduria Sibiro lageriuose.

Pavergtoje Lietuvoje rusinamas Lietuvos jaunimas, kuris tam priešinasi. Kai mokyklose rašomiesiems darbams duodamos 7-8 temos, kurių tik viena lietuviška, pvz. Donelaitis, 90% jaunimo pasirenka Donelaitį. Tai rodo, kad ir Lietuvoje nelabai vyksta surusinti ir sukomunistinti jaunimą, o ką bekalbėti apie išeivijos jaunimą.

P. P. sako, kad tie kultūriniai ryšiai reikalingi ne lietuvių tautai, gyvenančiai Lietuvoje, o išeivijai, atskilusiai nuo tautos kamieno. Todėl visų lietuvių išeivijos sluogsnių šventa pareiga esanti aktyviai kovoti už taiką pasaulyje prieš naujo pasaulinio karo kurstytojus ir organizatorius. Nesuprantama, kodėl P. P. kalba vienaip, o daro kitaip. Jis su savo draugija nekovoja prieš karą Afganistane, kur jau žuvo ir lietuviško jaunimo. Jei P. P. nusistatęs prieš tą karą, kuris atima Afganistano gyventojams laisvę, neprotestuoja, o jam net pritaria, tai kam mulkinti lietuvišką išeiviją, ypač jaunimą?

P. P. kultūrinius ryšius su išeivija turėtų pradėti nuo Sibiro. Galėtų tenai įsteigti lietuvių jaunimui lietuviškas mokyklas, nusiųsti lietuviškų knygų, vadovėlių, katekizmų, kad tas jaunimas išaugtų padorus. Jei P. P. to negali padaryti, veltui jis kalba atsisukęs į Vakarus.

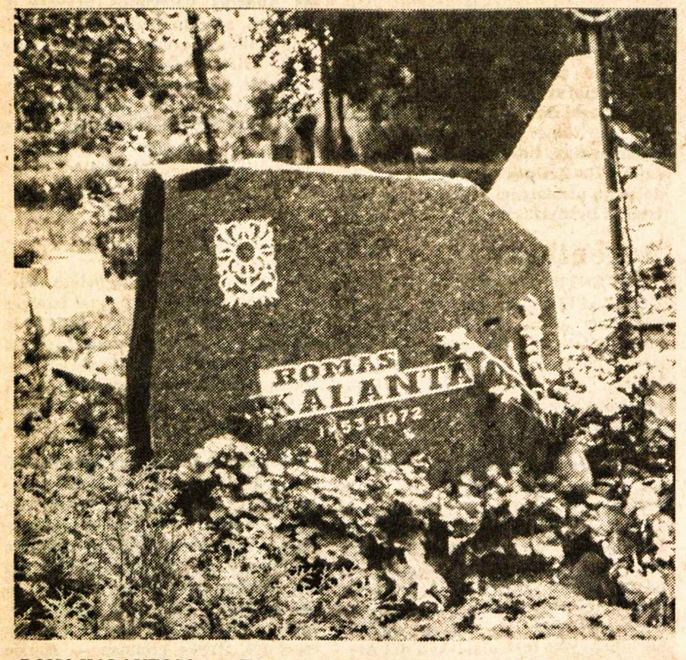

ROMO KALANTOS kapas Kauno kapinėse. Nuotrauka daryta 1981 metų vasarą

Kanados Lietuvių Dienos

Šiais metais jos įvyks Toronte spalio 9-11 dienomis

Kasmet Kanados Lietuvių Dienos rengiamos skirtingoje vietovėje. Šiais metais tenka jų ruoša rūpintis KLB Toronto apylinkės valdybai, kuriai vadovauja Ramūnė Sakalaitė-Jonaitienė.

Spalio mėnuo yra vienas gražiausių rudens laikotarpių, kai medžiai būna spalvingai pasipuošę ir oras saulėtas. Ir Toronto miestas, dar vasaros įvairybėms nepasibaigus, būna svetingai pasiruošęs priimti keliautojus, lankytojus. Šiltai ir gražiai priimti atvykstančius jau ruošiasi Toronto lietuviai.

Penktadienį, spalio 9 d., Lietuvių Dienos prasidės turininguliteratūros vakaru West Park Collegiate, Dundas ir Bloor gatvių sankryžoje, 7 v. v. Po literatūros vakaro įvyks jaunimui Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjungos ruošiami šokiai Prisikėlimo parapijos salėje (9 v. v.).

Šeštadienį, spalio 10 d., rytas ir dieninė programa skirta daugiau jaunimo sportui. Be to, Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjunga šaukia Kanados lietuvių jaunimo suvažiavimą. Bus atskira posėdžių, pokalbių, informacijos programa, renkama nauja KLJS valdyba. Šiuo metu pirmininkauja Laima Beržinytė. KLJS suvažiavimu rūpinasi vicepirmininkė Gražina Ignaitytė.

Šeštadienio vakare prašmatniame "Harbour Castle Hilton" viešbutyje ant Ontario ežero kranto, gale Bay gatvės prie prieplaukos, įvyks banketas ir šokiai. 6 v. v. "Harbour Castle Hilton Convention Centre" bus kokteiliai, o pats banketas prasidės 6.30 v. v. Banketo programoje sveikinimo žodį tars Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirm. iš Čikagos Vytautas Kamantas. Meninę programą atliks solistė Nerija Linkevičiūtė iš Čikagos, rašytojas A. Landsbergis. Programos pranešėju bus A. Lukoševičius iš Montrealio. 9 v. v. prasidės banketo šokiai. Bus galima gauti bilietus banketui ir šokiams viena kaina, o į šokius atskirai — kita kaina.

Sekmadienį, spalio 11 d., 2.30 v. p. p. įvyks pamaldos: katalikams Šv. Mykolo katedroje, Bond gatvėje. Dalyvaus ir popiežiaus pronuncijus Kanadai iš Otavos. Bus ir evangelikų pamaldos. 4 v. p. p. Ryerson Teatre, Mutual gatvėje, bus Kanados Lietuvių Dienų koncertas. 7 v. v. Lietuvių Namuose, Bloor ir Dundas gatvių sankryžoje, įvyks baigiamasis Lietuvių Dienų vyno ir sūrio vakaras.

Organizacinio darbo yra daug. Organizaciniam komitetui vadovauja trijulė: Ramūnė Jonaitienė, dr. Judita Čuplinskienė ir Vytautas Bireta. Atskiromis programos sritimis rūpinasi komitetų pirmininkai. Apie juos ir detalesnę programą su bilietų kainomis bus paskelbta vėliau.

Gabija,
KLD informacija

Čikagiškės tautinių šokų grupės "Grandis" šokėjai Australijoje, Adelaidės mieste, prie Lietuvos paminklo. Priešakyje — grupės vadovė I. Smieliauskienė. Ši grupė sėkmingai koncertavo lietuvių gyvenvietėse

"Grandies" viešnagė Australijoje

B. STRAUKAS

Australija nebėra pasaulio pakrašty užkištas kontinentas. Moderniosios komunikacijos priemonės ją priartino prie kitų kraštų. Tik lėktuvų bendrovėse sužinai, kad šis kraštas nėra arti ir į jį patekti yra gana brangoka. Tačiau nežiūrint stambokų kelionės išlaidų, susidomėjimas Australija ir ten gyvenančiais lietuviais tolydžio didėja.

Nuo to laiko, kai velionis J. Bačiūnas mus čia "atrado" ir Amerikoj išgarsino, ryšiai tarp Amerikos ir Australijos lietuvių nuolatos plečiasi ne tik pavienių turistų pasikeitimu, bet ir kultūriniais mainais. Tie mainai nėra lygūs. Dėl riboto menininkų ir meninių sambūrių skaičiaus negausioje mūsų bendruomenėje mes visdėlto gauname daugiau, negu duodame.

Per pastaruosius keletą metų Australijos lietuvius aplankė visa eilė solistų, visuomenės veikėjų, poetas ir net trys iškilios tautinių šokių grupės: kanadiškis "Gyvataras", iš JAV "Grandinėlė" ir dabar vėl čikagiškė "Grandis".

"Grandis" į Australiją atvyko ALB krašto valdybos kviesta. Žinoma, kvietimas buvo be piniginių įsipareigojimų, nes apmokėti kelionę lėktuvu 28 asmenims mūsų bendruomenei būtu neįkandama. Kvietėjai pasižadėjo parūpinti koncertams sales ir jas apmokėti, nemokamai visus atvykusius apgyvendinti pas vietinius lietuvius. Taip pat buvo parūpintos transporto priemonės svečiams supažindinti su vietinėm įdomybėm ir pasiekti sekančią numatomo koncerto vietovę.

"Grandis" į Australiją atvyko 1981 m. birželio 17 d. ir nusileido Sydnėjaus orauostyje. Iš čia tiesiai išskrido į Adelaidę, kur šoko ir pasižmonėjo iki birželio 21 d. Birželio 22-28 d. d. "Grandis" viešėjo pas Melburno lietuvius, birželio 30 ir liepos 1 d. d. Kanberoje ir liepos 2-5 d. d. Sydnėjuje. Visus minėtus lietuvių centrus pasiekti grupei padėjo išnuomotas specialus autobusas.

Visi užjūrio svečiai, nutūpę Sydnėjaus orauostyje, savo viešnagę pradėdavo ten. Adelaidė, esanti toliau į vakarus, būdavo pasiekiama paskutinė. Bet šį kartą Adelaidei buvo padaryta išimtis, ir pirmas "Grandies" koncertas buvo surengtas čia.

Adelaidės apylinkės valdyba turėjo nemažą rūpestį priimti būrį jaunų svečių, sudaryti keturių dienų susipažinimo ir su vietiniu jaunimu pabendravimo programą, juos apgyvendinti, surasti tinkamą salę ir patį koncertą išreklamuoti. Šią pareigą valdyba atliko be priekaištų.

Koncertui buvo gauta moderni teatro salė su erdvia scena, kurioje šokėjai galėjo laisvai skraidyti. Grupė atsivežė gana platų repertuarą. Buvo atlikta devyniolika šokių. Nors Australijos lietuviai turi geroką būrelį tautinių šokių grupių, kurių tarpe yra ir gana pajėgių, tačiau svečiai parodė visą eilę pas mus nešokamų ir nematytų šokių. Todėl "Grandies" koncertas buvo mums naujas ir įdomus.

Nėra abejonės, kad "Grandies" šokėjai su savo vadove Irena Smieliauskiene, ruošdamiesi kelionei į tolimą pasvietį, įtemptai dirbo ir gerai pasiruošė.

Žiūrovų dėmesį atkreipė labai jaunas šokėjų amžius, kurio vidurkis 17-18 metų. Tai labiausiai jaunyste ir entuziazmu trykštantis amžius. Šoko nuostabiu lengvumu, tartum grindų nesiekdami. Šokis sekė šokį, beveik be tarpšokinių pertraukų. Per visą koncertą buvo tik viena 15 min. pertrauka. Bet šokėjuose nebuvo pastebėta jokių nuovargio ženklų. Atrodė, kad jie tik šokiui ir sutverti. Sukosi ir narstė poros verpetais, grakščiai ir elegantiškai atlikdamos gana sudėtingus šokius. Nesigirdėjo pas mus įprasto paduksenimo į grindis. Gal šis "davimas kojom valios" ir primena mūsų garsiąsias kaimo vakaruškas ir suteikia šokiui jėgos bei dinamikos, bet per šį koncertą įsitikinome, kad ir be šio "priedo" galima apsieiti šokio grožiui nepakenkiant.

Didelė šokėjų atrama — šaunusis akordeonistas Ąžuolas Stelmokas, kuris su savo elektronikos aparatūra "pagerintu" instrumentu grojo tartum visas orkestras. Jis ne tik puikiai ir spalvingai perdavė šokių muziką, bet ir muzikos tonais nurodinėjo šokėjams, kada išeiti į sceną, kada sustoti, nusilenkti ir nueiti nuo scenos. Šokėjų įėjimai ir išėjimai buvo rūpestingai ir meniškai paruošti. O tai lygiai svarbu, kaip ir geras šokio atlikimas.

Matėm "Gyvataro", "Grandinėlės", o dabar ir "Grandies" šokėjus bei šokius. Kiekviena šių grupių turi savitą stilių ir savą šokio išraišką, o taip pat kiekviena jų savaip sprendžia tautinės aprangos problemas. "Grandis" visais atžvilgiais buvo be priekaištų. Bendra visom minėtom grupėm savybė, kad jos atvyko pas mus su augšto meninio lygio koncertais, kuriais mes džiaugėmės ir nuoširdžiai gėrėjomis. Jaunieji "Grandies" šokėjai nuskaidrino mūsų gerokai izoliuoto gyvenimo kasdienybę ir tartum paliko mums dalį savo jaunystės džiaugsmo bei entuziazmo. Už šią gražią dovaną visam "Grandies vienetui esam giliai dėkingi.

* * *

Papildomai iš Adelaidės

"Grandis" birželio 17 d., 10 v. r. lėktuvu pasiekė Adelaidę. Juos pasitiko Australijos lietuvių krašto valdybos narė kultūros reikalams Aldona Butkutė, Adelaidės Lietuvių Bendruomenės pirmininkas C. Zamoiskis, švietimo vadovė B. Mockūnienė ir kiti valdybos nariai. Svečiai buvo nuvežti į Lietuvių Namus, kur laukė šilti pusryčiai. Ten A. Butkutė įteikė ansamblio vadovei "koala" meškutį, o visiems šokėjams ir svečiams — po mažą kengūrėlę.

Ketvirtadienį, apylinkės valdybos pastangomis, suorganizuota išvyka autobusu į kurortinę vietą Victor Harbour. Čia svečiai, persikėlę į Granit Island, rado daugybę kengūrų, pingvinų ir įvairių paukščių. Kurie buvo apsirūpinę foto aparatais, turėjo daug darbo.

Po pietų autobusas grįžo į Adelaidę pro vandens rezervuarus ir pajūriu. Vakare Adelaidės jaunimas susipažinimui su "Grandies" šokėjais surengė vakarą Hackney viešbutyje.

Penktadienis šokėjams buvo sunkaus ir įtempto darbo diena. Koncerto salėje (Scotch Theater) nuo 9 v. r. vyko repeticijos, 11 v. — parodomasis koncertas australiečių mokyklų mokiniams, vakare — pagrindinis koncertas.

Nors Adelaidė negali pasigirti savo tautiečių skaičiumi (sakoma, yra apie 1000 lietuvių), bet koncerto salė buvo beveik pilna žiūrovų.

Stebint šokių sūkurį, metėsi į akis akordeonistas, kuris eilinio piliečio aprangoje nesiderino su šokėjais. Jo rankomis valdomas elektroninis akordeonas užpildė salę nuostabiais garsais. Tai buvo virtuozo menas. Keliuose šokiuose jis perdavė ir skudučių balsus. Tai prilygo tautinio ansamblio orkestrui. Vengtina vargonų palyda, kuri nesiderino su mūsų tautinių šokių muzika. Šokėjai margaspalviuose drabužiuose ir šviesų efektuose sudarė gražias šokių formas, su šypsenomis skraidė scenoje. Nors kaip ansamblio vadovė pasakojo, kad tai yra jaunesnioji grupė, bet rūpestingai paruošta sudarė gražų šokių junginį.

Antroje dalyje kaikuriuose šokiuose buvo pakeisti mergaičių tautiniai drabužiai stilizuotais, trumpais sijonukais ir bliuzelėmis. Nevisoms šokėjoms drabužis tiko. Gal tai siuvėjų klaida.

Po koncerto ALB krašto tarybos narė A. Butkutė, įteikdama gėles ansamblio vadovei, padėkojo už taip gražų koncertą ir palinkėjo sėkmės tolimesniems koncertams Australijoje. Šokėjai buvo nuvežti į Lietuvių Namus, kur laukė šilta vakarienė. Prie jų prisijungė ir Adelaidės lietuvių jaunimas.

Šeštadienį parapijos salėje "Grandies" šokėjai pademonstravo Adelaidės liet. taut. šokių grupei "Žilvinas" šokių techniką, žingsnius ir kitas plonybes. Vakare "Grandies" šokėjai, vadovai ir svečiai buvo priimti į Adelaidės Lietuvių Sporto Klubo "Vytis" vardinių balių.

Sekmadienį "Grandis" dalyvavo pamaldose lietuvių Šv. Kazimiero šventovėje. Jaunieji ateitininkai turėjo trumpą susitikimą su jaunaisiais Čikagos ateitininkais, o vėliau visi dalyvavo bendruose pietuose L. Namuose.

Pirmadienio rytą "Grandis" buvo atvežta į autobusų stotį, kur 8 v. r. pajudėjo Melburno link. **J. V.**

BOOKBINDING STUDIO
"SAMOGITIA"
(lietuvis savininkas)
telefonas 625-2412
P.O. Box 1343, Postal Station "B"
Mississauga, Ontario L4Y 4B6

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvių Namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

DAR VIENAS VIESULAS

Šiame "TŽ" 27 nr. skyriuje jau esame rašę apie galingą viesulą, kuris nusiaubė Širvintas gegužės 29 d., padaryđamas daug nuostolių, pareikalaudamas net vienos gyvybės aukos. Apie pasikartojusį viesulą liepos 21 d. vakariniame Švenčionių rajono srityje "Tiesos" 173 nr. prašneko Vilniaus orų biuro vyr. inž. sinoptikė Elena Tylienė: "Viesulas savo kelyje paliko vienur kitur sugriautus ūkinius pastatus, išlaužė nemažuose miško plotuose medžius, nes ypač didelę jėgą jis įgavo Prūdiškių girininkijos miškuose. Čia, pasekęs viesulo kelią, randi medžius, išrautus su šaknimis, nulaužtus lyg degtukus 1-2 metrų aukštyje — styro tik palikti kamienai. Toliau viesulas pasuko pro Linkmenis Kuktiškių link. Ties Gilužio ežeru vėl suniokojo didelį miško plotą. Šioje vietovėje viesulo paliesto ruožo plotis siekia 1-2 kilometrus, sugriauta ir apgriauta apie 20 įvairių ūkinių ir gyvenamųjų pastatų. Viesulo kelio ilgis — apie 40-50 kilometrų, bet sugriovimai ne ištisiniai. Atrodytų lyg viesulas būtų keliavęs skubėdamas, pasišokinėdamas, vienur smarkiau įsisukdamas didesniame plote, kitur nuplėšdamas ir pamėtėdamas keliasdešimt metrų į šoną kokio pastato stogą, o dar kitur paliesdamas tik medžių viršūnes . . ."

GYVENTOJŲ PASAKOJIMAI

E. Tylienė atskeidžia kaikurių gyventojų įspūdžius: "Bitūnų gyventojai pasakojo, kad apie 16 valandą pradėjo lyti. Virš Strupio ežero, o paskui virš Gilužio ežero pasirodė keista rausva žara, netrukus pakilo smarkus ūžimas, paskui langus uždengė lyg kokia balta paklodė, panašiai kaip žiemą, kai labai pusto, ir buvo girdėti kaip traška ir lūžta stogai, į trobas pasipylė vanduo. Šitai truko 5-7 minutes. Kuktiškių kaimo gyventojai matė, kaip pažeme ritosi geltonas debesų volas, smarkiai griaudėjo. Iš debesies iki žemės nutįso kažkas panašaus į rankovę. Jos kelyje pasitaikęs pastatas akimirksniu sugriuvo..." Toliau E. Tylienė aiškina skaitytojams, kad viesulas susidaro iš galingų kamuolinių debesų, susiformavusių ties didelės apimties šilto ir šalto oro masių riba. Šaltas oras savo svoriu braunasi žemyn, stumdamas augštyn šiltą orą net iki 10-12 km. Iš atneštos drėgmės ten susidaro labai galingi debesys. Tokių debesų apačioje temperatūra būna teigiama, o viršutinėje dalyje — 30-45 laipsnių šalčio. Susidariusių liūčių, krušos ir viesulų stiprumas priklauso nuo temperatūrų skirtumo tarp apatinės ir viršutinės debesų dalies. Toks viesulas primena iš debesų besileidžiančius piltuvus ar stulpus. Jų viduje oras nepaprastu greičiu kyla augštyn, sukdamasis apie savo ašį. Praretėjusian centran įtraukiami storiausi sulaužyti medžiai, iškeliami į viršų sunkūs žaislai, net kaip žaisliukai susuktos sijos. Pasak E. Tylienės liepos 21 d. rytiniuose Lietuvos rajonuose kaip tik ir susidarė viesului palankios sąlygos, nes susidūrė šilto ir šalto oro srovės, buvo daug drėgmės.

DELEGACIJA LIURDE

Šią vasarą įvykusiame tarptautiniame eucharistiniame kongrese Liurde, Prancūzijoje, dalyvavo ir delegacija iš okupuotos Lietuvos. Ją sudarė vysk. L. Povilonis, Šiluvos klebonas prel. V. Grauslys, Vilniaus arkivyskupijos valdytojas kun. A. Gutauskas, kun. K. Ambrosas, kun. B. Talaišis, kun. J. Jurgaitis, kun. Br. Bulika. Ši delegacija dalyvavo bendrose lietuvių pamaldose drauge su išeivijos lietuvių dvasininkais — vyskupu A. Deksniu, prel. A. Bačkiu ir kitais. Tame kongrese dalyvavo nemažas būrys išeivijos lietuvių pasauliečių, bet iš okupuotos Lietuvos nebuvo nė vieno. Prancūzų katalikai Lietuvos delegaciją priėmė su nuoširdžiu svetingumu.

SUSITIKO PO 30 METŲ

Pirmoji Kauno politechnikos instituto cheminės technologijos absolventų laida vėl susitiko po 30 metų. Jie prisiminė studijų dienas, aptarė mokslo, technikos bei gamybos problemas, pagerbė buvusių rektorių ir profesorių atminimą. Daugelis tos laidos inžinierių tebedirba tose pačiose įmonėse, į kurias atėjo su instituto paskyrimais. Dešimt jau yra tapę mokslų kandidatais. Prof. dr. V. Paškevičius vadovauja Kauno politechnikos instituto inžinerinės ekonomikos katedrai, V. Spūdulis — dirbtinio pulošto gamyklai Kaune, L. Petravičius — Naujosios Akmenės cemento-šiferio gamyklų susivienijimui.

"ŠVIESOS" VADOVĖLIAI

Direktoriaus pavaduotojo V. Binkevičiaus pranešimu, "Šviesos" leidykla naujiesiems mokslo metams išleido beveik trijų milijonų egzempliorių tiražu 101 pavadinimo vadovėlius, skirtus bendrojo lavinimo mokykloms. Seniau kasmet būdavo išleidžiama apie 200 įvairių vadovėlių, nes moksleiviai juos naudodavo tik vienerius metus. Dabar tie vadovėliai keliauja iš rankų į rankas. Juos nemokamai įteikia moksleiviams metų pradžioje mokyklų bibliotekos, jas vėl surenkančios metų užbaigoje. Tokiu būdu vadovėliai gali tarnauti apie ketverius metus. Jų leidybos apimtis sumažėjo pustrečio karto, o "Šviesos" leidykla kasmet sutaupo apie 500 tonų popieriaus. Šiais mokslo metais augštesniųjų klasių moksleiviai gaus naujus sovietinamos Lietuvos istorijos, kaikuriuos matematikos vadovėlius. Pirmokai, be trijų "Vyturėlio" elementoriaus knygučių, šiemet susilauks ir "ABC draugo" — pirmosios mokinio chrestomatijos. Profesiniam orientavimui skiriamos knygos "Gyvulininkystės praktikumas", "Automobilis", serija "Rinkimės profesiją". Šiemet pasipildys mokiniams skirtos serijos "Skaitom užsienio kalba", "Žinių pasaulyje" ir "Mokinio biblioteka", pirmą kartą pradėta leisti ir rusų kalba. Prie kiekvieno naujo vadovėlio paprastai pridedama ir metodinė knyga mokytojams. Jiems taip pat skiriami tokie didesnės apimties leidiniai, kaip "Užklasinio ir užmokyklinio auklėjimo darbo organizatorius", "Auklėjimas ir mokymas vaikų darželyje". Šeimoms ruošiama "Tėvų biblioteka", šiemet susilauksianti septynių knygų.

PILĖNAI PANEVĖŽYJE

Panevėžyje jau pradedamas statyti gyvenamasis šio miesto rajonas Pilėnai. Jam yra parinktas 43 hektarų plotas dešiniajame Nevėžio krante geležinkelio stoties kryptimi. Pilėnai turės devynis kvartalus su daugiaaugščiais namais, prekybos centru, dviem vaikų darželiais, vidurine mokykla. Juose šiame dešimtmetyje apsigyvens 10,600 panevėžiečių. Projektą yra paruošusi architektė Goda Bimbienė.

JŪREIVIŲ MOKYKLA

Pietinėje Klaipėdos dalyje statoma Lietuvos jūrų laivininkystės jūreivių mokykla. Ji turės mokymo ir gamybos pastatus, 424 vietų moksleivių bendrabutį, valgyklą ir sporto salę. Naujoji mokykla paruoš jūreivius bei motoristus prekybos laivynui, uostui skirtus mechanizatorius, įvairių specialybių darbininkus septintajai laivų remonto įmonei.

V. Kst.

Simon's TRAVEL

KVIEČIAME KELIAUTI KARTU

13 DIENŲ SU GIMINĖM!!!

Vilnius-Ryga gruodžio 21 — sausio 4

Grupę lydi savininkai

Sutvarkome iškvietimus vizitui į Lietuvą ir iš Lietuvos. Nuperkame Lietuvoje giminėms automobilius, televizijas, šaldytuvus bei kitus pageidaujamus daiktus Smulkiau teiraukitės Toronto skyriuje.

Toronto tel. (416)537-3060 arba 532-8772

MONTREAL tel. (514) 669-8834
CHICAGO tel. (312) 673-5391 arba 654-4238
TELEX 06-986766 TOR

2385 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1X2
(Kelionių biuro registracijos numeris — 1835961)

Simon's TELEVISION
Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS
2385 Dundas St. W., Toronto **Tel. 532-8772**
Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio.
Nuomojam, taisom, parduodam televizijas bei "stereo" aparatus. Turime lietuviškų plokštelių ir suvenyrų.

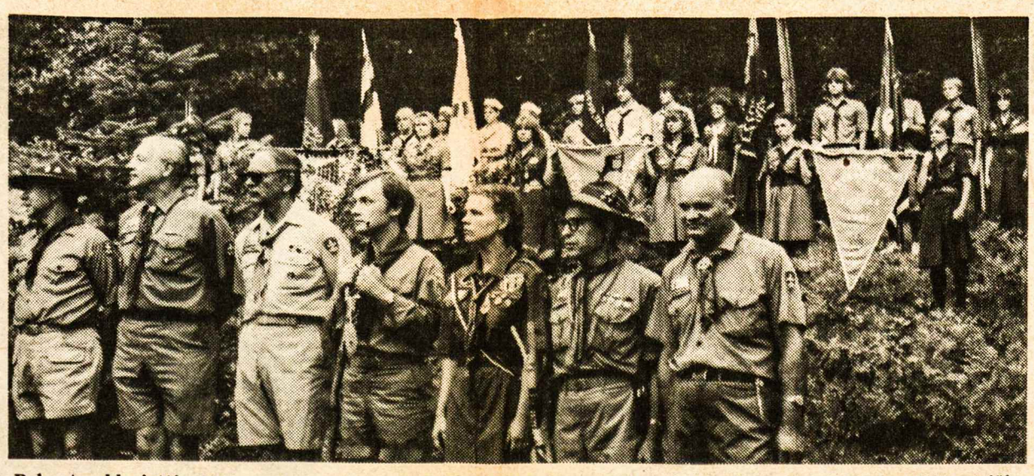

Rako stovyklavietėje, JAV-se, skautai ir skautės dalyvauja iškilmingame Lietuvos vėliavos nuleidime V. Bacevičius

Veiklusis velionis visur dalyvavo

A.a. Juozas Demereckas — Winnipego lietuvių veikėjas

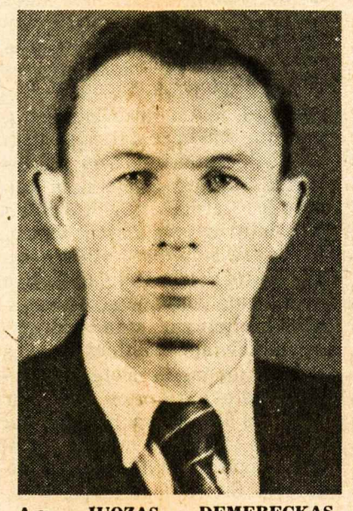

A.a JUOZAS DEMERECKAS, Kanados lietuvių visuomenės veikėjas Winnipege.

A. a. Juozas Petras Demereckas gimė 1912 m. vasario 12 d. Jo tėtė tik ką buvo grįžęs į Lietuvą iš JAV kasyklų ir apsigyveno Kriščeviškės km., Jurbarko valsč., Rasenių apskr. Juozas, paūgėjęs, dirbo ir lankė suaugusiųjų gimnaziją Jurbarke. Tarnavo Lietuvos kariuomenėje ir už savo pareigingumą buvo pakeltas į jaun. puskarininkio laipsnį. Į atsargą paleistas iš DLK Kęstučio pulko 1935 m. birželio 27 d.

Išėjęs iš kariuomenės tarnavo pasienio policijoje, daugiausia Klaipėdos krašte, Nidoje. Vėliau perėjo dirbti į Lietuvos miškų departamentą.

Į šaulių sąjungą įstojo 1936 m. gruodžio 22 d. 1941 m. susituokė su patriotiškai nusiteikusia Ona Petraityte.

Į Vokietiją pasitraukė 1944 m. rudenį. Pasibaigus karui ir susiorganizavus pabėgėlių stovykloms, persikėlė į Oldenburgo "Lituanikos" liet. stovyklą. Juozas čia dainavo stovyklos chore, vaidino artistų grupėje, mokėsi vietos gimnazijoje.

Į Kanadą atvyko 1948 m. birželio 15 d. ir buvo paskirtas su daugeliu kitų lietuvių į Bissett, Man., aukso kasyklas. 1949 m. pavasarį atvažiavo ir žmona su dviem dukrelėm — Verute ir Danute (vyriausia dukra Laimutė mirė 1944 m. Lietuvoje).

Baigęs darbo sutartį, Juozas su šeima apsigyveno Winnipego mieste. Kiek padirbėję bei susitaupę pinigų, išsinuomojo, vėliau nupirko "A & A Grocery" — maisto gaminių krautuvę Isabel ir Elgin gatvių kampe, netoli lietuvių statomos šventovės. Prekyba jų šeimai sekėsi ir įgalino nusipirkti visą tą vertingą kampinį žemės sklypą bei pastatus.

Gyvenimo sąlygos palengvėjo bet vargai nesumažėjo. Kartą, jų dukrai Verutei neriant plaukimo maudykloje, ištiko paralyžius, ir ji liko invalide, nevaldančia kojų.

Nežiūrint visa to, Juozo niekada neteko matyti nusiminusio. Kai kiti diskutuodavo ir ginčydavosi, jis toliau dirbdavo su meile savo pasiimtą darbą.

Tik atsikėlęs į Winnipegą jis buvo išrinktas KLB Winnipego apylinkės valdybos nariu, kurioje ėjo įvairias pareigas labai ilgus metus. Keletą kartų buvo išrinktas valdybos pirmininku ir važiuodavo į KLB tarybos suvažiavimus.

Pradėjus statyti nuosavą lietuvių šventovę, velionis prisidėjo savo darbu daugiau negu kiti; net per trumpą pietų pertrauką jis atskubėdavo iš darbo talkinti statyboje. Taip pat buvo išrinktas į šios parapijos komitetą, kuriame išbuvo iki savo mirties.

Be to, velionis dainavo vietos lietuvių chore, vaidino mėgėjų grupėje, buvo didelis rėmėjas ir platintojas lietuviškos spaudos.

A. a. Juozas buvo jaunos sielos žmogus. Nebuvo iškylos, parengimo ar pasilinksminimo, kur jis, dažnai su savo šeima, nedalyvavo. Ne tik dalyvaudavo, bet ir finansiškai prisidėdavo prie mūsų kolonijos ir visos Kanados lietuvių veiklos.

Šalia prekybos krautuvėje (kurią daugiausia vedė jo žmona Ona) jis dirbo "Armco", vėliau miesto savivaldybėje. Iš čia jis 1978 m. rugpjūčio 11 d. išėjo į pensiją savo kolegų ir vyresnybės pagerbtas bei gautomis dovanomis nešinas.

Šv. Kazimiero parapijos salėje dar 1977 m. vasario 26 d. buvo surengta jam 65 m. sukakties iškilmė. Tada jam buvo įteikta daug dovanų.

A. a. Juozas sirguliavo jau keletą paskutinių metų. Bet ir sirgdamas, atsimenu, dar per-nai per "Folkloramos" atidarymo koncertą jis pardavinėjo paviljonų lankymo pasus. Tai buvo pavyzdys, kaip žmogus užmiršdamas save, viską aukoja savo kolonijai, o per tai — savo tautai ir tėvynei. Gal net simboliška, kad šiais metais, baigiantis tautybių savaitei mūsų mieste, šis didelis veikėjas taip pat užbaigė savo gyvenimą.

A. a. J. Demereckas mirė 1981 m. rugpjūčio 15 d. Šv. Bonifaco ligoninėje. Antradienio vakarą, susirinkus daugeliui žmonių į Korban laidotuvių koplyčią, buvo maldos už mirusįjį. Čia jo dukra Danutė įteikė paskutinę dovaną savo tėtei: į karstą įdėjo gabalėlį gintaro, atsiųstą iš Lietuvos. Rugpjūčio 19 d., po Mišių Šv. Kazimiero šventovėje, vėl gausiai dalyvaujant tautiečiams velionis palaidotas Visų Šventųjų kapinėse. Prie jo kapo buvo sugiedotas Lietuvos himnas.

Laidotuvių dalyviai O. Demereckienės buvo pakviesti pietums mūsų parapijos salėje. Čia pasakė atsisveikinimo žodžius visuomenės atstovai ir mirusiojo draugai.

Amžinos ramybės po didelių darbų linkime Juozo vėlei ir nuoširdžią užuojautą reiškiame jo šeimai: žmonai Onai, dukroms — Verutei ir Danutei, žentui G. Skolny ir vaikaitei Carrie.

Ev. Federas

Lietuviai tautybių savaitėje

WINNIPEG, MAN. Tautybių savaitę Winnipege šiemet prasidėjo rugsėjo 9 d. atidarymo koncertu miesto koncertų salėje. Čia, be kelių prakalbų ir kaikurių taut. grupių pasirodymų, buvo pristatyti paviljonų burmistrai ir karalaitės. Taip pat buvo įteiktos pažymėjimų lentelės visoms toms tautinėms grupėms, kurios šiame savaitę trunkančiame tautybių pasirodyme dalyvavo jau dešimtą kartą. Šiemet tokį pažymėjimą gavo ir lietuviai. Jis buvo įteiktas Viktorijai Daubaraitei, kuri buvo "Vilniaus" paviljono burmistre. Karalaitė buvo jauna, graži ir iškalbi Laima Rutkauskaitė.

Lietuvių paviljonas buvo įrengtas mūsų šventovės pastate: rūsio salėje vyko meninė programa, užkandžių bei gėrimų skyrius, o viršuje — paroda, paruošta Marijaus Timmermano, kurioje vyravo dail. Čiurlionio paveikslų reprodukcijos. Gražiai atrodė ir rankdarbiai bei tautiniai drabužiai. Į parodą buvo įtrauktas ir mūsų šventovės vidus: statulos, kryžiaus keliai bei ornamentai. Lankytojai domėjosi ir skaitė paaiškinimus.

Paviljonai būdavo atidaromi 6 v.v. iki 12 nakties, o savaitgaliais — nuo 4 v.p.p. Per tą laiką mūsų paviljone kas valandą būdavo pasirodymai. Jaunučių grupė, vadovaujama ir palydima J. Valaičio akordeono muzikos, pašokdavo taut. šokių, dainuodavo torontiškio "Gintaro" grupė: aštuonios merginos ir du vyrai. Jie, lydimi savo vadovės Giedrės Paulionienės elektrinių vargonų muzika, dainuodavo linksmas, daugiausia lietuviškas dainas. Kai kurios dainos būdavo palydimos gitaristo K. Goudie muzikos. Pabaigoje jų vadovė įtraukdavo visus atsilankiusius dainuoti drauge pasikartojantį priedainį. Baigę savo programą, pagal "lietuvišką paprotį", kaip jie sakydavo, išvesdavo daugelį svečių Suktiniui.

Du sekmadienius gintariečių grupė pamaldų metu pagiedojo keleta lietuviškų giesmių.

Atrodo, kad gintariečiams viešnagė čia patiko, nes per paskutinį pasirodymą sudainavo jų pačių sukurtą liaupsinančią dainą "Manitoba".

Mūsų mielosios šeimininkės judriai sukdavosi po virtuvę ir tarp stalų, kad pavaišintų atsilankiusius svečius koldūnais, dešromis, kugeliu (bulviniais plokštainiais). Prie atskiro stalo vėl vaišino įvairiausiais pyragais ir kitais skanumynais. Čia pat buvo ir baras su gaivinančiais gėrimais, tarp kurių su geru pasisekimu vyravo "Ancient mead" — senovės lietuvių gėrimas — midus.

Lietuvių paviljoną atidarė sekmadienį, 4.30 p.p., Manitobos kultūros ir istorijos reikalų ministerė Norma Price. Kadangi ji ir John Heeney, kuris per savo darbovietę "Carling" daug prisidėjo prie mūsų paviljono praeityje, jų dviejų sutuoktuvių proga susirinkusieji sudainavo "Ilgiausių metų".

Atidarymo iškilmėje N. Price pažymėjo, kad šie metiniai įvairių tautybių pasirodymai įmanomi tik savanorių pasiaukojimu ir darbu. Šiemet tokių savanorių buvo apie 5,000. Kaikurie paviljonai, neturėdami tokių darbuotojų, atsisakė dalyvauti. Tai Rusijos ir Korėjos. Čilė negalėjo dalyvauti, nes dvi jų grupės (kairieji ir dešinieji) negalėjo susitarti. Buvusiuose paviljonuose pas juos labai jau vyravo nuversto režimo (Aliendes) dvasia.

Be to, Sid Ritterio, "Folk Arts Council" pirmininko nuomone, atkrito daug jaunimo. Jie, užuot įsipareigoję dirbti paviljonuose, pasirinko kitas pramogas: televizijos žiūrėjimą arba viešėjimą kitur. Be to, dalis savanorių atkrito, nes buvo nejvertinti arba papeikti.

Daug laiko ir darbo mūsų "Vilniaus" paviljonui įrengti paaukojo ir mūsų kolonijos žmonės. Jie visi dirbo, nekreipdami dėmesio į asmenines savo pažiūras, profesijas ar kalbas. Tą savaitę visi buvo lietuviai! Visi daug ir sunkiai dirbo, bet gal daugiausia, mažai valgę ir dar mažiau miegoję, darbavosi: mūsų karalaitė L. Rutkauskaitė, V. Daubaraitė, visur atstovaudamos lietuviams ir paviljono koordinatorius J. Grybas, padedami daugelio kitų.

Tos savaitės "etninis triukšmas" pasibaigė uždarymo koncertu miesto suvažiavimų salėje. Čia netaip, kaip buvo uždaroje koncertų salėje, vyko lyg ir "Folkloramos" tęsinys — triukšmas, vaikų bėgiojimas ir menkas dėmesys vykstančiai programai.

Pabaigai buvo išrinkta "Miss Folklorama '81" karalaitė. Ta garbė teko Karibų jūros salų Cari Cana paviljono karalaitei S. McKenzie. Jos pavaduotojom liko italė M. Rodinone ir lenkė A. M. Kulas.

Mūsų šeimininkės ne tik per savaitę skaniai maitino, bet ir sekmadienį po pamaldų visus pakvietė į salę pietums-likučiams užbaigti. Ev. f.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas

830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6 TALKA

Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų draudа.

Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.

MOKAME UŽ:	
depozitus (P.C.A)	6%
santaupas	17%
term. depoz. 1 m.	18%
term. depoz. 3 m.	13%
reg. pensijų fondo	16%
90 dienų depozitus	19%
IMAME UŽ:	
nekiln. turto pask.	21%
asmenines paskolas	23%

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

DOCENTUI VYTAUTAUI SKUODŽIUI išlaisvinti pastangos buvo pradėtos ir Vašingtone. Valstybės departamente liepos 23 d. lankėsi lietuvių delegacija, kurią sudarė: JAV LB visuomeninių reikalų tarybos pirm. inž. A. Gečys, narys adv. E. Raskauskas, JAV Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdybos narys politiniams reikalams L. Kojelis. Jie buvo priimti ryšių skyriaus pareigūno J. Schumakerio. Iš atsakymų paaiškėjo, kad JAV valstybės departamentui yra žinomas V. Skuodžio gimimas Čikagoje, jo teisė į JAV pilietybę, juo labiau, kad Lietuvon tėvai jį išsivežė dar vaiko amžiuje. V. Skuodžio klausimas jau buvo iškeltas Helsinkio sutarties vykdymą peržiūrinčioje Madrido konferencijoje. Naudotasi ir kitais diplomatiniais kanalais, bet lig šiol nepavyko nustatyti ar V. Skuodis tikrai laikosi paskelpto bado streiko. JAV diplomatai paprastai gauna leidimą aplankyti suimtą JAV pilietį. V. Skuodžio atveju tai nepavyko padaryti. J. Schumakeris atsisakė atskleisti visas detales, pateikdamas tik bendrinį pranešimą spaudai.

DEMONSTRACIJOS VAŠINGTONE V. Skuodžiui išlaisvinti įvyko rugpjūčio 5 d. Jose dalyvavo kun. K. Pugevičius, S. Kudirka, V. Šakalys, A. Mažeika iš Los Angeles, nemažas būrys lietuvių iš Baltimorės, Filadelfijos bei jų apylinkių. Jos buvo pradėtos vidurmiestyje, už dviejų kvartalų nuo Sovietų Sąjungos ambasados, kun. K. Pugevičiaus angliškai bei lietuviškai sukalbėta malda už šį kalinį. Dalyviai nužygiavo prie sovietų ambasados, kur jiems buvo leista sustoti kitoje gatvės pusėje. Vakaro priedangoje buvo uždegtos atsineštos žvakės, kalbamos maldos. Eiseną fotografavo "Washington Post" atstovas, kelis pasikalbėjimus įsirašė "Amerikos Balso" pareigūnai. Pusryčius spaudos atstovams surengė Lietuvių Informacijos Tarnybos Los Angeles mieste angažuota Hannafordo bendrovė. Laikraštininkai buvo supažindinti su JAV piliečio V. Skuodžio suėmimu bei jo išlaisvinimui skirtomis pastangomis.

LIETUVIŲ ŽURNALISTŲ SĄJUNGOS naujos centro valdybos rinkimų rezultatai paaiškėjo liepos 15 d. Rinkimų komisija, kurią sudarė pirm. L. Balvočius, nariai — B. Graužinis ir A. Razutis, tada peržiūrėjo narių atsiųstas balsavimo korteles. Už pirmąjį Čikagos kandidatų sąrašą balsavo 79 nariai, už antrąjį Los Angeles — 23 nariai. Centro valdybon išrinkti Čikagos atstovai: Algirdas Pužauskas, gavęs 69 balsus, Vytautas Kasniūnas — 66, Jurgis Janušaitis — 63, Petras Petrutis — 52 ir Bronius Juodelis — 44. Kandidatais liko Balys Brazdžionis su 42 balsais, Grožvydas Lazauskas su 32. Pareigų pasiskirstymu turės pasirūpinti A. Pužauskas. Kontrolės komisijon taip pat išrinkti čikagiečiai: Juozas Toliušis — 57 balsais, Vytautas Račkauskas — 52, Kazimieras Tautkus ir Jonas Vilutis — po 50, Juozas Kapačinskas — 44.

DETROITO JŪRŲ ŠAULIŲ "Švyturio" kuopa, vadovaujama pirm. B. Valiukėno, savo Pilėnų stovyklavietėje pastatė paminklą, skirtą žuvusiems už Lietuvos laisvę. Jis yra akmeninis, primenantis sovietų jau sunaikintą paminklą Kauno karo muzėjaus sodelyje. Paminklą pašventino kun. K. Simaitis. Paminklo mecenatai yra Nelė ir Klemensas Urbšaičiai.

Brazilija

LIETUVIŲ MOKSLEIVIŲ FONDAS mėnesinę šių mokslo metų 3.000 kruzeirų stipendiją paskyrė skautine veikla pasižymėjusiai Lilijanai Mikalkėnaitei. Laikinon skyrėjų komisijon buvo įjungti: Jonas ir Vera Tatarūnai, Alfonsas ir Rosa Petraičiai, Halina ir Algirdas Mošinskiai. Jie buvo gavę tik vieną stipendijos prašymą, bet dviem tos pačios šeimos vaikams. Fondo taisyklės stipendiją leidžia skirti tik vienam tos pačios šeimos vaikui. Dėlto L. Mikalkėnaitei paskirta šiek tiek didesnė stipendija, negu buvo prašyta. Fondo lėšas stengiamasi didinti vietinių lietuvių aukomis. Jam po 1.000 kruzeirų paaukojo J. Tatarūnas ir C. H. Galeckas.

BLB KRAŠTO VALDYBOS POSĖDYJE buvo patvirtinta L. Mikalkėnaitei paskirta stipendija, nutarta Lituanikos stovyklavietėje spalio 18 d. surengti pavasario šventę, prašyti BLB narius paspartinti solidarumo mokesčio įteikimą. Bendruomenei, plečiančiai savo veiklas, šiuo metu yra labai svarbi finansinė parama. Krašto valdyba taipgi ragina tautiečius, pažadėjusius lietuviškų knygų viešajai Vila Zelinos bibliotekai, neuždelsti jų pristatymo, nes joje norima įsteigti lietuvišką skyrių.

Argentina

ARGENTINOS LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ ir Spaudos Taryba, vadovaujama pirm. L. Stankevičiaus, rugpjūčio 14 d. turėjo posėdį Buenos Aires mieste, Argentinos Lietuvių Centre. Pagrindinis dėmesys teko laiškais gautiems pasiūlymams. PLB valdyba savo bendraraščiu priminė Sibire kalinamą Vytautą Skuodį, kuris yra pradėjęs bado streiką. Jam gelbėti jau organizuojama akcija JAV, o kitų kraštų lietuviai prašomi padėti jo garsinimu. ALOST posėdyje buvo nutarta Argentinos lietuvių vardu parašyti laišką V. Skuodžiui. PLB vicepirm. V. Kleiza ragino "Žibutes" su savo vasaros koncertais aplankyti lietuvių kolonijas kitose P. Amerikos šalyse. Šio sumanymo teko atsisakyti dėl Argentiną bei jos gyventojus slegiančių ekonominių problemų. Trumpą pranešimą apie savo kelionę JAV bei Kanadoje ir ten užmegztus ryšius padarė kun. A. Steigvilas, MIC. Jame buvo paminėtas Toronto "Gintaro" ansamblio pasiūlymas atvykti gastrolių į P. Ameriką. Rasa Šoliūnaitė, talkon atsiųsta PLB valdybos, kalbėjo apie savo veiklą su lietuviškuoju Argentinos jaunimu. Liūdniausia būklė esanti Rosario mieste, neturinčiame tokio jaunimo. Ten kun. J. Margis, MIC, bando organizuoti lietuvių tautinių šokių grupę, sudarytą iš argentiniečių vaikų. Jai yra suradęs ir argentinietį vadovą, kuriam R. Šoliūnaitė paliko į juosteles įgrotų lietuviškų šokių.

Australija

KANBEROS BALTIEČIAI skaudžiųjų birželio įvykių minėjimą birželio 14 d. surengė šios Australijos sostinės Lietuvių Klube. Jame pagrindiniu kalbėtoju buvo Kanberos distrikto ministeris M. Hodgamas, tvarkantis taip pat pagalbinius promonės bei prekybos reikalus, daug metų remiantis Baltijos salių išsilaisvinimo siekius. Ilgame savo žodyje jis palietė mums visiems gerai žinomą Molotovo-Ribbentropo suokalbį, atnešusį II D. karą, sovietinę Baltijos respublikų okupaciją, masinius trėmimus į Sibirą. M. Hodgmanas priminė iš Sovietų Sąjungos įtakos pasitraukusią Jugoslaviją, panašius dabartinius įvykius Lenkijoje. Esą panašius byrėjimas prasidės ir pačioje Sovietų Sąjungoje, paliesdamas Baltijos šalis. Jis kritikavo sovietinę Afganistano invazija, kurion įjungiami mobilizuoti baltiečiai. Vykstant Vietnamo karui, netrūko demonstracijų miestų gatvėse, o šiandien niekas tokiomis demonstracijomis negina Afganistano. M. Hodgamas prisiminė gėdingą darbiečių vyriausybės žingsnį, oficialiai pripažinusį okupuotų Baltijos respublikų įjungimą į Sovietų Sąjungą, kurį atšaukė dabartinė liberalų vyriausybė. Dėl bado streiko sovietinėje darbo stovykloje mirusį estą dr. J. Kukką palygino su Š. Airijos kalėjime mirusiu Bobby Sands, susilaukusiu plataus dėmesio vakariečių spaudoje, kai tuo tarpu esto mirtis už savo tautos laisvę liko beveik nepastebėta.

SOCIALINĖS GLOBOS MOTERŲ DRAUGIJA Melburne bandomajam pusės metų laikotarpiui įsteigė informacinį socialinių reikalų skyrių Lietuvių Namų "Moterių seklyčioje". Jame kvalifikuotas asmuo sekmadieniais 1-2.30 v.p.p. atsakinės į visus klausimus, liečiančius nedarbo bei sveikatos draudas, chroniškų ligonių priežiūrą ligoninėse bei namuose. Čia bus galima gauti tokioms paslaugoms reikalingų prašymų blankus.

Vokietija

ANTRUS METUS IŠ EILĖS Vasario 16 gimnazijoje liepos 19 — rugpjūčio 9 d.d. buvo surengta trijų savaičių stovykla lietuvių vaikams, susilaukusi apie 40 dalyvių iš visos V. Vokietijos. Jų skaičius keitėsi dėl paskiruose šios federacinės valstybės kraštuose skirtingu metu turimų moksleivių vasaros atostogų. Tik dalis 8-15 m. amžiaus vaikų galėjo laisvai kalbėti lietuviškai. Juos stovyklos vadovė Živilė Vilčinskaitė mokė lietuviškų dainų. Populiariausia daina tapo "Ridikėlis ir petruška". Lietuviškai nekalbančius Ričardas Baliulis stengėsi bent išmokyti pasisveikinimo, supažindinti su savaitės dienomis bei kitais žodžiais. Rankdarbių skyriui vadovavo Marytė Wegnerienė, sportui bei žaidimams — Richardas Kuhn. Stovyklos pradžioje laužas bei kitus lauko renginius sutrukdė perdaug dažnas lietus. Juos pakeitė salėje suorganizuoti vaidinimėliai, šokiai, dainų vakarai. Pirmos savaitės užbaigos proga vakrienę vaikams nutarė parūpinti vietinis prekybininkas Antanas Šiugždinis. Užklupęs lietus betgi sustabdė dešrelių kepimą ant laužo, nutraukė pradėtas dainas. Buvo suplanuota viena naktinė trijų kilometrų išvyka, laužas pamiškėje, bet jo dalyviai ir vėl nesuskubo žarijose išsikepti bulvių dėl prasidėjusio lietaus. Protestą pareiškė ir ūkininkas, nes tokie laužai V. Vokietijoje yra draudžiami. Ekumeninėms sekmadienio pamaldoms vadovavo kun. A. Saulaitis, SJ. Dalį pamokslo pasakė jėzuitas studentas Andrius Valevičius, atvykęs iš Kanados, studijuojantis Muenchene. Evangelikų giesmės "Dievas mane myli" visus išmokė R. Baliulis. Tikimasi, kad iš stovyklautojų naujų moksleivių sušilauks Vasario 16 gimnazija, kuri šiais mokslo metais turėtų lengvai peržengti valdžios reikalaujamą minimalų 60 moksleivių skaičių.

Britanija

ROMANAS RIMONIS, baleto šokėjas, prieš keletą metų yra įsteigęs baleto studiją Bradforde. Metinis jo mokinių pasirodymas įvyko liepos 25 d. Šv. Juozapo mokyklos salėje. Programą atliko keturios studentės, pats R. Rimonis ir jo talkininkė K. Moutain.

ŠV. KAZIEMIERO ŠVENTOVĖJE Londone liepos 4 d. susituokė Jonas Parulis ir Zuzana Šemėtaitė, abu gimę Londone. Jungtuvių apeigose dalyvavo daug lietuvių, solo giedojo J. Černis. Jaunosios tėvai yra žinomi šios kolonijos veikėjai. Jaunojo tėvas yra miręs 1979 m., o motina vadovauja Šv. Onos Draugijai. Į vestuves buvo atvykę giminės — Marija ir Antanas Garkūnai iš Kanados.

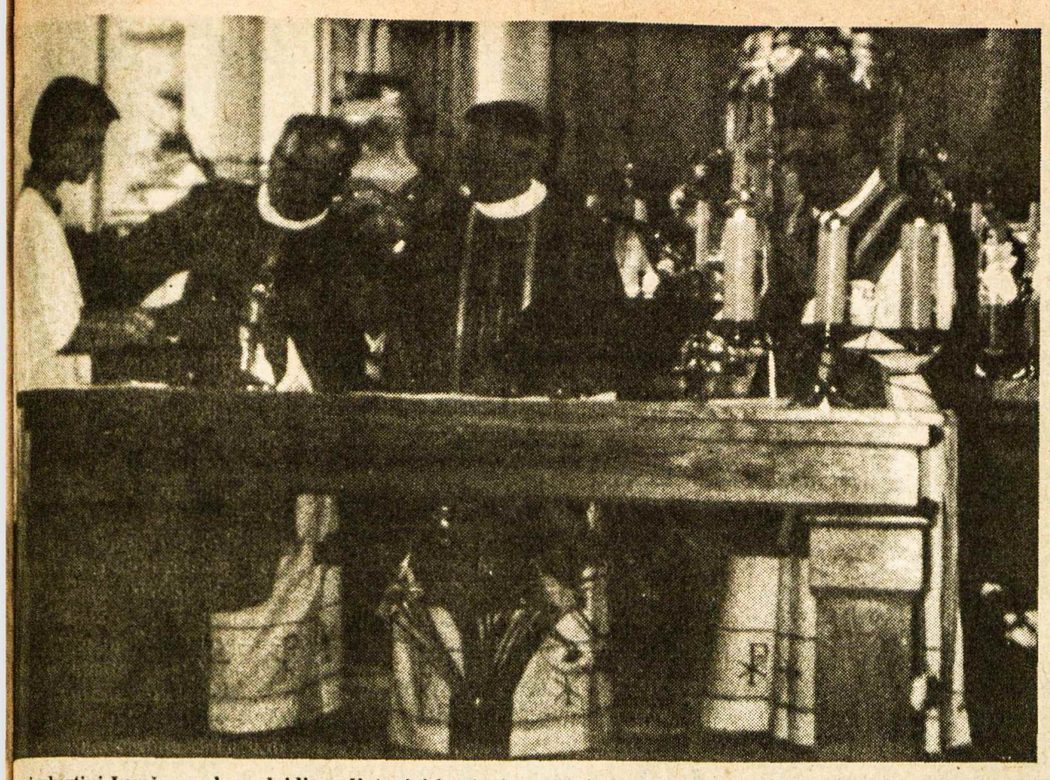

...e vienkartinį Lomžos vyskupo leidimą, lietuviai kunigai atnašauja Mišias lietuvių kalba Seinų bazilikoje 1981 m. ...gsėjūčio 16, sekmadienį. Iš kairės: kun. M. BURBA, salazietis iš Romos, prel. L. TULABA, Šv. Kazimiero kolegijos ...torius iš Romos, kun. I. DZERMEIKA, Punsko klebonas

...ir džiugu, ir skaudu

Pranešimas apie naujuosius įvykius Suvalkų trikampyje

...asaros metu Punske, Seinuose ...ituose Suvalkų trikampio vie... lankėsi visa eilė tautiečių iš ...enio — Europos ir Amerikos. ...šių tarpe buvo prel. L. Tulaba, ...Kazimiero kolegijos rektorius, ...n. M. Burba, salezietis, abu iš ...mos.

...rel. L. Tulaba, mūsų žiniomis, ...ino aplankyti Punską ir kitas ...ves, žymiai anksčiau, bet dėl ...s kelionę turėjo atidėti. Jis at... į Punską prieš Žolinę, čia ...misijas ir dalyvavo Žolinių at...tuose.

...im bebūnant Punske, įvyko di... tradicinė Žolinės šventė š. m. ...gsėjūčio 15 d. Pagal seną paprotį, ...sko parapijos kaimai šios ...rijos šventės ir derliaus nuė...mo proga nupina iš įvairių javų ...pų ir žolynų vainikus, pritvir... prie ilgų kotų ir neša pro...sijoje pamaldų metu.

...aip buvo padaryta ir šiais ...tais. K a i m ų jaunimas, be...šdamas procesijai, išsidėstė ...ntoriuje. Atėjo pažiūrėti vai... Punsko parapijos klebonas ...t. Ignas Dzermeika. Kiek ilgiau ...sustojo prie Punsko miestelio ...nimo paruošto vainiko, kuris ...o bene pats gražiausias ir ...ginaliausias. Viršutinėje vainiko ...je buvo matyti Punsko šven...os paveikslas, o apatinėje — ...iškės Marijos paveikslas su ...o d a i s kaspinais. Klebonas ...teiravo ką visa tai reiškia. Ten ...ėjęs jaunimas paaiškino, kad ...rutinė vainiko dalis primena ...n s k o šventovės 100 metų ...ktį, o apatinė — S e i n ų ...liką, kurioje neleidžiamos ...viškos pamaldos. Juodi kas...ai esą reiškia gedulą dėl tokio ...vių teisių pažeidimo.

...ai išgirdęs kun. I. Dzermeika ...bė minėtą vainiką ir nulaužė ...ą. Priėjęs prel. L. Tulaba pa-

...sko lietuvių jaunimo paruoštas ...kas — koplytėlė Žolinės pro... Viršuje — Punsko šventovė, ...oje — Seinų bazilikos Marijos ...kslas.

klausė jaunimą, kodėl jis įveda politiką, bando demonstruoti; esą tuo būdu negalima laimėti. Vienas jų atsakė, kad tai jokia politika, o tiktai lietuvių teisė turėti pamaldas gimtąja savo kalba S e i n ų bazilikoje. Punskiečiai buvo nustebinti tokiu prelato svečio pareiškimu ir klausė ar dar reikės laukti 100 metų, bet į tai prelatas atsakė nežinąs.

J a u n i m a s, kuris jau buvo pasiruošęs procesijai, ir choras, pasijuto įžeisti ir nutarė procesijoje nedalyvauti. Truputį vėliau betgi apsigalvojo ir apsisprendė dalyvauti, nepaisant įvykusio incidento, nes dėl jo esą negalima boikotuoti pamaldų. Sakoma, kad viena grupė mergaičių, nešusių savo vėliavą, vistiek uždėjo juodą kaspiną kaip solidarumo ženklą su Seinų lietuvių kovotojais.

Meninė programa šventoriuje

Po pmaldų jaunimas šventoriuje buvo numatęs meninę programą maždaug pusvalandžio ilgumo. Klebonas I. Dzermeika nebenorėjo leisti jos, juoba, kad iškilmėse dalyvavo ir Lomžos vyskupas M. Sasinowskis. Bet kai iniciatoriai ėmė priekaištauti dėl tokio uždraudimo ir primintį, kad jie tai programai ilgai ruošėsi, klebonas leido duoti penkių minučių programą. Jaunimas tuo nebuvo patenkintas ir pareiškė — visa programa arba nieko. Klebonas pagaliau nusileido ir jaunimas davė maždaug 20 minučių trukusią meninę programą.

Pradžioje jos klausėsi vysk. M. Sasinowskis, klebonas kun. I. Dzermeika, prel. L. Tulaba ir kun. M. Burba, bet po maždaug penkių minučių liko tik vienas kun. M. Burba, kuris sujaudintas sekė visą programą. Ypač jaudinantis buvo m o m e n t a s, kai programos pabaigoje visi dalyviai sugiedojo Lietuvos himną. Tai labai retas dalykas šioje šalyje.

Punsko jaunimo vainiko istorija ir dabar nėra užmiršta. Pats vainikas su nulaužtu kotu atsidūrė vienname muzėjuje, o jo nuotraukos pasiekė spaudą.

Lietuviškos pamaldos Seinų bazilikoje

Iš L o m ž o s vyskupo M. Sasinowskio, dalyvavusio Žolinės atlaiduose Punske (dalyvavo ir Seinų klebonas kun. Rogowskis), seiniečių grupė gavo vienkartinį leidimą prel. L. Tulabai atnašauti Mišias lietuvių kalba Seinų bazilikoje sekmadienį, rugpjūčio 16. Per vieną parą žinia aplėkė visą apylinkę ir tą sekmadienį, 3 v.p.p., Seinų bazilika buvo pilnutėlė lietuvių.

Koncelebracines Mišias laikė prel. L. Tulaba, kun. M. Burba ir kun. I. Dzermeika. Labai gražų, patriotinį pamokslą pasakė prel. L. Tulaba. Pasak vietinių lietuvių, tokio turinio pamokslo čia pokario metais niekas dar nebuvo girdėjęs. Dėlto daug kam kilo klausimas, kaip suderinti prelato pamokslą su jo laikysena Punske vainiko atvejyje.

Pamaldomis sužavėti ž m o n ė s gražiai ir stipriai giedojo. Visa tai matė ir S e i n ų klebonas kun. Rogowskis, atėjęs bazilikon lietuviškų pamaldų pabaigoje.

Po pamaldų Seinų lietuvių atstovai kunigus svečius iš Romos šventoriuje pasitiko su duona, druska ir vynu. Jie kvietė svečius į priėmimą lietuvių draugijos būstinėje, bet vietinis klebonas nusivedė juos į kleboniją. Svečiai betgi turėjo progą išklausyti meninę programą, atliktą ten pat šventoriuje. Dalyvavo joje "Klumpės" ansamblis ir kitos vietinės meno pajėgos.

Vienkartinės lietuviškos pamaldos Seinų bazilikoje buvo šviesus pragiedrulis, bet labai trumpas. Reguliarių lietuviškų pamaldų kaip nebuvo, taip ir nėra. Lietuviams daroma skriauda tęsiama toliau.

K-tai

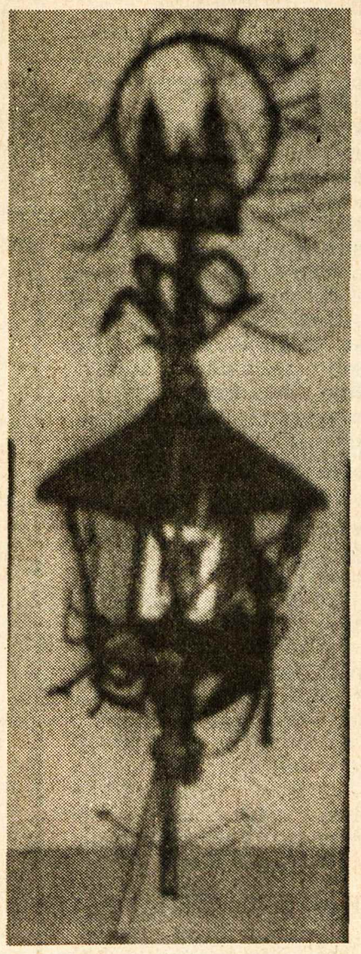

Šis Punsko lietuvių janunimo vainikas — koplytėlė buvo sulaužytas ir uždraustas nešti procesijoje, nes priminė Seinų lietuvių kovą už savo kalbos teises bazilikoje.

"Ateities" konkurso laimėtojai

Žurnalo premijos įvairių sričių bendradrbiams. Laimėtojų eilėje — penkios lietuvaitės iš Kanados

Tradicinis "Ateities" jaunimo konkursas kasmet pasižymi gausiu premijų išdalinimu ir nemaža bendra premijų pinigų suma. Tačiau šiemet "Ateities" 70 metų sukakties proga konkursas pasiekė rekordinių skaičių. Iš viso 39 jauni kūrėjai buvo apdovanoti premijomis, kurių bendra suma siekia 1820 dolerių.

Šia stambią pinigų sumą suaukojo daugelis mecenatų. 1000 dolerių paaukojo kun. dr. Juozas Prunskis, kiti prisidėjo savo įnašu — tai Vytautas ir Aldona Kamantai, Gediminas ir Vida Kaulėnai, Vaclovas ir Asta Kleizos, dr. Kęstutis ir Vitalija Kebliai, Povilas ir Rūta Kiliai, dr. Janina Jakševičienė, Čikagos apylinkių Stulginskio moksleivių kuopa. Be to, Faustina Mackevičienė surinko nemažą pinigų sumą iš "Ateities" jaunimo konkurso rėmėjų.

Daugeliui jaunimo toks jų kūrybinių pastangų vertinimas yra tikra paskata lietuviškai rašyti, geriau fotografuoti, gražiau iliustruoti.

Ankstyvesniais metais daugiau reikšdavosi moksleiviai. Gi šiemet labai stipriai pasireiškė vyresnysis jaunimas (19-30m. amžiaus), ypač prozoje, poezijoje ir straipsnių rašymu. Premijas gavo 12 moksleivių ir 27 studentai bei studijas užbaigusieji (iki 30 m. amžiaus).

Kaip kasmet, taip ir šiemet gausiausiai dalyvavo jaunimas iš Čikagos ir jos apylinkių (16 laimėtojų). Paprastai čia stipriausiai pasirodydavo Cicero jaunimas; šiemet studentai iš šios buvusios Ateitininkų Federacijos sostinės dar laikėsi (3), tačiau ryškiau nepasireiškė nė vienas moksleivis. Tuo tarpu iki šiol prasiveržda vos vienas kitas jaunuolis iš Kanados; bet šį kartą — net penki, iš jų net keturi laimėjo pirmąsias premijas. Gerai pasireiškė ir Klevelando jaunimas (5), neblogai — iš Europos (3), silpnokai (kaip paprastai) JAV rytinis pakraštys. Gaila, nebuvo laimėtojų nei iš Pietų Amerikos, nei iš Australijos.

"Ateities" konkurso premijų įteikimo iškilmės įvyko rugsėjo 5 d. "Ateities" žodžio ir muzikos vakare Jaunimo Centre Čikagoje ateitininkų kongreso metu.

PREMIJŲ LAIMĖTOJAI

STUDENTŲ (JAUNIMO 19-30m.) GRUPĖJE

Už prozą: I-II premija — Linui Palubinskui ir Neriai Mėlynytei (abu iš Čikagos); III premija — Andriui Tadui Klimui iš Ročesterio, N.Y.; IV-V premija — Sauliui Kubiliui iš Romos ir Jonui Alšėnui iš Brecksville, Ohio.

Už poeziją: I — Jolantai Malerytei iš Vankuverio, Kanados; II — Gintai Remeikytei iš Čikagos ir III — Loretai iš Europos.

Už straipsnius: I — Viktorui Nakui iš Arlington, Va., II — Andriui Valevičiui iš Muencheno, Vokietijos; III-IV-V — Vilijai Dėdinaitei iš Niujorko, Viliui Dundzilai iš Clarendon Hills, Ill., Jonui Sidriui iš Streator, Ill., su Aru Žlioba iš S. Barrington, Ill.

Už anketos studiją: speciali premija Vitai Musonytei-Aukštuolienei iš Čikagos.

Už asmens aprašymą: speciali premija Rūtai Šiūlytei iš Otavos, Kanadoje.

Už veiklos fotografijas: I — Jonui Kupriui iš Cicero, Ill., II — Edžiui Razmai iš Joliet ir III — Andriui Razgaičiui iš Seven Hills, Ohio.

Už meno fotografijas: I — Vidai Kuprytei iš Cicero, Ill.

Už iliustracijas: I — Kristinai Juzaitytei iš Plymouth Meeting, Pa., II — Rimai Valiulytei iš Čikagos.

Už veiklos aprašymus: I — Zitai Kripavičiūtei iš Timberlake, Ohio, II — Rėdai Ardytei iš Bloomington, Ill., III — Vitui Laniauskui iš Cicero, Ill., ir IV — Ramintai Pemkutei iš Sleepy Hollow, Ill.

Už ateitininkų veiklos "Trumpai" kroniką: speciali premija dr. Romai Olšauskaitei-Kuprienei iš Čikagos.

MOKSLEIVIŲ (JAUNIMO IKI 19 m. AMŽ.) GRUPĖJE

Už r a š i n i u s: I — Natalijai Slivinskaitei iš Toronto ir II — Vėjui Liulevičiui iš Čikagos.

Už p o e z i j ą: I — L i n a i Palubinskaitei iš Kleveland Heights, Ohio, II — Danai Skukauskaitei iš Toronto ir III — Lorai Vasiliauskaitei iš Glen Ellyn, Ill.

Už prozą: I — Violetai Slivinskaitei iš Toronto.

Už veiklos aprašymus: I — Mildai Tomkutei iš Canoga Park, Ca., II — Gintai Palubinskaitei iš Huntington Beach, Ca., III — Ramūnui Balčiūnui iš Klevelando.

Už veiklos fotografijas: I — Rūtai Musonytei iš Oak Lawn, Ill., II — Henrikui Šatinskui iš Syosset, N.Y.

Už meno fotografiją: I — Rūtai Musonytei iš Oak Lawn, Ill.

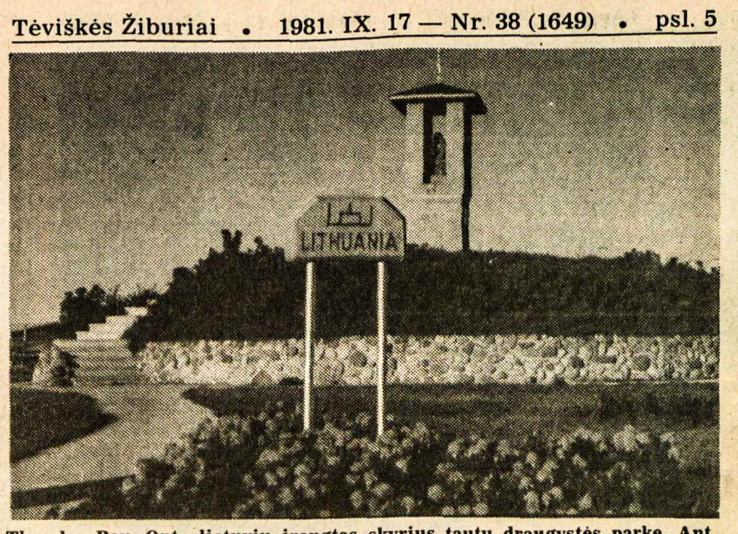

Thunder Bay, Ont., lietuvių įrengtas skyrius tautų draugystės parke. Ant supiltos pakylos matyti koplytstulpis su Rūpintojėliu, žemiau — įrašas "Lithuania" ir Gedimino stulpai.

Vašingtonas-Vilnius-Čikaga

Kaikurios pastabos apie lietuviškas radijo programas

Dažnai tautiečiai klausia: kodėl mes nebegalim girdėti "Amerikos Balso" lietuvių kalba? Anksčiau taip gerai perduodavo programas, o po 30 metų sukakties nutrūko. Priežastis yra ta, kad "Amerikos Balsas" dabar pradėjo siųsti savo laidas tiesiai per satelitą į okup. Lietuvą. Atvykę žmonės sako, kad tokiu būdu "AB" geriau girdimas ir netrukdomas.

"AB" lietuvių skyriuje dirba ir keletas čikagiečių: p. Vingrienė, Vl. Būtėnas, L. Rimkus, R. Sakadolskis ir kt. "AB" yra išlaikomas Amerikos valdžios, todėl priklauso informacijos agentūrai. Dabar duoda tris laidas per parą į Lietuvą.

Vilniaus radijo programos perduodamos iš Kijevo stoties trumpom bangom ir įvairiom kalbom. Du pusvalandžiai į parą duodami lietuvių kalba.

Ką gi Lietuvos okupantas duoda užsienio lietuviams tose laidose? Būna žinios, apžvalgos, nuomonės, muzikos bei literatūros skyriai ir kelionės po Lietuvą. Pradeda su "Lietuva brangi" melodija ir ja užbaigia. Dažnai kalba buvęs šnipas Alseika, kuris čia dirbo VLIKe ir "Draugo" redakcijoje. Programose liejamas melas, tyčiojamasi iš mūsų veiklos, niekinama praeitis, džiaugiamasi komunistų veikla, giriama komunistinė "Laisvė" Amerikoje. Ten šmeižiamas VLIKas, ALTa, BALFas. Čikagoje tos programos girdimos 7 v.v. 25 m banga. Nevertėtų į tas programas kreipti dėmesio, nes tai panaši medžiaga kaip "G. Krašte".

Čikagoje veikia trys radijo valandėlės: "Margutis", 50 metų amžiaus, Sophie Barcus valandėlė 40 metų, "Lietuvos Aidai" 5 metų. "Margutis" turi 5 val. į savaitę, S. Barcus (ved. Al. Daukus) — 4.30 val. o "Lietuvos Aidai" — 2.30 val. (5 dienas į savaitę po pusę valandos). Kai ekonominė padėtis vis blogėja, radijo valandėles išlaikyti yra labai sunku. Nežinau, kaip einasi kitom, bet "Lietuvos Aidams" aidėti nepaprastai sunkus metas, ypač vasarą, kai viskas sumažėja. Reikia apgailestauti, kad tautiečiai ir kaikurios organizacijos nenori n i e k o bendro turėti su jaunosios kartos atstovės K. Brazdžionytės "L. Aidais". Prašyta paramos iš LF, LB ir kitų, bet atsakymas — nėra pinigų. Ak, kam dar dejuoti, esą jaunimas nepadeda, o kai atsiranda jauna iniciatyva, reikia ją remti.

Balys Svalia

NORITE TAPTI KUNIGU?
Vienuole? Esate virš 30 metų? Desire priesthood? Sisterhood? Over 30? Kreipkitės: Father Nigro, Gonzaga U. Spokane, 99259, USA.

A†A
KAROLIUI ŽILINSKUI

Bostone po ilgos bei sunkios ligos mirus, jo žmoną AUGUSTĘ-MORTĄ, sūnus — kunigą ALGIMANTĄ ŽILINSKĄ ir BERNARDĄ ŽILINSKĄ su šeimomis bei kitus gimines liūdesio valandose nuoširdžiai užjaučia —

Mažosios Lietuvos Moterų Draugija

"Kelionių vadovas invalidams" ("Travel guide for the disabled") atsakys į visus jūsų klausimus.

Ar yra vietos automobiliui? Ar galėsite įmanevruoti pro esamas duris? Ar yra tinkamos prausyklos? Į tos rūšies klausimus rasite atsakymus knygelėje "Travel guide for the Disabled", kurie informuoja apie daugiau kaip šimtą turistinių vietų Ontario provincijoje.

Ten taip pat rasite informacijas apie prieinamas patalpas, Kanados kurčiųjų draugijos raštines, Kanados aklųjų instituto rajonines raštines, apie provincinius parkus su patogiomis sustojimo vietomis invalidams, apie transportacijos tarpininkus ir 400/401 vieškelio paslaugų centrus.

Žiūrėkite, kad jūsų kelionės Ontario provincijoje būtų tikrai malonios. Prašykite raštu atsiųsti minėtą vadovą:
Ontario Travel, Queen's Park, Toronto, Ontario M7A 2E1.
Tel. (416)965-4008 (collect).

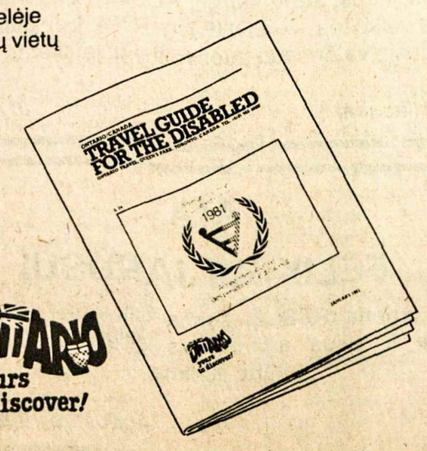

Ministry of Industry and Tourism
Ontario
Larry Grossman, Minister
William Davis, Premier

ONTARIO yours to discover!

Mokslo ir meno šventė

Žvilgsnis į 28-tąją Europos Lietuviškųjų Studijų Savaitę

Šventės esti 1-2 dienas, o šioji truko net ištisą savaitę. Tai ar verta ją švente laikyti? Taip, nes per šventes svarbiausia atsigauti dvasia, o ne ilgai ar trumpai jas švęsti.

Šitos dvasinės atgaivos 28-ojoje savaitėje Chantilly prie Paryžiaus š. m. rugpjūčio 2-9 d. d. tikrai buvo daug: 11 paskaitų, koncertas, literatūros vakaras, dailės paroda. Savaitėje galėjai išgirsti ir pamatyti beveik visa, ką Europos lietuviai inteligentai turi geriausia: jų paskaitininkus, menininkus, literatus, visuomenininkus, kultūros gerbėjus. Šių pastarųjų, kaip dalyvių, savaitėje buvo 126, net iš 11 kraštų, daugiausia iš Vokietijos (55), po to sekė JAV su 20 dalyvių ir net 3 paskaitininkais, po jų Prancūzija (15 dalyvių), Šveicarija (12), Anglija (7), Olandija (6) ir t. t. Netrūko ir jaunimo (25 dalyviai), daugiau nei praėjusių metų savaitėje Innsbrucke. Juos užimti sumaniai padėjo savaitės kapelionas kun. A. Saulaitis, S. J., mat kaikurios paskaitos daliai jaunesniųjų buvo perkietas riešutas.

Savaitę suorganizavo, suradęs jai patalpas Montvilargenne pilyje, apie 40 km nuo Paryžiaus, 6 žmonių komitetas iš kun. J. Petrošiaus, Ž. Klimienės, P. Klimo, Ž. Mikšio, J. Tomkaus ir R. Bačkio. Jie sukvietė ir paskaitininkus, nes specialaus vadovo tam reikalui nebuvo. Sunkų ir nedėkingą uždavinį komitetas atliko puikiai, savaitės dalyviai tai pripažino, dėkodami privačiai ir viešai.

Savaitę pradėjo rugpjūčio 3 d. komiteto vardu dail. **Žibuntas Mikšys,** padėkojęs visiems, kurie kuo nors buvo prisidėję prie savaitės ruošos, ir prisiminęs a. a. dr. J. Grinių, vieną iš savaičių pradininkų. Po to savaitės dalyvius pasveikino PLB valdybos pirmininko pavaduotojas V. Kleiza; perskaitytas ilgamečio savaičių moderatoriaus dr. K. J. Čeginsko sveikinimas raštu.

Pirmąją paskaitą, pavadintą "Pašnekesiu apie Lietuvos bičiulius Prancūzijoje", skaitė **dr. A. Gerutis** iš Berno. Ministeris pradėjo tuos bičiulius skaičiuoti nuo Napoleono laikų ir baigė mūsų dienomis. Naujesniųjų laikų bičiulių tarpe paskaitininkas ypačiai iškėlė Henry de Chambon, parašiusį prancūziškai net porą knygų apie Lietuvą (miręs 1955), rašytoją Jean Mauclere, net keliose knygose palietusį lietuviškas temas, gen. R. Schmittlein, profesorius Prioult ir G. Matore bei kitus.

MENAS IR LITERATŪRA

Tos pačios rugpjūčio 3 d. vakarą paskaitą apie jaunuosius Lietuvos dailininkus skaitė londonietė skulptorė **Elena Gaputytė.** Ilgiausiai prelegentė sustojo prie 4 dabarties Lietuvos dailininkų, kurie šiuo metu yra maždaug 40 metų: Kosto Dereškevičiaus, Algimanto Kuro, Arvydo Šaltenio ir Algimanto Švėgždos. Tai talentingi, bandą laužyti įprastinę mūsų dailės tradiciją menininkai, ypač paskutinysis, naujojo realizmo atstovas (deja, šiuo metu sunkiai sergąs). Savo pastabas paskaitininkė gausiai iliustravo dailininkų darbų skaidrėmis.

Rugpjūčio 4 d. paskaitas pradėjo **Vincas Natkevičius** apie dr. J. Griniaus literatūrinę kritiką. Jis, be kitko, palygino kaikurias Griniaus literatūrines studijas su atitinkamomis marksistinės kritikos (dabartinėj Lietuvoj), su formalistinės kritikos (emigracijoj) studijomis ir priėjo išvadą neseniai mirusio kritiko naudai. Galutinė paskaitininko išvada buvo: dr. J. Grinius nusipelno lietuvių tautoje didžiųjų literatūros kritikų vardą, nors kaikuriuos rašytojus ir neįžvalgiai nuvertino, o kaikuriuos nevertai iškėlė; betgi kritiko, kuriam panašių klaidų nebūtų pasitaikę, grožinė literatūra nežinanti.

Vakarinę paskaitą skaitė **dr. Kęstutis Keblys** tema: "Sposininkai šermenyse: Baranauskas ir Šaltenis". Prelegento nuomone, dabarties lietuvių literatūra esanti perrimta, lyg kokios šermenys. Šitose šermenyse bandą įnešti humoro du rašytojai: Lietuvoj Saulius Šaltenis, o emigracijoj Albinas Baranauskas. Paskaitininkas abu rašytojus charakterizavo, paskaitydamas jų veikalų ištraukų (daugiau Šaltenio, mažiau Baranausko).

LIETUVOJE IR IŠEIVIJOJE

Kęstutis Jokubynas, 17 metų kalėjęs sovietiniuose lageriuose, rugpjūčio 5 d. priešpietyje kalbėjo tema: "Pastabos apie politinių kalinių gyvenimą Sovietų Sąjungoje". Lageriuose, kurie esti trejopi — bendro, sustiprinto ir griežto režimo, siekiama, kad kaliniai kankintųsi psichiškai, niekad negalėdami pabūti vieni. Tuo naikinama žmogiškoji asmenybė, kuri yra didžiausias sovietinės santvarkos priešas. Retai pavyksta kalinius perauklėti, dažniausiai jie išeina iš lagerių dvasiškai palaužti, be pasitikėjimo žmogumi.

Dienos popietė buvo paskirta išvykai į Paryžių; jai sumaniai vadovavo paryžietė **Eglė Klimaitė,** buvusio Lietuvos pasiuntinio Paryžiuje Petro Klimo duktė.

Rugpjūčio 5 d. vakare kalbėjo PLB valdybos pirmininko pavaduotojas **Vaclovas Kleiza** apie kaikurias išeivijos gyvenimo apraiškas, mesdamas žvilgsnį ateitin. Jis konstatavo, kad išeivija yra formuojama gyvenamųjų kraštų kultūros. Ta prasme vyksta nutautimas, kuris kaikur sėkmingai sulaikomas, pvz. Pietų Amerikoj. Žvelgdamas į ateitį, suminėjo religinę lietuvių išeivijos padėtį, teigdamas, jog mažėja lietuviškų parapijų bei šventovių ir kunigų skaičius. Nedžiugu ir spaudos baruose: laikraščių ir žurnalų leidžiama dar gana daug, bet ima pritrūkti redaktorių. Rūpestį kelia, kad jaunoji karta vis labiau vartoja gyvenamojo krašto, o ne lietuvių kalbą. Išvis gal būtų laikas kurti lietuviškai nekalbančių sambūrius, kurie palaikytų meilę lietuvybei ir lietuviams. Tai būtų "lituanofilai", kurių jau ima atsirasti. Prelegento nuomone, lietuviškoji išeivija ir į 21 šimtmetį dar įžengsianti tvirtu žingsniu.

TEOLOGINIAI KLAUSIMAI

Kun. **Augustinas Rubikas** rugpjūčio 6 d. skaitė paskaitą, ryšium su Teilhard de Chardino 100-tosiomis gimimo metinėmis, vardu: "Kodėl Dievas sukūrė tokį, o ne kitoki pasaulį?" Negalint čia leistis į išsamesnį paskaitos turinio atpasakojimą (paskaita tikriausiai bus išspausdinta), belieka iškelti atsakymą į paskaitos klausimą, kaip jį davė Chardinas. Dievas sukūręs tokį pasaulį, t. y. su blogiu ir skausmu bei materija, kad "parodytų" žmogaus išsivystymą (evoliuciją) iš materijos (šis "biologinis" išsivystymas jau baigtas) iki jo sudvasėjimo ir visiško įsijungimo į Dievą. Tai, be kitko, turi reikšti, jog Dievo kūryba tęsiasi visą laiką ir kad Dievui kurti pasaulį — tai nuolat imtis kovos su blogiu.

ŽYDAI IR KARAIMAI

Iš Lietuvos kilusiam **Izaokui Kaplanui,** šiuo metu gyvenančiam Olandijoje, susirgus, jo paskaitą apie lietuvių ir žydų santykius praeityje ir dabartyje perskaitė Ž. Mikšys. Praeityje žydams ypač buvę palankūs didieji Lietuvos kunigaikščiai, kurių Vytautas Didysis ir pradėjęs žydus įkurdinti Lietuvoje. Žydai pajuto didelį skirtumą, kai buv. Didžioji Lietuvos Kunigaikštija atsidūrė Rusijos carų valdžioje. Tada neapsieita be pogromų. Naujesnėje Lietuvos istorijoje žydai vaidinę nemenką vaidmenį teigiama prasme. Jų buvę pvz. pakartų per 1863 metų sukilimą, kaikurie žydai dalyvavę ir 1905 metų revoliucijoje. Buvę žydų ir pirmuosiuose Lietuvos kariuomenės pulkuose, kurie kovėsi dėl Lietuvos nepriklausomybės. Žydai gerai su lietuviais sugyvenę nepriklausomybės metais (1918-1940), antisemitizmo kaip ir nebuvę. Žydų šaudymuose per II Pasaulinį karą, vokiečiams okupavus Lietuvą, dalyvavusi ne visa lietuvių tauta, o tik pavieniai asmenys, nuo kurių ir reikia atsiriboti. Po paskaitos specialiai kalbėjo rašytojas Ic. Meras, pabrėžęs, jog reikia atsižadėti ekstremistinės formulės: "žydas — enkavedistas, lietuvis — žydšaudis".

Karaimų mokslininkas **Simonas Šišmanas** iš Paryžiaus rugpjūčio 7 d. kalbėjo įdomia tema: "Lietuvos karaimų praeitis: legendos ir istorinė realybė". Karaimus reikią kildinti iš biblinio monoteizmo sąjūdžio, kurio lopšys yra Mezopotamija. Jie esą palikuonys vienos religinės sektos Palestinoje, atsiradusios II-rame šimtmetyje prieš Kristų. Taigi karaimai iš tikrųjų ne tiek tauta, kiek religija, nes rasiniu požiūriu juose rasime įvairių tautų požymių (žydų, arabų, turkų). Prelegentas paneigė, kad karaimai tik nuo Vytauto laikų atsirado Lietuvoje. Iš tikrųjų jie buvo Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės pietuose (Lucke) jau žinomi porą šimtmečių prieš Vytautą. Šis tik išplėtė karaimų kolonizaciją ir 1398 m. įkūrė jų bendruomenę Trakuose. Po I Pasaulinio karo liko tik 5 karaimų bendruomenės — Trakuose, Panevėžyje, Vilniuje, Lucke ir Haliče. Dabar, po II-rojo Pasaulinio karo, tik Trakuose.

MUZIKA

Dr. Raminta Lampsatytė-Kollers iš Vokietijos rugpjūčio 7 d. popietės paskaita ir muzikiniais pavyzdžiais atskleidė lietuvių kompozitorių kūrinius styginiams instrumentams. Buvo pradėta Gruodžiu, sukomponavusiu pirmąjį šios rūšies kūrinį (smuikui ir pianinui) 1892 m. Ilgiau sustota prie Balio Dvariono, Jono Švedo, Juliaus Juzeliūno, Jeronimo Kačinsko, Juliaus Gaidelio, Vytauto Barkausko styginių kūrinių. Šio pastarojo 12-toninis kūrinys "Partita" buvo ištisai visas pademonstruotas. Demonstruotus kūrinius dažniausiai atliko muzikas Kollers.

APIE SUKILIMĄ

Paskutinę savaitės paskaitą rugpjūčio 8 d. skaitė prof dr. **Vytautas Vardys** iš JAV: "1941 metų sukilimas mokslinėje literatūroje ir istorinėje realybėje". Paskaitininkas, be kitko, suminėjo, kad didžiosios V. Europos enciklopedijos, kaip "Larousse", "Brockhaus", "Mayer", visai nemini sukilimo; bent sukilimo pastatytą vyriausybę mini 1976 m. "Encyclopedia Britannica". Daugiausia ir objektyviausiai Vakaruose apie

(Nukelta į 9-tą psl.)

Neseniai iš okupuotos Lietuvos Kanadon imigravę smuikininkai REGINA ir ATIS BANKAI. Jiedu lietuvių visuomenei pirmą kartą pasirodys rugsėjo 20, sekmadienį, Anapilio salėje a.a. kun. P. Ažubalio pagerbtuvėse.

"Vilniaus" paviljonas tautybių savaitėje

Toronto gintariečių įspūdžiai, patirti per ištisą savaitę Winnipege

NATALIJA SLIVINSKAITĖ

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Paskutinis vakaras

Šeštadienį buvo paskutinis vakaras programos. Per praėjusias dienas bandėm sugalvoti, kaip pasveikinti p. p. Paulionius jų vedybų sukakties proga. Nutarėm, kad gražiausias sveikinimas bus daina. "Čiukas" per naktis rašė žodžius ir muziką dainos, kurią pavadinome "Atsiprašome, Giedre". Šie žodžiai dažnai buvo girdimi, atsiprašant už dainavimą ir grojimą saksofonu po vidurnakčio.

Šeštadienio rytą, saulei tekant, tyliai visi susirinkome į vieną kambarį ir pradėjome mokytis žodžius bei derinti harmoniją. Palengva daina pradėjo gražiai skambėti, ir mūsų paslaptis buvo paruošta.

Po 7 v.v. programos visi nuskubėjom į vaikų ligoninę aplankyti vos 13 metų šokėjos Erikos, kuri po ketvirtadienio dienos programos krito ant laiptų ir susilaužė ranką. Visi tyliai susirinokme į jos kambarį ir sudainavome dvi dainas. Didelė šypsena nuslinko per Erikos veidą. Mūsų balsų harmonija skambėjo per ligoninės koridorius, ir todėl visas būrys susirinko prie durų. Viena serganti mergaitė paprašė mus jai padainuoti. Padainavome "Frere Jacques". Jos akys žibėjo, kai pabaigėme. Šis įvykis tikrai sujaudino mus. Grįžę į karštą paviljoną, nutarėm atiduoti paskutines jėgas.

Vakare KLB Winnipego apylinkės valdybos pirm. Juozas Grabys ir jo padėjėjai Vicki Daubaraitė, Renius Balčiūnas, Jurgis Valaitis padėkojo bei įteikė visiems gintariečiams gėles ir dovanėles.

Per 10 v. programą Žibutė Šilininkaitė pakvietė Rimą ir Giedrę Paulionius atsisėsti prieš mus ir paaiškino apie dainą "Atsiprašome, Giedre". Kiekvienas jautė šios dainos prasmę, nes ašaros žibėjo ponios Paulionienės ir dainininkių akyse. Šia daina mes padėkojome Rimui ir Giedrei Paulioniams už jų pasiaukojimą, kantrybę ir įdėtą darbą. Mūsų širdys atsidarė, ir jausmai pasirodė dainos žodžiuose bei mūsų balsų harmonijoje.

Pagaliau atėjo ta valanda, kai "Gintaro" vienetas turėjo pasirodyti paskutinį kartą "Vilniaus" paviljone. Kiekviena dainininkė, dainininkas ir muzikantas išsirinko po mėgstamiausią dainą, ir mes visas jas padainavom. Šis momentas buvo truputį liūdnas, nes žinojome, kad tai buvo mūsų paskutinis pasirodymas šioje mažoje salėje, kuri pasidarė mums taip artima.

Gintariečiai atsisveikino su visais svečiais, su visais naujais draugais, darbininkėmis virtuvėje, kurios aprūpino mus maistu, ir su parapijiečiais, kurie taip sunkiai dirbo. Apdovanojome visus gėlėmis ir "Gintaro" 25-mečio leidiniu. Atsisveikinimą užbaigėm, padovanodami p. p. Paulioniams šampano butelį ir tortą. Po "Ilgiausių metų" slinkome namo.

Atsisveikinimo sekmadienis

Sekmadienio rytą išsikraustėme iš viešbučio ir jau užkimusiais balsais giedojome lietuviškose Mišiose. Suvalgėm paskutinius pietus parapijos salėje. Visi tada maloniai buvome priimti pas p. p. Timmermanus iki išskridimo pirmadienio rytą. Vėl stalai lūžo nuo vaišių.

Teko visiem pamatyti sekmadienio vakare "Folkloramos" uždarymo koncertą Winnipego "Convention Centre". Per šį uždarymą pasirodė įvairios tautinių šokių grupės ir choreliai. Visos paviljonų karalaitės buvo pristatytos su paviljonų burmistrais. Nors visi garsiai plojome lietuvaitei, teisėjai išrinko "Miss Caribbean" "Miss Folklorama 1981".

Grįžę pas p. p. Timmermanus klausėmės savo dainų garsinės juostelės, kalbėjome ir juokėmės, prisimindami įspūdžius. Pagaliau 3.30 pirmadienio rytą būrys winnipegiečių palydėjo mus į orauostį.

Atsisveikinti buvo liūdna, bet mes visados prisiminsime tas dienas, kurios buvo pilnos draugystės, dainų, juokų, nuoširdumo ir atvirumo. Tie brangūs prisiminimai liks mūsų mintyse, tos dainos gyvuos mūsų širdyse.

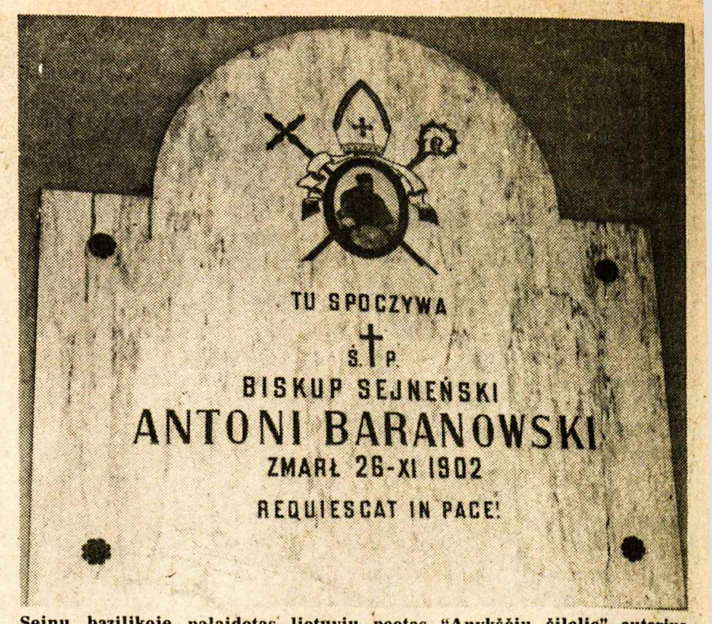

Seinų bazilikoje palaidotas lietuvių poetas "Anykščių šilelio" autorius vyskupas ANTANAS BARANAUSKAS, nesulaukęs net lietuviško antkapinio įrašo. Matyti tiktai lenkiškas įrašas: "Čia ilsisi a.a. Antanas Baranauskas, miręs 26. XI. 1902. Requiescat in pace (teilsisi ramybėje)"

Tik trys lietuviškos parapijos

Lietuvių Katalikų Kunigų Vienybės metinis suvažiavimas Scrantone, Pensilvanijoje, ir tautinės parapijos

Šiemetinis Lietuvių Kunigų Vienybės suvažiavimas įvyko rugpjūčio 19-20 d. d. Scrantono, Pa., jėzuitų universiteto patalpose. Pirmąją dieną buvo gvildenamas etninių parapijų klausimas. Buvo matyti JAV vyskupų nusistatymo pasikeitimas. Dabar jie pamatė, kad "etnikai" ne žalą tikėjimui ir Amerikai daro, o tik gera. Tam episkopatas sudarė net instituciją "The Parish Project, National Conference of Catholic Bishops" su būstine 299 Elizabeth St., New York, N. Y. 10012. Tos įstaigos pareigūnas kun. Jerry Thompson visą dieną kalbėjo apie etnines parapijas.

Čia rašančiam ne tiek įdomu, ką jis dėstė, bet tas Amerikos vyskupų vėlyvas apsižiūrėjimas. Jeigu jie tai būtų padarę prieš šimtmečius, tai nebūtų atsiradę įvairių tautinių atskalų ir kitokių eretikų. Gal jau tokia mūsų katalikų dalia, kad einama vis su pavėlavimu. Ir Marksas šūktelėjo anksčiau už Leoną XIII. O Kettelerio balsas dabar tik sociologų vertinamas.

Antrą dieną buvo kalbama jau savais lietuviškais reikalais — apie šv. Kazimiero 500 metų mirties sukakties minėjimą 1984 m. ir kitais lietuvių parapijos reikalais. Pirm. kun. Kontautas padarė pranešimą, pagirdamas, kaip paprastai daroma, visą valdybą.

Bene įdomiausiai kalbėjo Tėvų marijonų provincijolas kun. dr. V. Rimšelis. Jis pastebėjo, kad čia susirinkusieji pusamžiai daugiausia iš Pensilvanijos ir yra klebonai. Čikagoje padėtis esanti pesimistiška. "Dypukai" kunigai čia laimės neturėjo. Pasistumdę vieni išėjo į fabrikus, kiti kitur. Lietuviškos parapijos nukentėjo: kurios turėjo pusę, trečdalį ar ketvirtadalį lietuvių, neteko senųjų lietuvių kunigų, o naujų negavo, išsiskirstė iš savo parapijų ir dingo teritorinėse parapijose. Liko tik 3 dar lietuviškos parapijos. Kitaip sakant, lietuvių kunigų yra, bet kur reikia nėra. Dėlto kilo diskusijų, kurios dažnai tik kartojo kun. Rimšelio pasakytas mintis, kurias kun. V. Dabušis patvirtino, sakydamas, kad visi žinome kas kaltas.

Į suvažiavimą atsilankė ir vietos vyskupas. Jis savo trumpoje kalboje labai išgyrė lietuvius.

Sekančią dieną suvažiavo Lietuvos vyčiai iš tolimų vietovių. Buvo ir žymusis veikėjas su žmona Jokūbas Stukas, kuris dabar yra lietuvių banko direktorius ir darbuojasi visuose lietuviškuose frontuose. Rašančiam teko susitikti visą eilę tų pačių delegatų, kurie dalyvavo Katalikų Susivienijimo suvažiavime Ročesteryje.

Baigiant kunigų suvažiavimą, pradedant vyčių seimą, universiteto koplyčioje buvo atnašaujamos koncelebracinės Mišios. Kunigų suvažiavime dalyvavo 35 kunigai, o suvažiavus vyčiams jų skaičius dar padidėjo. Įdomu, kad lietuviškas giesmes jaunos vytietės gražiai giedojo lietuviškai.

Lietuviai Scrantono universitete turi gerą vardą. Kur kunigai nakvojo, to namo vedėjas jėzuitas Tėvas Rock paprašė kunigus užeiti žemyn, kur jis paruošė vaišes.

Suvažiavimas buvo kunigams pravartus, paskatinantis juos dar gausiau lankyti ateityje.

K. A. P.

KALĖDINĖS DOVANOS GIMINĖMS LIETUVOJE

Praktiškas ir naudingas siuntinys 1 — 1981

3 m. šilkinio geriausios rūšies aksomo suknelei; 3 m. vyriškai arba moteriškai eilutei vilnonė medžiaga su įaudimu "All wool made in England"; vyriški išeiginiai marškiniai arba bliuskutė; vyriškas arba moteriškas nertinis; "Wrangler" arba "Levi" jeans, denim arba rumbuoto velveto; medžiaga dviem puikiom suknelėm arba 2 svarai vilnonių su "mohair" siūlais.

Šio siuntinio kaina su muitu ir persiuntimu $368.00

[Šį siuntinį dar galima įdėti 8 svarus įvairių prekių: medžiagos galima pridėti 3 m. ir dirbtinio "minko" kailio apsiaustui 3 jardus.

Žemiau siūlome keletą naudingesnių dalykų (kainos su muitu):

Avikailiai, ilgi arba 3/4, vyriški arba moteriški, tikros odos viršus, dirbtinio kailio pamušalas, kailinė apikaklė, sveria 5 sv. $253.00
Geriausios rūšies avikailiai, tikro kailio, 3/4, sveria 5 sv. $690.00
Dirbtinio minko kailis apsiaustui, 3 jardai, Delux, sveria 6 sv. $115.00
Dirbtinio minko kailis apsiaustui, 3 jardai, Ranch, sveria 6 sv. $98.00
Jeans "Wrangler" arba "Levi" (siuntinyje gali būti dvejos), viena pora sveria 2 sv., kaina už vienerias $46.00
Jeans, rumbuoto velveto, siuntinyje gali būti dvejos, kaina už vieneras . $48.00
Vyriškas arba moteriškas megztinis, sveria 1 1/2 sv. $46.00
Vilnonė arba šilkinė skarelė $14.00
Sudedamas lietsargis, sveria 1/2 sv. $15.00
Vyriški arba moteriški odiniai pusbačiai, sveria 1 1/2 sv. $57.00
Puiki medžiaga suknelei $37.00
Angliška medžiaga eilutei $69.00
Angliška medžiaga eilutei $80.00
Angliška medžiaga eilutei $110.00
Aksomo medžiaga eilutėm, 3 m., dvigubo pločio $92.00
Kalkuliatorius T1 — 33, Texas $65.00
Kalkuliatorius T1 — 51 — 111, profesijonalinis $115.00
Stetoskopas, Littmann $71.00

Šiuos maisto gaminius galima siųsti su drabužiais: 1/2 sv. arbatos $4.50; 1/2 sv. nescafės — 7.00; 1 sv. pupelių kavos — 8.00; 1 sv. šokolado — 8.00; 40 cigarečių — 5.50.

Sudarant siuntinį savo nuožiūra, reikia pridėti persiuntimui $48.00

Pasiunčiame pramogines ir kitokios muzikos plokšteles.

Sudarome testamentus, adminstruojame nuosavybes, tarpininkaujame išrūpinant Lietuvoje gyvenančioms žmonoms pensijas, persiunčiame palikimus į Lietuvą prekėmis arba valiuta.

BALTIC STORES & CO.
(Z. Juras)
11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England,
Tel. 01 460 2592

A†A

KAROLIUI ŽILINSKUI

Bostone mirus, sūnų kunigą ALGIMANTĄ ir jo žmoną RŪTĄ, vaikaites — LORETĄ, RITĄ bei gimines liūdesio valandose nuoširdžiai užjaučiame —

V. J. Miliauskai *J. A. Stukai*

A†A

FELIKSUI JANUŠUI

mirus, žmoną STELĄ, šeimą Čikagoje, brolį JONĄ Toronte ir visus artimuosius giliai užjaučiame bei kartu liūdime —

Augustas ir Ona Mylės

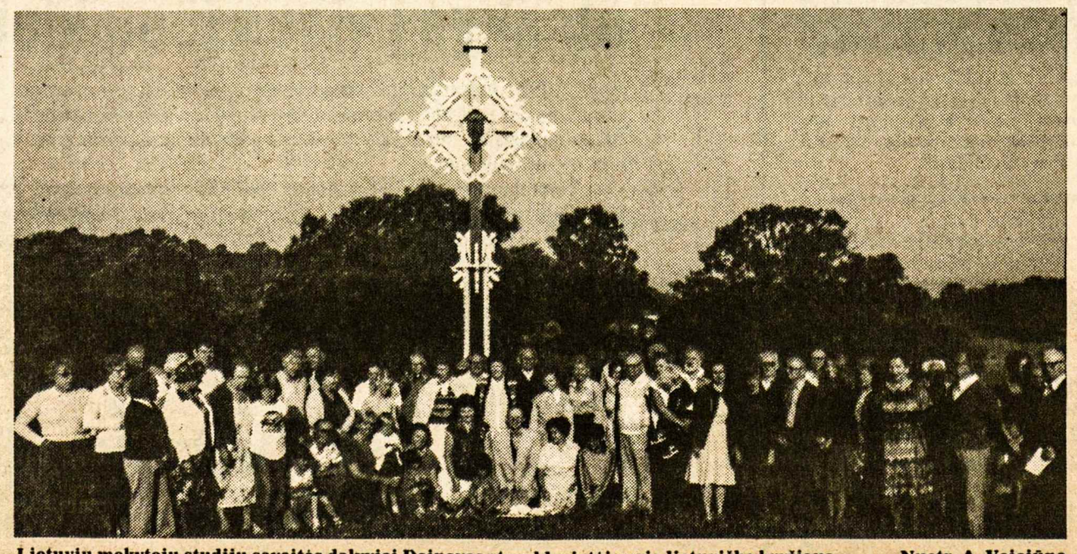

Lietuvių mokytojų studijų savaitės dalyviai Dainavos stovyklavietėje prie lietuviško kryžiaus Nuotr. A. Vaičiūno

Iš Stratfordo festivalyje vaidinamo Šekspyro veikalo "Painiavų komedija". Iš kairės: Peter Hutt — Antifoliaus Efezičio, Ian Deakin — Antifoliaus Syrakuziečio vaidmenyje

Pastabos apie tris veikalus

ALFONSAS NAKAS

Stratfordo festivalio 29-tas sezonas praeis tik su aštuoniais veikalais, kai ankstesni keli sezonai jų turėdavo netoli pusantro tuzino. Tai liūdnas aktorių profsąjungos su direktorių taryba ginčo rezultatas. Gerai, kad sezonas išvis įvyko.

Pirmieji keturi veikalai pradėti vaidint birželio vidury: Festivalio teatre Moljero "Mizantropas", Šekspyro "Coriolanus" bei "Piktuolės jaukinimas" ("The Taming of the Shrew") ir Avon teatre Gilberto-Sullivano operetė "H. M. S. Pinafore". Išskyrus paskutinįjį, visi dar tebevaidinami. Visus juos mačiau birželio gale ir liepos pradžioj. Tik dėl Kanados pašto streiko su "TŽ" skaitytojais negalėjau pasidalinti įspūdžiais.

Sezono viduriui artėjant, repertuare atsirado trys nauji veikalai. Šekspyro "Painiavų komedija" ("The Comedy of Errors") Festivalio teatre rugpjūčio 14 — spalio 31; R. B. Sheridano "Varžovai" ("The Rivals") rugpjūčio 8 — spalio 31 Avon teatre; Friedricho Duerrenmatto "Apsilankymas" ("The Visit") rugpjūčio 15 — spalio 4 irgi Avon teatre. Visus tris veikalus mačiau rugpjūčio 22-23 savaitgalyje. Visi savaip įdomūs ir verti teatro mėgėjų dėmesio, todėl kiekvieną atskirai keliomis pastabomis prisiminsiu.

Nei spektaklio oficialioj programoj, nei teatre pirktoj veikalo knygoj nepaaiškinta, kodėl trijų veiksmų Duerrenmatto "Apsilankymas" kažkodėl scenai pritaikytas nepažįstamo Maurice Vlency. Kadangi Duerrenmattas rašo ir dramas, ir romanus, tenka spėti, kad veikalą pritaikytojas iš romano perdirbo į dramą. Kaip ten bebūtų, nepaisant perdėjimų ir makabriškai komiško elemento, labai įtikinančiai atskleidžiama žmonių moralinė menkystė: už astronominę pinigų sumą bilijonierė miestelio gyventojus nuperka kraujo kerštui. Pagrindinius vaidmenis labai gerai atlieka filmų aktorė Alexis Smith (Claire Zachanassian) ir festivalio veteranas aktorius William Hutt (Anton Schill). Nepaisant ir dažnai slegiančios atmosferos, žiūrovui niekur netenka nuobodžiauti. Beje, nors Vokietija niekur nepaminėta, veiksmas vyksta miestely vardu Guellen, vokiškos žmonių pavardės, vokiški užrašai ant geležinkelio stotelės išviečių, vokiški kitų vietovių pavadinimai, įskaitant ir Hamburgo miestą. Miestelio dekoracijų panorama taip pat vokiška. Tik jau kostiumai, kostiumai, neduok Dieve Jų projektuotoja Molly Harris Campbell, norėdama pavaizduoti gyventojų skurdą, visus drabužius išpurvino, ištaukavo, kad net šlykštu žiūrėti. Nieko sau vokiečiai. Dėl šios nenormalybės reikia kaltinti ir šiaip labai apdairų bei išradingą režisorių, buvusį festivalio meno vadovą Jean Gasconą. Bet dėl kostiumų galima prisimerkti. Dramą siūlau pamatyti kiekvienam teatrą mėgėjui.

"Painiavų komedija" — pirmasis iš žinomų 37 Šekspyro scenos veikalų. Teatro kritikai jį laiko neabejotinu farsu. Pasiskolinęs jau labai farsišką Plautaus "Menechmi", Šekspyras savo komediją "dvigubai pagerino", vieton vienos lašas į lašą panašių dvynių poros, pridėdamas ir antrą porą. Antipholus iš Sirakūzų su savo vergu Dromio atplaukia į Efezą ir susipainioja su savo broliu, vietiniu Antipholu bei vietiniu broliu vergu Dromio. Visų keturių panašumas pridaro tokių painiavų, kad publika žvengia ir žvengia. Čia nėra nieko, kas verstų susimąstyti ar veikalo atomazgos laukiant "bijoti". Iš anksto aišku, kad viskas pasibaigs laimingai, kad publiką prijuokinus abu Antipholusai ir abu Dromios bus suvesti akistaton ir išsiaiškins, kas kur priklauso, kas kur neatpažintas dvi su puse valandos "keistai" elgėsi.

Šiemetinis "Painiavų komedijos" pastatymas vaizduoja ponapoleoninius laikus, tiksliai 1820 metus. Kostiumu ir baldų stilius — prancūziškas (geriausios festivalio projektuotojos Susan Benson darbas). Visur lengvumas, grakštumas, abiejų Dromių (Peter Hutt ir Ian Deakin) temperamentas ir akrobatika. Gal tik perdaug jiedu buvo mušami. . .

Režisorius Peter Dews padarė viską, kad nuo gilių problemų atvangos ieškąs žiūrovas spektaklyje tokią atvangą rastų. Už trijų valandų po Duerrenmatto dramos man irgi "Painiavų komedija" labai pravertė.

R. B. Sheridano "Varžovai" irgi linksma komedija, tik prie farsų jos nepriskirsi. Turinys čia jau ataustas ir psichologine gija, šalia pagrindinės įsimylėjėlių poros įvedant ir antrą porą, kurios vyriškis, kankinamas pavydo, menkavertiškumo, abejonių, kankina ir savo mylimąją. Šio veikalo režisorius Brian Bedford (pats pasaulinio garso aktorius) pasitelkė keletą žinomiausių bei mėgstamiausių festivalio aktorių. Richard Monette gavo kapitono Absolute vaidmenį, Nicholas Pennell vaidina nelaimingąjį Faulklandą, Eric Donkin atlieka nedidelį, bet ryškų tarno Davido vaidmenį. Pat Galloway, parinkta Mrs. Malaprop vaidmeniui, publiką nuolat juokino, tardama žodžius ne pagal ju reikšmę (štai iš kur trečią šimtmetį gyvuoja **malapropizmai.**) Mary Rutherford vaidino Lydiją Languish, o Margot Dionne — Juliją. Puikia vaidyba (Lucy vaidmenyje) stebino Mary Haney, Stratforde vaidinanti pirmąjį sezoną.

Deja, ne moterys, o vyrai šį kartą buvo dėmesio centre. Tai Richard Monette ir Nicholas Pennell. Du skirtingi charakteriai, bet abiejų vaidyba — briliantinė. Ak, dekoracijos! Nors, dramaturgo paaiškinimu, viskas įvyksta per penkias valandas, dekoracijos kaitaliojamos gal dešimtį kartų. Užtekdavo ne keliolikos, o kelių sekundžių, iki jos atslinkdavo iš kairės, iš dešinės ir nusileisdavo "iš dangaus". Jų dalis, tiksliais šen ar ten stumtelėjimais, tuoj sumontuodavo net pirmaeiliai aktoriai, statistams tuo metu baldus sunešant ar nereikalingus išnešant. Ne kokios atkištinės dekoracijos, tik kokie būtiniausi gamtovaizdžiai, bet ir skirtingų stilių kambariai, jų tamsios ar šviesios sienos, bufetai, bibliotekos su žmonių portretais, panelės buduaras ir t. t. Pirmus kelius pakeitimus publika palydėjo katutėmis. Jau apie šimtą spektaklių Stratforde mačius, man tai buvo nauja.

Manau, kad mano kelių pastabų paskatinti, dar ne vienas Toronto, Hamiltono ar Londono lietuvis į Stratfordą nuvažiuos. Tiesa, kai lankiausi šeštadienį ir sekmadienį, visi bilietai buvo išpirkti. Bet savaitės vidury, manau, jų visadą lengvai galima gauti.

Rugsėjo 25 d. Avon teatre įvyks John O'Keeffe "Laukinių avižų" ("Wild Oats") premjera. Ši komedija repertuare liks iki sezono galo, t. y. iki spalio 31 d. Tai bus vienintelis sezono veikalas, kurio jau nebematysiu.

Laiškai redaktoriui III

Profesorius Grinius – kritikas

Nors J. Grinius parašė visą eilę vertingų grožinės literatūros kūrinių, tačiau daugiausia laiko atidavė kitų autorių kūrybos sklaidai ir įvertinimui. Mūsų visuomenei jis labiau pažįstamas kaip literatūros kritikas, negu rašytojas ar poetas. Pradėjęs kritiko-mokslininko kelią disertacija apie O. V. Milašių kaip poetą, jis šį meną puoselėjo iki savo mirties.

Dr. J. Grinius atskiromis knygomis išleido: "Putino lyrika" 1932, "Visuotinė literatūra" I dalis (drauge su J. Ambrazevičium), "Visuotinė literatūra" II dalis (drauge su J. Ambrazevičium ir A. Vaičiulaičiu), "Grožis ir menas: estetikos pagrindai" 1938 m., "Vilniaus meno paminklai" 1940 m., "Lietuvių kryžiai ir koplytėlės" 1970 m., "Veidai ir problemos lietuvių literatūroje" I d. 1973 m. ir II dalis 1977 m.; be to, parašė ir išleido plačias lietuvių literatūros apžvalgas vokiečių ir prancūzų kalbomis 1957, 1961, 1964 m.

Čia įvardinti tik stambieji Profesoriaus darbai, pasirodę knygų forma, o kiek straipsnių, apžvalgų, recenzijų etc. yra skelbęs įvairiuose žurnaluose ir laikraščiuose, parodys ateitis, kai visa jo kūryba bus surinkta ir išleista. Reikia tikėtis, kad ateitininkija, kuriai velionis visą gyvenimą ištikimai tarnavo, pasirūpins jo pomirtinio palikimo surinkimu ir išleidimu.

Peržvelgęs išeivijoje išleistus stambiuosius leidinius, priėjau išvadą, kad pirmoje eilėje svarbiausiu leidiniu tenka laikyti "Lietuvių Enciklopediją", išleistą J. Kapočiaus pastangomis. Antrą vietą užimtų Br. Kviklio "Mūsų Lietuva" — 4 stambūs tomai, per 3000 psl., "Lietuvių Enciklopedijos" leidinys. Trečią vietą tektų atiduoti rašytojui Pr. Naujokaičiui už jo "Lietuvių literatūros istoriją" — 4 stambius tomus, per 2300 psl., LB Kultūros Tarybos leidinys, o ketvirtoje vietoje jau būtų dr. J. Griniaus "Veidai ir problemos lietuvių literatūroje" — 2 dideli tomai (trečias dar rankraštyje), neįprastai didelio formato, per 900 psl. be jokių iliustracijų, Lietuvos Katalikų Mokslo Akademijos leidinys. Ta proga verta priminti, kad Pr. Naujokaičio ir dr. J. Griniaus veikalų rašymą parėmė Lietuvių Fondas, kuriam priklauso nuoširdi lietuvių visuomenės padėka.

Pr. Naujokaičio "Literatūros istorija", sukauptų žinių — literatūrinių ir kultūrinių — gausumu yra antroji enciklopedija. Čia rasi visus rašytojus — nuo didžiausio iki mažiausio, jų biografijas ir informacijas, kiek buvo galima surinkti išeivijos sąlygose, sroves ir kryptis, laikotarpių nuotaikas. IV-me tome duota pakankamai vietos ir okup. Lietuvos rašytojams. Darbas atliktas kruopščiai, išsamiai ir objektyviai. Nepakeičiamas žinių lobynas kiekvienam kultūrininkui. Laisvame pasaulyje niekas kitos tokios nebeparašys vien dėlto, kad žinios nuolatos dingsta, intelektualinės pajėgos mąžta, išleidimo galimybės menkėja. Tai nenykstantis paminklas Lietuvos raštijai, o kartu paminklas ir pačiam autoriui — Pr. Naujokaičiui.

Dr. J. Griniaus "Veidai ir problemos" yra unikumas. Tai sakytume mažoji ar antroji literatūros istorija, kur gvildenami ir visuomenei pateikiami rinktiniai, labiau pasireiškę rašytojai. Iki šiol joks literatūros kritikas nesiėmė peržvelgti viso literatūrinio palikimo iš esmės, pradedant Kristijonu Donelaičiu, baigiant Aloyzu Baronu. Tai buvo Profesoriaus dešimties metų užmojis. Į abu tomus telpa apie 30 autorių. Vienus jis analizuoja išsamiai ir vispusiškai, kitus, kurie tebuvo savo kūrybinio kelio pradžioje, siauriau ir atsargiau, vos vieną kitą knygą paliesdamas.

Literatūros kritikas iš profesijos dr. J. Grinius, sakyčiau, nurodė kelią būsimajai kritikų kartai, kurie, augę skirtingose kultūrose, gali nebesuprasti vyresniųjų kūrėjų ir taip duoti jų kūrybai klaidingą interpretaciją ar net intencijas.

Pirmoje dalyje autorius gvildena Kristijoną Donelaitį, Vincą Krėvę, V. Mykolaitį-Putiną ir kitus, o antroje dalyje Tumą-Vaižgantą, Mariją Pečkauskaitę, Balį Sruogą, Joną Aistį, S. Nėrį, J. Paukštelį ir kitus, jau išeivijos rašytojus.

Dr. J. Griniaus mokslinė kritika pasižymi atvirumu ir tiesumu, drąsa ginant krikščioniškosios etikos ir estetikos dėsnius bei tiesas. Jis dalyko nevynioja į vatą, niekam nepataikauja, savo pažiūras ir įsitikinimus gina šventojo pašaukimu. Į kitų neatsakingas, nepagrįstas, dažnai užgaulias "kritikas" dr J. Grinius tuoj atsiliepdavo ir karštai reaguodavo.

Dėl griežtos, gal kiek konservatyvios linijos dr. J. Grinius susilaukė puolimų ir net niekinimų iš liberaliųjų kritikų stovyklos. Visi gerai prisimename rimtą dr. J. Griniaus pasisakymą A. Škėmos romaną įvertinant. Šis jo pasisakymas išsivysty tė į aštrų ginčą, už kurį A. Škėmos draugai jam ir dabar dar negali atleisti.

"Santara-Šviesa", minėdama savo dvidešimtpenkmetį, išleido sukaktuvinį leidinį, kur Mykolas Drunga savo straipsnyje "Santara-Šviesa išeivijos keliu" profesorių Grinių šitaip įrikiuoja: "Kas šiandien išeivijoje (ar Lietuvoje) pripažintų Antaną Škėmą ir Algimantą Mackų, Liūnę Sutemą ir Kostą Astrauską, jei santariečiai-šviesiečiai nebūtų jų darbų puoselėję, juos gynę ir juos interpretavę svariais literatūrinės kritikos straipsniais? Ir jei šiandien mūsų visuomenė daugiau ar mažiau pakenčia ar net vertina tokius kaip Kazys Almenas, Vitalija Bogutaitė, Eduardas Cinzas, Marius Katiliškis, Algirdas Landsbergis, Jonas Mekas, Henrikas Nagys, Henrikas Radauskas ir eilė kitų, čia irgi neapsieita be nuolatinių sąjūdžio pastangų. **Jei ne šiuos rašytojus iškėlusiųjų stipri Metmenų ir Akiračių kritikų plejada, tai net ir šiųdieniškiems katalikiškosios pakraipos kritikams būtų žymiai sunkiau atsispirti prieš Jono Griniaus, Benio Babrausko, Anatolijaus Kairio, Prano Naujokaičio ir Trečiųjų Vainikų literatūrinius sprendimus."** (Mano pabraukta, A. K.; "Santara-Šviesa", išleido Alg. Mackaus Knygų Leidimo Fondas, 1979 m., 125-126 psl.). Ši ilga citata, paleista idėjinių nedraugų adresu, reikalinga platesnių komentarų.

Pirma, Benys Babrauskas jau miręs prieš 12 metų, nieko "Santarai-Šviesai" blogo nepadarė, buvo 3 kadencijas Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininku, rašytojas ir mokytojas, šviesi ir kilni asmenybė. Vienintelė jo "nuodėmė", kad jis priklausė "katalikiškosios pakraipos kritikams" tariant M. Drungos žodžiais. Bet ar tikrai "šviesu" šviesininkams taip atsilieptі apie priešingoje stovykloje dirbusį ir jau mirusį kultūrininką?

Antra, palyginus dr. J. Griniaus nuopelnus lietuvių kultūrai apskritai, o literatūrai konkrečiai su Myk. Drungos panašiais nuopelnais, pastarasis tėra mažylis.

Trečia, kadangi du pirmieji jau miręs, man tenka visų paminėtųjų vardu tarti atvirą padėką Mykolui Drungai už tokį "kreditą", nes, kaip atrodo, jei ne šių keturių ir jiems panašių kultūrinė veikla, "Santara-Šviesa" nebūtų turėjusi ko veikti.

Ketvirta, dėmesio vertas prisipažinimas. Jei ne "Metmenys" ir "Akiračiai", santariečiai-šviesiečiai nebūtų savo globotinių kėlę, nebūtų jų "gynę ir juos interpretavę svariais literatūrinės kritikos straipsniais", tai visi citatoje išvardintieji jų rašytojai nebūtų buvę pripažinti nei įvertinti. Kitaip tariant, jie nėra ir nebuvo talentingi rašytojai "per se" — juos iškėlė ir rašytojais padarė draugai kritikai, santariečiai-šviesiečiai per savo organus atitinkamais straipsniais, moraline parama. . .

Penkta, netiesioginė užuomina apie katalikų inteligentijos skaldymą, vienos jos dalies kiršinimą prieš kitą. ". . . **tai net ir šiųdieniškiems katalikiškosios pakraipos kritikams būtų žymiai sunkiau atsispirti.** . ." (Mano pabraukta, A. K.). Atseit, vieni katalikų kultūrininkai ar kritikai palaiko dr. J. Griniaus ir jo bendrų krikščioniškas pažiūras literatūroje, kiti ne — eina su "Metmenų" ir "Akiračių" liberalinės politikos linija, šliejasi prie santariečių-šviesiečių. Šis priekaištas, tegu tarp eilučių, turėtų būti labai skaudus vieninteliam katalikų žurnalui "Aidams". Mykolas Drunga teisingai rašo apie savuosius: rašytojai reikalingi savojo užnugario, draugų palaikymo, moralinės vienminčių paramos, kurią teikė saviesiems "Santara-Šviesa", bet neparodė ateitininkija savo rašytojams bei kultūrininkams. Todėl šiandien katalikiškoji inteligentija šia prasme skursta, negali didžiuotis tokiu gausiu skaičiumi savo rašytojų ar menininkų, kaip didžiuojasi santariečiai-šviesiečiai. Ir pagrįstai. Kas negerbia ir nevertina savosios pasaulėžiūros talentų, tą laiko srovė išneša ant seklumos. Pvz. "Naujoji Romuva" per 9 gyvavimo metus (1931-40) sudarė kultūrininkų sąjūdį, išaugino ištikimųjų būrelį etc., tuo tarpu "Aidai" nė per 30 metų nieko panašaus neįstengė padaryti. Istorija to niekad nepateisins.

Tokio laiko bei įvykių perspektyvoje a. a. dr. Jono Griniaus asmenybė sušvinta kaip rytinė žvaigždė literatūrinėje erdvėje.

Anatolijus Kairys

Atsiųsta paminėti

Kazimieras Vilkonis, RŪPINTOJĖLIO PAUNKSMĖJ. "Nida Press", 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT, Great Britain. 132 psl. (nei kaina, nei išleidimo vieta nepažymėta).

LIETUVIŲ DIENOS, 1981 m. 5 nr. Leidėjas — Antanas F. Skirius, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029, USA. Metinė prenumerata — $18, Kanadoje — $20.

Adolfas Markelis, NEBAIGTOJI SIMFONIJA. Novelių rinkinys. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Aplankas — dail. Zitos Sodeikienės. Čikaga 1981 m., 125 psl. Kaina — $6.

Jonas Vizbaras-Sūduvas, ALŠĖNŲ KUNIGAIKŠTYTĖ. Premijuotas romanas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Aplankas — dail. Dainos Žemliauskaitės. Čikaga 1981 m., 287 psl. Kaina — $8.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

ŠIEMETINĮ "DIRVOS" NOVELĖS KONKURSĄ su mecenato Simo Kašelionio parūpinta $600 premija laimėjo Australijoje gyvenanti rašytoja Agnė Lukšytė-Meiliūnienė. Vertintojų komisija, kurią buvo sudaręs pirm. Balys Auginas, nariai Vytautas Gedgaudas ir Aleksas Laikūnas, gavo devynias noveles. Rugpjūčio 10 d. posėdyje jie vienbalsiai pasisakė už Volungės slapyvardžiu pasirašytą kūrinį "Zefirantės". Atplėšus voką paaiškėjo, kad naujoji konkurso laureatė yra A. Lukšytė. Vertintojų nuomone, "Zefirantės" buvo vienintelis konkursui atsiųstas kūrinys, turėjęs novelei būdingus elementus. Autorė novelės pavadinimui pasirinko australišką gėlę, žydinčią tik kartą į metus, kai pradeda pūsti vakaris vėjas. Novelėn įjungta lietuviškos emigracijos buities iškarpa Australijos fone. Svetur gimusi lietuvaitė, nemačiusi Lietuvos ir lietuvių, ima jieškoti savo kilmės šaknų. Tas jieškojimas baigiasi meilės istorija tarp dviejų lietuviško kraujo atžalų skirtinguose žemynuose ne tik kilmės šaknų, bet ir vienas kito suradimu.

"METROMEDIA" TELEVIZIJOS TINKLUI priklausanti Los Angeles KTTV stotis vieną savo pusvalandžio programą "Speak out" paskyrė kompozitoriui B. Markaičiui, SJ. Programos vadovė Mary Dorr pasikalbėjime su autoriumi gvildeno jo religinius ir pasaulietinius kūrinius. Programon buvo įjungta pora ištraukų iš B. Markaičio, SJ, instrumentinių kūrinių, viena dalis "Bendruomenės Mišių", kurias jis buvo specialiai parašęs Carnegie Hall koncertui Niujorke ir jame pats dirigavo. Programos žiūrovai taip pat buvo supažindinti su Lojolos universiteto šimtmečiui skirta oratorija "Šimtas saulių". Vadovė M. Dorr klausinėjo B. Markaitį, SJ, apie jo kūrinį "Destination: Galaxy", kuriame pasakotojo vaidmenį atlieka filmų ir televizijos aktorius Lorne Green.

"ATEITIES" LEIDYKLA išleis naują Julijos Švabaitės poezijos rinkinį "Vilties ledinė valtis", Petro Melniko romaną "Gėlių generacija", čiurlioniškos temos poezijos antologiją "Žvaigždynų sonatos". Ją paruošė ir redagavo Alfonsas Tyruolis-Šešplaukis, panaudodamas septyniolikos išeivijos poetų eilėraščius, liečiančius M. K. Čiurlionį ar jo kūrinius. Antologija skiriame M. K. Čiurlionio 70 metų mirties sukakčiai.

KOMPOZ. ANTANO VANAGAIČIO kūrinių koncertas rugsėjo 27 d. įvyks Čikagos Jaunimo Centre. Programą atliks D. Viskontienės vadovaujamas mišrus choras "Volungė" iš Toronto, vietiniai solistai — A. Brazis, A. Simonaitytė-Gaižiūnienė, N. Linkevičiūtė ir J. Vaznelis. Chorui akompanuos P. Vytas, solistams — kompoz. D. Lapinskas. Koncertą rengia "Margutis".

ŽURNALO "NAUJOJI VILTIS", leidžiamo Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos ir korporacijos "Neo-Lituania", redaktorius dr. Jonas Balys nuo liepos 18 d. pasitraukė iš šių pareigų.

VELIONIES ALOYZO BARONO VARDO NOVELĖS KONKURSĄ paskelbė Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba, $500 premiją parūpinusi su Nijole Baroniene. Novelės temą pasirenka patys autoriai, tačiau pageidaujama, kad ji turėtų lietuvišką turinį bei veikėjus. Ilgis — nedaugiau kaip 20 mašinėle rašytų laiškams skirto popieriaus pusplapių su tarpais tarp eilučių. Kaip jau įprasta visuose konkursuose, novelė pasirašoma slapyvardžiu, pridedant užklijuotą vokelį su autoriaus vardu, pavarde, adresu ir telefonu. Konkursinės novelės iki 1982 m. kovo 1 d. turi būti atsiųstos LRD valdybai, 306 — 22nd St., Santa Monica, CA.90402, USA. Valdyba tas noveles perduos vertintojų komisijai, kurią sudarys trys asmenys. Jos sudėtis bus paskelbta vėliau. Dėl premijuotos novelės spausdinimo LRD valdyba susitars su autoriumi. Jei vertintojų komisija nerastų premijuotinos novelės, premija galės būti atidėta kitiems metams.

ELENA BLANDYTĖ turi dvigubą talentą — aktorės ir dainininkės. Tad nenuostabu, kad T ė v ų pranciškonų vasarvietėje Kennebunkporte, Me., šią vasarą ji turėjo dailiojo žodžio rečitalį liepos 15 d., o koncertą surengė liepos 19 d. Mūsų literatūros rečitaliui E. Blandytė buvo pasirinkusi K. Donelaičio kūrinį "Ąžuols Gyrpelnys", Maironio "Jūratę ir Kastytį, B. Brazdžionio aktoriams labai dėkingą eilėraštį "Paskutinis pasmerkto myriop žodis", torontiškio rašytojo Vytauto Tamulaičio "Sugrįžimą". Muzikine palyda rūpinosi J. Vasaris. Koncertas beveik ištisai buvo skirtas lietuvių kompozitorių kūriniams. Jame skambėjo St. Šimkaus "Pavasario dienelė", "Vai pūtė, pūtė", J. Karoso "Oi griežle, griežlele", B. Dvariono "Oi užkilokit vartelius", K. V. Banaičio "Toli mano motinėlė", B. Budriūno "Šauksmas", A. Kačanausko "Kad aš našlaitėlė", "Vai gražu, gražu". Operų pasauliui atstovavo tik "Habanera" ir G. Bizet "Carmen", italams kompozitoriams — trys N. Vetti, F. Lai ir R. Falvo dainos. Koncertą sol. E. Blandytė užbaigė V. Laurušo "Daina motinai", T. Makačino "Gimtinės dangumi", L. Ablėnaitės "Vėju". Akompanavo bostonietis pianistas Saulius Cibas.

LAURYNO IVINSKIO, pirmojo lietuviško kalendoriaus autoriaus bei leidėjo, 170-tosios gimimo metinės paminėtos Kuršėnuose. Dalyviai aplankė velionies kapą, gėlėmis papuošė jam skirtą paminklą jo vardu pavadintoje aikštėje. Vidurinėje mokykloje įvykusioje konferencijoje pranešimus padarė Lietuvos Mokslų Akademijos institutų bendradarbiai: apie L. Ivinskio gyvenimą ir visuomeninę veiklą — istorijos kandidatas A. Tyla, apie jo kalendorių reikšmę lietuvių kultūrai — filologijos kandidatė R. Mikšytė, apie kalbinius L. Ivinskio darbus — filologijos kandidatas V. Vitkauskas, botanikos darbus — botanikos kandidatė R. Jankevičienė, apie kalendorių ryšius su ano meto kultūra — filologijos kandidatas S. Žukas, apie L. Ivinskį liečiančią naują archyvinę medžiagą — Mokslų Akademijos bibliotekos darbuotoja D. Petkevičiūtė.

LIETUVOS FOTOGRAFAI susilaukė gražių laimėjimų net trijose tarptautinėse parodose. Prancūzijos Baniolio mieste įvykusioje parodoje jiems buvo paskirtas pagrindinis prizas už geriausią meninių nuotraukų rinkinį, o klaipėdietis Vaclovas Straukas gavo medalį už savo gamtovaizdžių seriją "Kopos". Zambijos parodoje už savo nuotraukas Mukubos kryžiumi buvo apdovanotas Antanas Sutkus. Tarptautinės Fotografijos Meno Federacijos sidabro medalį už nuotraukų seriją "Paskutinis skambutis" V. Straukas laimėjo Poznanės parodoje "Fotoekspo".

LIETUVOS DAILININKŲ SĄJUNGOS grafikos skyrius lietuvių grafikos parodą surengė Kazachijos sostinėje Alma Atoje. Joje dalyvavo 68 grafikai su 150 kūrinių. Parodos lankytojus su jais bei jų kūryba supažindino atsakingoji Lietuvos Dailininkų Sąjungos valdybos sekretorė I. Geniušienė. Iš Alma Atos paroda perkeliama į Karagandą ir Pavlodarą.

ŠEŠTĄJĄ KALBINĘ EKSPEDICIJĄ liepos 6-16 d.d. Prienų rajone surengė Mokslų Akademijos lietuvių kalbos ir literatūros institutas, talkinamas Lietuvos paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos. Filologijos kandidato Aleksandro Vanago vadovaujamon ekspedicijon įsijungė mokytojai, studentai, švietimo bei kultūros darbuotojai. Prienų rajono vardynui buvo surinkta apie 7300 vietovardžių pavadinimų, 700 pavardžių, 2200 pravardžių, 4000 vardų, 5500 zoonimų, akademiniam lietuvių kalbos žodynui — apie 4000 žodžių. Taip pat buvo gauta apie 3500 atsakymų į Europos kalbų atlaso bei įvairių kitų dialektologinių anketų klausimus.

VILNIAUS KOMPOZITORIŲ NAMUOSE styginis Vilniaus kvartetas — A. Vainiūnaitė, P. Kunca, D. Katkus ir A. Vasiliauskas atliko naujausius kompozitorių kūrinius: A. Rekašiaus "Ketvirtąjį kvartetą", T. Makačino "Koncertinį scherzo", su klarnetistu A. Budriu — B. Gorbulskio "Poemą klarnetui ir styginių kvartetui".

LIETUVOS ISTORIJOS IR ETNOGRAFIJOS MUZĖJAUS darbuotojai Telšių rajone prie Janapolės kaimo surado ir atidengė akmens amžiaus gyventojo kapą. Kasinėjimų vieta priskiriama neolitui, Lietuvoje prasidėjusiam IV š. prieš Kristų. Tokių stovyklų jau buvo rasta Jonavos, Ukmergės, Varėnos rajonuose su keramikos, darbo įrankių, ginklų liekanomis. Naujoje atidangoje betgi buvo surastas labai gerai išsilaikęs žmogaus skeletas. Pasak archeologų, toks laiko nepažeistas radinys yra labai retas ir vertingas tų laikų liudininkas. Jis leis susidaryti tikslesnį vaizdą apie mūsų protėvius, kurie rytinėse Baltijos pakrantėse gyveno prieš šešis tūkstančius metų.

VILNIAUS DAILĖS INSTITUTAS gyveniman išleido nemažą būrį naujų dailininkų, išlaikiusių egzaminus, apgynusių diplominius darbus. Labai gerai buvo įvertinti tapytojų N. Bunkutės, A. Pakalkos, skulptorių N. Nasvyčio, R. Kvinto, V. Naruškevičiaus ir A. Balkės diplominiai darbai. A. Balkė institutą baigė su pagyrimu. Grafikos kūriniais pasižymėjo absolventai — V. Dumalakas, V. Kneižytė, D. Dauknytė. Keturi vitražo specialybės diplomantai sukūrė penkis didžiulius vitražus Jonavos "Azoto" susivienijimo kultūros namams.

VILNIUJE BUVO SUDARYTAS KOMITETAS, vadovaujamas Lietuvos Rašytojų Sąjungos valdybos pirm. A. Maldonio, kuris rūpinsis šimtųjų rašytojo A. Vienuolio-Žukausko gimimo metinių paminėjimu 1982 m. balandžio 7d. Sukakties proga bus parodytas dokumentinis dviejų dalių G. Skvarnavičiaus filmas "A. Vienuolis". Lietuvos kino studija šimtajam gimtadieniui skiria baigiamą kurti vaidybinį filmą "Žmogus su akmeniu". Scenaristai P. Dirgėla ir R. Šavelis filmui panaudojo A. Vienuolio vaikystės atsiminimus, susietus su jo gimtuoju kaimu. Pagrindinį, savamokslio astronomo ir filosofo Šmukštaro vaidmenį kuria Klaipėdos dramos teatro aktorius V. Paukštė. Scenaristų parašytomis naujomis situacijomis Šmukštaras buvo sujungtas su kitais A. Vienuolio apsakymų veikėjais. Rež. Henriko Šablevičiaus vadovaujama grupė filmavimui buvo pasirinkusi Švenčionių apylinkes.

V. Kst.

CHOLKAN
R. CHOLKAN & CO. LTD.
REAL ESTATE

DĖMESIO, LIETUVIAI!!!

- Parduodantiems per mus nuolaida
- Nemokamas nejudomo turto įkainojimas
- Sąžiningas patarnavimas visuose nejudomo turto reikaluose
- Daugiau kaip dvidešimt penkerių metų patirtis

2336 Bloor Street West – Tel. 763-5555
PRANAS KERBERIS namų 239-5923
ANTANAS GINIOTIS namų 769-9356

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Telefonai: 532-3400 • 532-3414

AKTYVAI — virš 19 milijonų

KASOS VALANDOS:
Pirmadieniais 10 - 3
Antradieniais 10 - 3
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 10 - 8
Penktadieniais 10 - 8
Šeštadieniais 9 - 1
Sekmadieniais 9.30 - 1

MOKA UŽ:
90 dienų termin. indėlius 18½ %
term. indėlius 6 mėn. 18 %
term. indėlius 1 metų 17 %
term. indėlius 3 metų 15 %
pensijų s-tą 14 %
tapomąją s-tą 11 %
spec. taup. s-tą 14 %
depozitų-čekių s-tą 6 %

DUODA PASKOLAS:
asmenines nuo 20½ %
mortgičius nuo 19½ %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki $100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asm. paskolas iki $10,000. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽININGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS
2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS REAL ESTATE LTD.
REALTOR
1072 Bloor St. W.
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus A. Bliūdžius
Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE
1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331
BLOOR AUTORITE GARAGE
296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305
★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. ★ Visi automobilių mechaniniai
★ taisymai. ★ Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
★ GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET
335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario Telefonas 535-1258
• Turime lietuviškų skilandžių, sūrių ir kitų maisto gaminių •
• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •
Savininkai: Tom Thompson ir J. Tamošiūnas

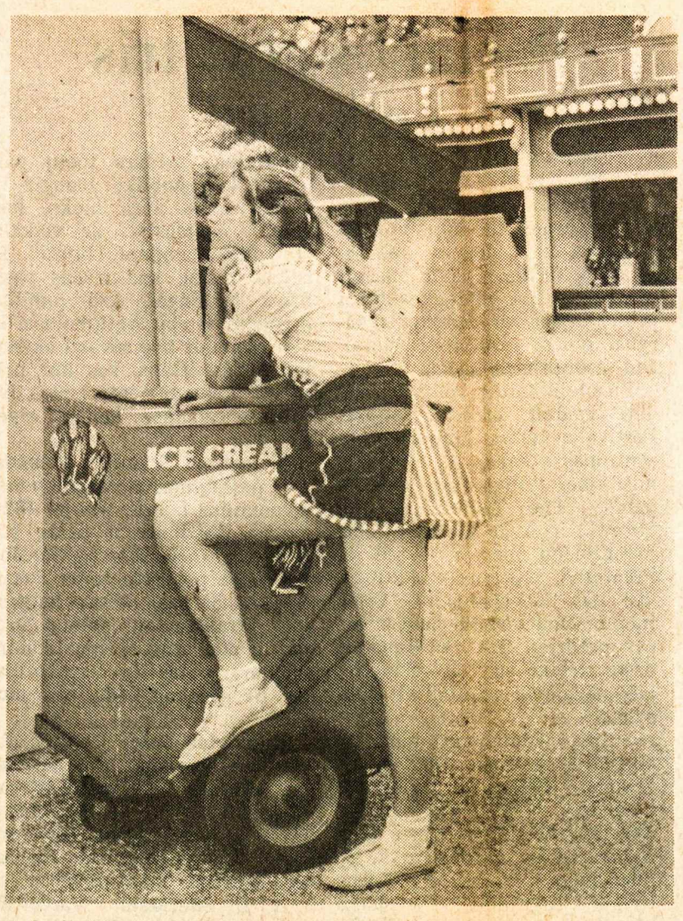

Su besibaigiančia vasara baigiasi ir ledai... Nuotr. St. Dabkaus

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

skirtumas, nors JAV yra turtingesnė šalis, pats A. Haigo darbas gerokai sunkesnis ir atsakingesnis už M. MacGuigano. Statistika taip pat liudija, kad didesnes algas už amerikiečius gauna ir pagrindiniai Kanados valdžios tarnautojai.

Savo planą kovai su nepakeliamomis mortgičių palūkanomis pasiūlė socialistų vadas E. Broadbentas. Jis nori, kad min. pirm. P. E. Trudeau vyriausybė užšaldytų šešiems mėnesiams turėtas mortgičių palūkanas, kai namų savininkams ateina laikas pasirašyti naujas mortgičių sutartis pagal dabartines 21-22% palūkanas. Per tuos šešis mėnesius turėtų būti paruoštas naujas valdžios planas palūkanoms. Kaip ir buvo galima tikėtis, E. Broadbentas susilaukė nemalonaus smūgio iš buvusio konservatorių valdžios finansų min. J. Crosbie. E. Broadbentą jis pavadino dviveidžiu politiku, 1979 m. su liberalais nuvertusiu min. pirm. J. Clarko vyriausybę dėl J. Crosbie paskelbto biudžeto. Jin buvo įtrauktas paragrafas, kuris namų savininkams būtų leidęs atskaityti nuo pajamų mokesčio geroką dalį mortgičių palūkanų ir netgi miestų savivaldybėms mokamo nuosavybės mokesčio. Pasak J. Crosbie, to plano dėka dabartinės morgičių palūkanos namų savininkams nebūtų tapusios nepakeliama našta. E. Broadbento siūlomas palūkanų užšaldymas valdžios įsakymu pažeidžia demokratinę santvarką. Valdžia neturi teisės kištis į finansines savo piliečių operacijas, mažindama jų uždarbį.

Nemažų diskusijų spaudoje vis dar susilaukia naujoji naftos kainų sutartis, pasirašyta tarp Kanados ir Albertos vyriausybių. Pasak min. pirmininko P. E. Trudeau, tai buvo visai Kanadai skirtas laimėjimas. Kaikurie kritikai betgi nesutinka su tokia išvada. Jie primena, kad tas laimėjimas teliečia Otavą, Albertą ir naftos bendroves, o ne ją vartojančius kanadiečius. Per penkerius metus tų naftos kainų didinimo dėka susidarys didžiulė net $212 bilijonų suma. Iš jos Kanados valdžiai teks $54 bilijonai, Albertos iždui — $64 bilijonai, naftos bendrovėms — $94 bilijonai, kai bus pasidalintas gautas pelnas. Kanados vyriausybei, kurią slegia chroniški biudžeto deficitai, ta $54 bilijonų suma yra lyg dovana iš dangaus. Esą sutartis turėjo numatyti gerokai mažesnį pelną, vedantį prie kuklesnio pasidalinimo. Tada vartotojams būtų buvusi užtikrinta žemesnė naftos bei jos gaminių kaina.

Sekantį mėnesį Kanados pensija bus padidinta 3,2% prisitaikant prie pragyvenimo pabrangimo. Mėnesinė pensija pensininkui tada padidės nuo $214.86 iki $221.74, mėnesinis papildas pajamų neturintiems pensininkams nuo $215.72 pakils iki $222.62. Tas papildas pensininkų šeimoms — vyrams ir žmonoms padidinamas nuo $166.32 iki $171.64.

Viešąją nuomonę tiriantis Gallupo institutas rugpjūčio mėnesį užregistravo nemažą politinės nuomonės pasikeitimą pas kanadiečius. 1980 m. vasario mėnesį įvykusiuose federacinio parlamento rinkimuose liberalai gavo 44% balsų, konservatoriai — 32%, socialistai — 20%. Dabar liberalus remia tik 42%. Konservatorių populiarumas pakilo iki 39%, socialistų nukrito iki 16%. Liberalams beliko labai nežymi 3% persvara, skirianti juos nuo konservatorių. Liberalų veikėjai prisipažįsta, kad nuomonių pasikeitimą atnešė ekonominės krašto problemos. Dėl peraugštų paskolų palūkanų labai sumažėjo naujų namų statyba, nes jiems neatsiranda pirkėjų. Dėlto piktą protestą reiškia ir unijoms priklausantys statybų darbininkai. Namų statybų sumažėjimas neišvengiamai palies ir butų nuomininkus. Sumažėjus pasiūlai, jų lauks neišvengiamas nuomų pakilimas. Ontario vyriausybė yra įvedusi nuomos kontrolę, kurios visą laiką nebus įmanoma išlaikyti dėl pastatų savininkus kamuojančių perdaug augštų palūkanų.

SPORTAS

SPORTAS LIETUVOJE

Sovietų Sąjungos plaukimo pirmenybės Maskvoje buvo sėkmingos dviem Lietuvos atstovam 200 metrų plaukimuose krūtine. Aukso medalį laimėjo ir pirmą kartą čempijonės vardą išsikovojo jaunoji vilnietė Aiškutė Buzelytė, šį nuotolį įveikusi per 2 min. 34,60 sek. Prieš porą metų ji dar buvo beveik nežinoma plaukikė, o dabar sparčiai skina laurus. Prieš šias pirmenybes ji buvo tapusi XVI-sios moksleivių spartakiados čempijone Vilniuje. Aukso medalį Maskvos olimpiadoje laimėjęs Robertas Žulpa ir vėl nesusilaukė rimtesnių varžovų: 200 m krūtine jis nuplaukė per 2 min. 17,81 sek., rygietį A. Miskarovą aplenkęs 1,13 sek.

Europos jaunių krepšinio pirmenybes Salonikuose, Graikijoje, be jokių pralaimėtų rungtynių laimėjo Sovietų Sąjungos rinktinė, kurią treniruoja žymusis krepšinio veteranas Modestas Paulauskas. Rinktinėje žaidė du lietuviai — kauniečiai Arvydas Sabonis ir Ramūnas Butautas. Baigminę kovą su Italija sovietų rinktinė laimėjo 72:54. Bronzos medalis teko V. Vokietijai, nugalėjusiai Suomiją 78:64.

Kijeve įvykusias lengvosios atletikos taurės varžybas laimėjo Rusijos rinktinė, antroje vietoje palikusi praėjusių metų taurės laimėtojus ukrainiečius. Lietuvos lengvaatlečiams teko VI vieta. Pirmąsias vietas ir taurę laimėjo: kaunetė M. Butkienė, į tolį nušokusi 6 m 67 cm, ir vilnietė A. Kasteckaja, 400 metrų su kliūtimis nubėgusi per 56,04 sek. Dvi antrosios vietos teko vilniečiui R. Sausaičiui 5000 metrų bėgime (13 min. 44,56 sek.), šiaulietei L. Baikauskaitei 800 metrų bėgime (2 min. 1,80 sek.).

VISUOTINIS ŠALFASS SUVAŽIAVIMAS įvyks 1981 m. lapkričio 14-15 d.d. Klevelande, Ohio. Šis suvažiavimas bus ypatingai svarbus, nes bus renkama nauja ŠALFASS vadovybė, nustatomos pagrindinės gairės II-jų Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynių, kurios įvyks 1983 m. vasarą Čikagoje. Smulkesnės informacijos bus paskelbtos vėliau.

Komunstinių šalių sklandymo varžybas Vengrijoje laimėjo Sovietų Sąjungos rinktinė, kurios eilėse buvo ir kaunietis A. Rukas. Kaunan jis grįžo kaip geriausias šių varžybų sklandytojas, tapęs absoliučiu sklandymo čempijonu.

Atvirose Austrijos stalo teniso pirmenybėse jaunimui iki 21 metų amžiaus, be jų rengėjų, dalyvavo Sovietų Sąjungos, Vengrijos, Švedijos, V. Vokietijos, Pietų Korėjos jaunųjų tenisininkų rinktinės. Pirmą vietą laimėjo P. Korėja, 0:3 rezultatu įveikusi Sovietų Sąjungą. Pastarosios rinktinei priklausiusi kaunietė Jolanta Danilevičiūtė pasiekė gražių laimėjimų individualiose kovose. Ji tapo merginų vieneto čempijone, nugalėjusi net tris korėjietes: Lio Nam Ja — 2:1, kuriai buvo pralaimėjusi komandiniame susitikime, Kim So Mon — 2:0 pusbaigmyje ir Kim Jong Sun — 2:1 baigmėje. Pirmą vietą merginų dvejete J. Danilevičiūtė ir J. Večerok laimėjo po sunkios kovos su dviem korėjietėm, kurios buvo įveiktos 2:1. Mišriame dvejete J. Danilevičiūtei ir Kijeviečiui A. Dvorakui teko III vieta.

• Neturėkime dvejopos sąžinės: vienos katalikiškos asmens gyvenime, antros pagoniškos visuomeniuose ir valstybiniuose reikaluose. Skaudu žiūrėti, kaip kartais tėvynės vaikai stoja vienas prieš kitą.

VYSK. K. PALTAROKAS

Ateitininkų žinios

Šių metų Wasagos ateitininkų stovykla jau praeityje. Buvo paminėta "Ateities" 70 m. sukaktis, suvaidintas Nijolės Sadūnaitės teismas bei kiti "Kronikos" įvykiai, pasirodė lėlių teatras, įvyko tautosakos laužas su pasakomis, patarlėmis ir mįslėmis, buvo surengtas Bernardo Brazdžionio žodžio ir dainos vakaras. Viskas aprašyta pačių stovyklautojų laikraštėlyje "Wasagos Ošimas", kurį redagavo R. Kaknevičiūtė su būriu talkininkų. Vyresnieji stovyklos metu važiavo į Stratfordą o jaunesnieji — į Midlando šventovę bei kasinėjimus.

Didelė padėka tenka visiems vadovams, ypač seselei Ignei, už nenuilstamą darbą. Stovykla turėjo išskirtiną virtuvės štabą: dr. K. Vilis — ūkvedys, p. p. Grybai, p. Medelienė su p. Gataveckiene priešakyje. Dar ir dabar ryjame seiles pagalvoję apie visą maistą, ypač "napoleoną".

Koordinacinio komiteto posėdis rugsėjo 13 d. aptarė šių metų veiklą.

Tradicinis Havajų vakaras įvyks spalio 17 d. Prisikėlimo par. salėje. Užsirašykime šią datą ir dalyvaukime visi.

Oficiali žiemos sezono veiklos pradžia — spalio 4, sekmadienį. Visi vyksta organizuotai į 10 v. r. Mišias Prisikėlimo šventovėje. Po Mišių — agapė.

Skautų veikla

• Visi Kanados rajono vadovaivės yra kviečiami dalyvauti LSS tarybos pirmijos rengiamame suvažiavime rugsėjo 26-27 d.d. Dainavoje. Registruotis bus galima atvažiavus. Labai svarbu, kad dalyvautų bent po du-tris iš kiekvieno tunto ar vietininkijos. Atvykti galima penktadienį, rugsėjo 25, vakare. Atsivežti miegmaišius ir asmeninius reikmenis. Programa prasidės rugsėjo 26 d., 8 v. r.

• Romuvos stovyklavietės uždarymo talka šaukiama spalio 3-4 d. d. Susidarius kvorumui, numatomas valdybos posėdis. Kas negalėtų Romuvoj praleisti, visą savaitgalį, prašoma dalyvauti bent vieną dieną.

• Romuvos vajus tęsiamas. Komitetas nuoširdžiai dėkoja tiems, kurie parėmė stovyklavietę ir įgalino atlikti bent kiek būtinų pagerinimų. Bet dar neviskas padaryta. Skautininkai-kės prašomi grąžinti aukų lapus iki paskutinės eilutės užpildytus. Vajaus pabaigos kavutė su menine programa — gruodžio 13 d. Toronto L. Namuose.

• "Medeinės" pastovyklės varžybose lietuviškiausia sese išrinkta Sandra Ciparytė. Jai buvo įteikta v. s. M. Vasiliauskienės dovana — gintaro sagtis. Skaučių draugovėj skautiškiausia sese išrinkta Eglė Kvedaraitė, o draugiškiausia — Asta Sukauskaitė. Abi gavo drauginės v. sk. V. Senkuvienės dovanas. Pastovyklė paaukojo Romuvai $20. Prityrusios skautės laimėjo sporto varžybas jūros dieną. Marytė Rudytė iš Sudburio atliko prityrusių skaučių įžodį.

• "Šatrijos" ir "Rambyno" tuntų iškyla Toronto salose — spalio 4, sekmadienį. Kviečiami tėvai ir svečiai. Bus įdomi programa ir laužas.

Č. S.

OPTOMETRISTAS
Dr. S. Brogowski
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

SCM SMITH-CORONA
Specialiai papigintomis kainomis parduodamos
rašomosios mašinėlės
su lietuvišku ir angliškų raidynu
Skambinti arba rašyti: STASYS PRAKAPAS,
"SMITH-CORONA" atstovas (Dealer). Telefonas: 233-4486
49 Norseman St. Toronto, Ont. M8Z 2P7
Siunčiu mašinėles į visas šalis, įskaitant Lietuvą. "Classic 12" į Lietuvą kainuoja su muitu ir pasiuntimu $290.00

A. E. LePAGE
Daiva T. Dalinda, B. A.
Kanados didžiausios namų pirkimo ir pardavimo įstaigos atstovė Jums sąžiningai patarnaus!
• Nemokamas namo įkainojimas •
(Įstaiga priešais Toronto Lietuvių Namus)
1576 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A4
Tel. 537-3431
Namų 494-0605

AL GARBENS REALTOR
Telefonas 489 - 1543
22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys
ALFONSAS GARBENIS jums sąžiningai patarnaus parduodant, perkant, tvarkant mortgičius, įkainojant namus ir t.t. LIETUVIAMS NUOLAIDA
Pirmoji lietuviška nekilnojamo turto agentūra Toronte, veikianti daugiau kaip 30 metų

Taupyk ir skolinkis
Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE
PARAMA

MOKA:
18½% už 90 dienų term. indėl.
18 % už 6 mėn. term. indėlius
17 % už 1 m. term. indėlius
15 % už 3 m. term. indėlius
18 % už pensijų ir namų planą
14 % už specialią taup. sąsk.
11 % už taupymo s-tas
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:
20½% už asm. paskolas
19½% už mortgičius

AKTYVAI virš 28 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

FLORIDA REAL ESTATE
Rezidencinės ir komercinės nuosavybės
Apartamentai • Kondominiumai • Nuomojimas
Angelė E. Karnienė
REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, Fl. 33706
Telefonas (813)360-2448 • Vakare (813)367-2413

DUFFERIN RADIO AND TV
SALES AND SERVICE
Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai.
Prityręs specialistas su ilga praktika.
1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

AUTOMOTIVE FIBER
visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas
ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD,
Islington, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

BALTIC EXPORTING CO.
Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą
• Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui
Darbo valandos: 9 v.r. — 5 v.p.p., šeštadieniais 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniais uždaryta. Birželio, liepos, rugpjūčio mėnesiais — nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. — 5 v.p.p.; šeštadieniais uždaryta.
482 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5
Telefonas 531-3098
Savininkai S. ir F. Janavičiai

TIM'S AUTO BODY LTD.
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5 FILTSOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

Mokslo ir meno...

(Atkelta iš 6-to psl.)

sukilimą yra rašęs vokietis prof. Martin Broschat, neseniai išleistoje knygoje. Išsamiai, žinoma, sovietiškai, sukilimas aprašomas "Lietuvos TSRS istorijos" IV tome. Prelegentas darė išvadą, kad 1941 m. sukilime dalyvavo spontaniškai įvairūs gyventojų sluogsniai (darbininkai ypač Kaune). Todėl tai buvo lyg visos tautos sukilimas. Jis buvo tarsi pavėluotas veiksmas į nesipriešinimą 1940 m., rusams užimant Lietuvą.

KONCERTAS

Rugpjūčio 7 d. vakarą įvyko **Laimos Stepaitienės** (JAV) dainų ir arijų rečitalis, palydint pianinu R. Lampsatytei-Kollers. Bel canto solistė padainavo Adinos ariją iš Donizetti operos "Meilės eliksyras", Mimi ariją iš Puccini "La Boheme" ir Gildos ariją iš Verdi "Rigoletto", be to, Griego, Massenet ir Tosti dainų. Lietuviškosios dainos buvo atstovautos K. Binkio, B. Brazdžionio, L. Stepanausko eilėraščiais, sukomponuotais Jakubėno, Dvariono, Gaubo, Gailevičiaus. Solistė taip pat padainavo 6 mūsų liaudies dainas, harmonizuotas įvairių lietuvių muzikų. Puikus solistės balsas, gera lietuviška tartis paliko klausytojuose geriausią įspūdį.

LITERATŪROS VAKARAS

Rugpjūčio 8 d. vėlyvą popietę buvo literatūros vakaras, kuriame savo kūrybą skaitė: **Vitalija Bogutaitė** (JAV), **Eduardas Cinzas** (Belgija), **Irena Joerg-Naudžiūnaitė** (Austrija), **Eglė Juodvalkė** (Vokietija), **Kęstutis Jokubynas** (Vokietija) ir **Icchokas Meras** (Izraelis). Gaila, kad skaitančiųjų tarpe buvo vos savo raštą "įkertančių". Tai sudarė prastą įspūdį. Daugumas rašytojų betgi skaitė gerai ar net labai puikiai. Po literatūros vakaro neseniai Paryžiun iš Lietuvos atvykęs pantomimas **Z. Banevičius** pašoko tris pantomimas, susilaukdamas ypač jaunimo entuziastingo pritarimo. Dienos programa baigta iškilminga atsisveikinimo vakariene.

Savaitės metu vyko kelių lietuvių menininkų, gyvenančių Paryžiuje, darbų paroda, būtent: Bonitės, Prano Gailiaus, Vytauto Kasiulio, Žibunto Mikšio ir Antano Mončio. Organizavo Rima Puniškaitė. Parodoje taip pat buvo išstatyti Lietuvos žemėlapiai ir graviūros iš Petro Klimo rinkinio. Stud. Kęstutis Ivinskis buvo iškabinęs keletą labai pavykusių fotografijų iš pernykštės studijų savaitės Innsbrucke.

Šv. Mišiomis, kurias aukojo savaitės kapelionas kun. A. Saulaitis, SJ, sekmadienį, rugpjūčio 9, savaitė buvo baigta. Sekančių metų 29-toji Europos Lietuviškųjų Studijų Savaitė pavesta rengti D. Britanijos Lietuvių Sąjungai.

V. N.

Toronto šauliai, 1980 m. liepos 12 d. dalyvavę savo kapeliono a.a. kun. P. AŽUBALIO laidotuvėse Nuotr. M. Borusienės

Kongresas, pajudinęs esminius klausimus

(Atkelta iš 1-mo psl.)

kūrybiniam gyvenimui. Apie ją spiečiasi kūrybingo jaunimo būrys. Kun. dr. K. Trimako redaguojama "Ateitis" esą gyvena aukso amžių ir gražiai reiškiasi kaip krikščioniškosios kultūros atstovė.

Žvilgsnis ateitin

Adv. Saulius Kuprys, "Ateities" žurnalo redakcinio kolektyvo narys, kalbėjo apie ateities galimybes. Pradžioje esą "Ateitis" nešė sajūdį ant savo pečių. Taip turėtų būti ir dabar. Techniškai dabartinė "Ateitis" puiki, bet stokoja skaitytojų. Jaunimas nevisuomet randa, ko ieško. Įdėjiniai straipsniai neįdomūs, bet būtini. Žurnalas tapo ateitininkų veiklos veidrodžiu, kurį reikia nuolat šveisti. Jame atisispindi visų trijų ateitininkijos šakų veikla bei rūpesčiai. Tai reikia tęsti ir toliau.

Tas pastangas girdi ir okupuota Lietuva. Ten esą pasirodė iki šiol trys pogrindžio "Ateities" numeriai. Reikėtų išeivijos "Ateitį" pergabenti į Lietuvą, bet baimė varžo. Reikėtų rizikuoti ir išeivijoje stipriau apaštalauti, kad visi ateitininkai prenumeruotų savo žurnalą ir uoliau skleistų gaivinančią Kristaus dvasią.

Religinė sritis

Šeštadienio popietė buvo skirta temai "Mūsų uždaviniai, siekiant visa atnaujinti Kristuje". Savo paskaitoje Dalia Staniškienė sklandžiai dėstė tą temą, ribodamasi religine bei moraline sritim, nors šūkis "visa atnaujinti Kristuje" apima visas gyvenimo sritis, kuriose reiškiasi žmogus. Ji pabrėžė reikalą aktyviau dalyvauti religiniame gyvenime, stiprinti moralines vertybes, nepalikti apaštalavimo vien kunigams, ieškoti įkvėpimo bei drąsos Lietuvos pogrindžio veikėjų aukoje, skleisti "LKB Kroniką". Kalbėtoja atkreipė dėmesį į moralinius pavojus, tykojančius ypač jaunimą, būtent, alkoholį, narkotikus, palaidumą. Siūlė organizuoti Eucharistijos bičiulius, panašiai kaip Lietuvoje, steigti Šv. Rašto būrelius ir pan. Ragino sendraugius neužmigti ant pasiektų laimėjimų, teikti didesnę pagalbą jaunimui, aktyviau dalyvauti K. Bendrijos gyvenime, rengti religines paskaitas, domėtis ekumeniniu sąjūdžiu.

Išdėstyti tema buvo įžanga į diskusijas, kurios vyko atskiruose sąjungų posėdžiuose. Gana tvarkingai svarstė pateiktas mintis moksleiviai ir studentai, bet sendraugiai, kaip paprastai, išėjo į lankas, iš kurių sunku buvo begrįžti. Nelengva sendraugiams sudaryti centro valdybą, rasti kandidatus, o suradus nelengva sutarti net dėl rinkimų procedūros. Organizacinių pareigų baimė yra neigiamas ženklas, reiškiantis kažką negero ir nesiderinantis su ateitininkijos dvasia.

Premijų įteikimas

Apie "Ateities" žurnalą, redaguojamą kun. dr. K. Tri-mako, spiečiasi namažas būrys jaunų bendradarbių. Kasmet redakcija telkia lėšas įvairiom premijom. Šiemet tų premijų derlius buvo ypatingai gausus.

Gerokai pavėlavus, scenoje pasirodė vyr. red. kun. Trimakas, tarė žodį apie savo bendradarbius ir drauge su redakcijos nariais — S. Kupriu, R. Sidriene, A. Zailskaite bei administratoriumi J. Polikaičiu įteikė pinigines premijas. Scenoje išsirikiavo visas būrys jaunimo pasižymėjęs savo rašiniais, poezija, nuotraukomis, korespondencijomis ir t.t. (žiūr. atskirą sąrašą).

Pažymėtina, kad premijų laimėtojų eilėje buvo net penkios kanadietės: Natalija Slivinskaitė, Violeta Slivinskaitė, Dana Skukauskaitė, Jolanta Malerytė, Rūta Šiūlyte. J. Malerytė gyvena Vankuveryje ir "Ateities" žurnale spausdina savo eilėraščius. Ji neseniai su tėvais yra imigravusi Kanadon. Rūta Šiūlytė yra baigusi žurnalistiką ir jau dirba savo srityje. Ji parašė straipsnį apie kun. dr. V. Skilandžiūną, Otavos kalėjimų kapelioną, bei jo darbą su kaliniais.

Mecenatų vardu kalbėjo kun. dr. J. Prunskis, kuris pagyrė jaunųjų pastangas lietuviškoje raštijoje ir pareiškė: "Jūs rašykite straipsnius, o mes rašysime čekius" (jis šioms premijoms paskyrė $1000).

Konkurso laimėtojų vardu kalbėjo J. Malerytė, jautriu žodžiu padėkojusi už premijas ir ta proga paskaičiusi savo eilėraštį.

Padėkos adresus įteikė Federacijos vadas J. Laučka redaktoriui kun. dr. K. Trimakui ir administratoriui J. Polikaičiui.

Meno vakaras

Šeštadienio vakaras buvo skirtas ateitininkų autorių poezijai. Tai nebuvo įprastinis literatūros vakaras, kuriame autoriai skaito savo kūrybą, o teatrinis poezijos interpretavimas. Jį atliko aktoriai — Laima Rastenytė ir Jonas Kelečius su pagalba jaunųjų aktorių — Vito Lanausko, Viktoro Radvilos, Laimos Šulaitytės, Ritos Stukaitės, Edvardo Šulaičio, Audriaus Viktoro, Rasos Kaminskaitės. Jie kiekvienam eilėraščiui davė atitinkamas scenas lyg ir dekoracijas, draminę nuotaiką, vietomis įvesdami karstą, giltinę, raitelį ir t.t. Kaikurios scenos, interpretuojančios A. Jakšto "Kai du stos", buvo erotinio pobūdžio ir nesiderino su autoriaus mintimi. Iš kapo atsibudęs autorius būtų nuvijęs aktorius nuo scenos...

Vakaras, režisuotas Dariaus Lapinsko, pasižymėjo savo originalumu, įspūdingumu poezijos perdavimu, geru aktorių pasiruošimu. Jų lūpose poezija įgavo naują gyvybę ir smigo į klausytojų širdis. Tik programa galėjo būti trumpesnė. Kaikurių autorių net 3-4 eilėraščiai buvo interpretuojami.

Štai pavardės poetų, kurių eilėraščiai pasiekė ateitininkų kongreso sceną: A. Jakštas, V. Mačernis; A. Baronas, J. Švabaitė, V. Šlaitas, A. Nyka-Niliūnas, D. Sadūnaitė, K. Bradūnas, A. Jasmantas, B. Brazdžionis.

Išspausdinta vakaro programa nebuvo įmanoma pasinaudoti, nes salėje buvo tamsu. Tai sunkino suprasti bei sekti scenoje interpretuojamus dalykus.

(Bus daugiau)

ŠYPSENOS

Parinko Pr. Alš.

Neatpažintas aktorius

Prie laikraščių kiosko sustojo kino aktorius Gregory Peck. Praeinanti moteris stabtelėjo, priėjo prie Pecko ir paklausė:

— Atsiprašau, tamsta man labai matytas. Ar nebuvom kur susitikę?

— Aš esu Gregory Peck. Gal nekartą tamsta matei mane kino teatre?

— Gali būti. O kur jūs visuomet sėdite?

Sūnus ir Šv. Raštas

Kai sūnus išvažiavo pirmą kartą iš namų į universitetą, tėvai jam įdavė Šv. Raštą. Kai sūnus pradėjo rašyti laiškus ir prašyti pinigų, jie jam parašydavo, kad pasiskaitytų Šv. Raštą ir nurodydavo net perskyrimą bei eilutę.

Sūnus atsakydavo skaitąs Šv. Raštą, bet jam vistiek reikia pinigų. Kai jis grįžo atostogų, tėvai pasakė žiną, jog jis neskaitė Šv. Rašto. Mat, jie buvo įdėję $10 ir $20 banknotus į tuos puslapius, kuriuos jam liepė pasiskaityti.

Delhi, Ontario

PATIKSLINIMAS. Korespondencija "T.Ž" 27 nr. išspausdinta su keliomis klaidomis.

1. Mūsų sodyba yra 34 akrai, o ne keletas. 2. Pavadinta ne "Šilainės" vardu, o "Šilėnų". 3. Mūsų šventėje dalyvavo ne apie 80 kviestinių svečių, bet per 120. Be to, praleista galbūt svarbiausia mūsų šventės dalis, būtent, talentingo menininko — Balio Balaišio paveikslų parodėlė, kurioje buvo nupirkti net trys paveikslai. B. Balaišis tapybos studijas sėkmingai baigė prieš keletą metų Windsoro universitete. Sveikiname gerbiamą menininką su pasiektais laimėjimais meno srityje ir dėkojame jam už praturtinimą mūsų šventės savo parodėle. Mes tikimės, kad B. Balaišis savo darbų parodėlę pakartos mūsų lietuviškos Delhi kolonijos ribose.

Vyt. Čiuprinskas

SVARBUS PRANEŠIMAS TĖVAMS

Kas įvyksta? SUSIBŪRIMAS — DISKUSIJOS visiems tėvams tų vaikų, kurie lanko šeštadienines mokyklas betkur Kanadoje. Tėvai mažų vaikų, kurie ateityje lankys šias mokyklas, irgi kviečiami dalyvauti, o taip pat ir šeštadieninių mokyklų personalas — vedėjai ir mokytojai.

Kada? Per 26-tasias Kanados Lietuvių Dienas, t.y., spalio 10, šeštadienį, 1 v.p.p. Ši data įgalins atsilankyti tėvus, iš daugelio vietovių atvykusius į Lietuvių Dienas; todėl ji ir buvo pasirinkta.

Kur? Toronto Lietuvių Namuose, III-me augšte.

Kas rengia? KLB valdybos švietimo komisija pirmą kartą imasi tokios plataus masto iniciatyvos. Tad pasinaudokime šia reta ir prieinama proga pabendrauti ir pasvarstyti mums visiems rūpimas temas.

Kodėl renkamės? Mūsų tikslas yra atnaujinti ir sustiprinti Kanados šeštadienines mokyklas tėvų pajėgomis.

Kodėl kreipiamės į tėvus? Nes tik tėvai gali nulemti mūsų mokyklų gyvavimą, tęstinumą ir kokybę.

Kokias temas svarstysime?

1. Kokiais tikslais tėvai siunčia vaikus į šeštadienines mokyklas?

2. Ko tėvai tikisi iš mokyklų? Ko pageidauja? Ko reikalauja? Ko nepageidauja?

3. Ką tėvai įneša ir ką dar jie norėtų ar galėtų įnešti į šeštadieninių mokyklų veiklą?

4. Mokyklų programa iš tėvų perspektyvos — kas gera? Kas keistina?

5. Tėvų žinių patobulinimas — kursai, paskaitos tėvams. Ar verta? Ar įmanoma?

6. Tėvų samprata apie mokyklų organizaciją — administracija, lėšos, mokytojai, mokslinė medžiaga, profesinis naujų mokytojų paruošimas lietuviškam švietimui. Ką mes apie tai žinome? Ką norėtume sužinoti?

7. Kokia mokyklų ateitis . . . mūsų nuomone?

8. Visi kiti tėvams rūpimi klausimai, atsiųsti iš anksto pridėtoje iškarpoje (arba pranešti telefonu).

Kad rengėjai galėtų visus tėvus, norinčius dalyvauti, tinkamai priimti ir jų temas į diskusijas įtraukti, — labai prašome užpildyti sekančią iškarpą ir atsiųsti nurodytu adresu arba apie dalyvavimą bei pageidaujamas temas pranešti telefonu bet kuriai iš švietimo komisijos narių iki spalio 1 d.

Dalia Viskontienė, pirmininkė	**tel. 762-8098**
Vida Dailydienė	**tel. 277-1117**
Aušra Karkienė	**tel. 763-4025**
Irena Ross	**tel. 763-4780**

Dalyvausiu tėvų susibūrime spalio 10 d., 1 v.p.p.

Vardas, pavardė .....

Adresas .....

.....

Tel. .....

Siūlau temą .....

.....

Švietimo Komisijai, c/o D. Viskontienė,
54 Langmuir Cres., Toronto, Ont. M6S 2A7

A†A

RIMUI KLEVUI

tragiškai žuvus,

gilią užuojautą reiškiame jo tėveliams EUGENIJAI ir LEONUI, sesutei MARGARITAI bei giminėms Lietuvoje ir kartu dalinamės jūsų skausmu —

Justinas ir Laima Kriaučiūnai
dukros Karolina ir Rūta
Stoney Creek, Ont.

Sofija ir Stasys
Rakščiai
Fruitland, Ont.

PADĖKA

Staiga mirus

a.a. JONUI PETRULIUI,

laidojant jį Toronto Lietuvių Kapinėse, patyrėme daug nuoširdumo ir užuojautos

Ypatingai dėkojame už paskutinius patarnavimus ir globą Tėvams pranciškonams. Tariame AČIŪ už gėles, "Nepriklausomos Lietuvos" Rėmėjų Būrelio atstovams ir visiems kitiems, atvykusiems palydėti Velionies į amžinojo poilsio vietą.

Dėkingi —
žmona Kazė,
sūnus Edmundas su šeima

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti **N. ir J. VAZNELIŲ**

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424

Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

ED. KONDRATAS, siuvėjas

1113 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6J 1W9
Tel. 533-5454

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR
3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8

• NAMAI • ŪKIAI • ŽEMĖ
TONY GENYS 231-2839
PAUL KOLYČIUS 789-1545
VACYS ŽIŽYS 232-1990

Įstaigos (416) 233-3323

DRAUDA

BALIO MASKELIŪNO INSURANCE AGENCY LTD.

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS,
B.Sc., LL.B.

2299 Dundas St. W., Suite 303
Toronto, Ontario
M6R 1X7
(Kampas Bloor ir Dundas St.)

Telefonai:
namų **233-0303**
įstaigos **(416) 537-2643**

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
Registration No. 0009239
1551 Bloor Street West,
TORONTO, ONTARIO M6P 1A5

Visais kelionių reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. 533-3531
nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

Jaunam lietuviui

A†A

RIMANTUI KLEVUI

tragiškai mirtimi iškeliavus iš šio pasaulio, giliame sielvarte likusius tėvelius — EUGENIJĄ ir LEONĄ KLEVUS, seserį MARGARITĄ nuoširdžiai užjaučiame, prašydami Dievą ištvermės ir sielos ramybės —

Danutė ir Petras Babinai
Albertina ir Julius Mačiukai
Stasė ir Kazys Mileriai

Hamiltonas, Ont.

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS,
B.A. M.L.S. LL.B

3031 Bloor St. W., Suite 200
prie Royal York
Toronto, Ontario
M8X 1C5

Telefonai:
įstaigos **(416) 231-4138**
namų **249-2637**

W. G. **DRESHER** REAL ESTATE REALTOR

DRESHER-BARAUSKAS INSURANCE AGENCY LTD.

233-3334 – 231-2661 – 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir A. MIKŠIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p,
Narys "Better Business" Biuro

INSURANCE
★ Namų — Gyvybės
★ Automobilių
★ Komerciniai
533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.
1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Klebono kun. J. Staškaus sveikata gerėja, bet dar kurį laiką turės pasilikti Riverdale ligoninėje.

— A. a. kun. P. Ažubalio pagerbtuvės — rugsėjo 20, sekmadienį, 5.30 v. p. p., Anapilio salėje; paminklo šventinimas — rugsėjo 27, sekmadienį, po 11 v. r. Mišių, kurias atnašaus vysk. A. Deksnys.

— Lietuvių kapinėse palaidoti — rugsėjo 12 d. a. a. Bronius Mikšys, rugsėjo 15 d. — a. a. uozas Bložes iš Wellando.

— Nauji pamatai paminklams lietuvių kapinėse bus liejami rugsėjo pabaigoje ir spalio pradžioje.

— Mišios Wasagoje, pradedant rugsėjo 20, sekmadieniu, bus laikomos tiktai 10.15 v. r. iki š. m. spalio 25 d. imtinai.

— Suistuokė Raminta Jankaitytė su Willardu Halina. Apeigas atliko kun. K. Simaitis.

— Mišios rugsėjo 20, sekmadienį, 10 v. r. — už a. a. Oną ir Luką Gataveckus, 11 v. r. — prašant sveikatos per arkiv. Jurgio Matulaičio užtarimą.

Lietuvių evangelikų liuteronų Išganytojo parapijos žinios

— Pamaldos ir sekmadienio mokykla — kiekvieną sekmadienį 9.30 v. r.

— Parapijos choras repetuoja pirmadieniais, 7.30 v. v., šventovėje.

— Mirė Jonas Povilaitis, 92 m. amžiaus; buvo pašarvotas Turner & Porterio laidotuvių namuose Roncesvalles gatvėje; budėtuvės — antradienį, rugsėjo 15 d., 7 v. v.; laidotuvės — trečiadienį, rugsėjo 16 d., 10 v. r., lietuvių kapinėse iš laidotuvių namų koplyčios.

— Visuotinis parapijos narių susirinkimas šaukiamas rugsėjo 29, antradienį, 7.30 v. v., šventovėje.

KVIETIMAS

Maloniai kviečiu dalyvauti padėkos Mišiose š. m. lapkričio 14, šeštadienį, 10.30 v. r., Prisikėlimo šventovėje visus tuos, kurie mane lankėte ligoninėje. Po pamaldų bus pusryčiai Prisikėlimo parapijos Parodų salėje. Prašau atsilankyti.

Jonas Vaitkus

A. a. Augustino Griciaus atminimui aukojo Tautos Fondui: $10 — K. Daunys, S. Grizickas, Br. Laučys, R. T., J. Zigmuntas; $5 — M. Antanaitis, A. Artičkonis, K. Baltramaitis, P. Dambrauskas, P. Guobys, V. Kazlauskas, V. Pūga, A. Raila, A. Remeikis; $2 — A. Gačionis, P. Kazulis, L. Markelis, A. Melvydas, S. Pačiūnas, M. Račys, J. Rinkevičius, J. Urbonas, J. Vaitkus.

A. a. Edvardo Sudiko atminimui aukojo Tautos Fondui: $20 — P. A. Augaičiai, Vl. Skirgaila, E. Smilgis, V. J. Pilkauskai; $15 — A. Mingėla; $10 — M. Račys.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Parapijos organizuota ekskursija į Šv. Žemę, Romą ir Asyžių išvyko rugsėjo 13 d. Ekskursantus lydi klebonas kun. Augustinas Simanavičius, OFM.

— Šį sekmadieenį, rugsėjo 20, rengiamos a. a. kun. P. Ažubalio pagerbtuvės, kurios prasidės 5.30 v. v. Anapilio salėje.

— Ateinantį sekmadienį, rugsėjo 20, daroma antra rinkliava Kanados vyskupijų labdaros darbams.

— A. a. Bronius Mikšys, 62 m., palaidotas iš mūsų šventovės lietuvių kapinėse. Paliko brolius Kazį ir Joną su šeima ir seserį Oną Hamiltone bei du brolius Lietuvoje — Stasį ir Antaną su šeima.

— Toronto šeštadieninės mokyklos pamaldos mūsų šventovėje rugsėjo 20, sekmadienį, 10 v. r. Dalyvauja mokytojai ir mokiniai.

— Parapijai aukojo: C. K. Joniai $100, M. S. Bušinskai $50. Pranciškonų klierikų fondui aukojo: J. J. Varkavičiai $200, P. Skablauskas $150, J. A. Puteriai $100, M. Preikšaitienė $100, A. M. Basalykai $100, M. Gudaitienė $60, S. Mazalaveckienė $40.

— Gyvojo Rožino Dr-jos metinis susirinkimas — spalio 3, šeštadienį, parapijos patalpose po 11 v. r. Mišių.

— Opera "I Lituani" bus statoma Toronte, Ryersono teatre, 43 Gerard St. E., lapkričio 8 d., 3 v. p. p. Bilietai platinami sekmadieniais po Mišių salėje, šiokiadieniais — parapijos raštinėje. Galima taipgi užsisakyti bilietus paštu arba telefonu 533-0621. Bilietų kaina $25, 22.50, 20, 17.50, 15 ir 10. Kartu su bilietais galima įsigyti ir operos libretą, parašytą lietuvių ir anglų kalbomis.

Išlaidos, atsikviečiant tokį didelį vienetą, yra didelės. Todėl kviečiame galinčius ateiti į pagalbą, tampant šios operos mecenatais. Paaukojęs $75 tampa mecenatu ir gauna bilietą $25 dolerų vertės į spektaklį bei pakvietimą į banketą po programos. Garbės mecenatu tampa paaukojęs dvigubai.

— Operos mecenatai: St. Dabkus, kun. B. Pacevičius, U. Genčiuvienė, B. Sapijonienė, A. R. Ulbos, V. I. Ignaičiai, A. R. Karkos, K. Z. Žebrauskai, P. Žulys, B. Pabedinskienė, J. E. Čuplinskai, A. Matulionienė, J. B. Danaičiai, J. E. Nešukaičiai, J. M. Uleckai, J. Stonkus, A. B. Stonkai, A. O. Pleniai, N. N., A. R. Grigoniai, V. O. Taseckai, A. A. Kuolai.

— Jonas ir Konstancija Poškai paminėjo savo 25-rių metų vedybinio gyvenimo sukaktį.

— Parapijos kavinėje sekmadieniais po Mišių galima gauti šiltų valgių.

— Knygų kioskas veika įprasta tvarka sekmadieniais. Parapijos biblioteka pradės veikti nuo šio sekmadienio.

— Mišios sekmadienį 8 v. už Platoną Preibį, užpr. žmona; 9 v. už Edvardą Stankaitį, užpr. J. B. Stankaičiai; 10 v. už Juozą Vainą, užpr. L. V. Balaišai; 11.30 už parapiją, 7 v. v. už Mykolą Valadką; užpr. E. Čižikienė.

Dailininkės Lucinos G. Balsienės keramikos darbų paroda atidaryta "Runnymede Library" visą rugsėjo mėnesį.

Tautybių savaitė "Karavanas" rengiama kasmet Toronte, o Winnipege — "Folklorama". Ta proga Winnipego rengėjai išleidžia informacinį leidinį. Šiais metais leidinys buvo tabloidinio formato, su spalvotom viršelio nuotraukom. Leidinyje pateiktos informacijos apie kiekvienos tautybės paviljoną. Apie lietuvių paviljoną "Vilnius" rašoma, kad jis įrengtas Šv. Kazimiero par. patalpose, pasižymėjęs originalia architektūra, o programą atlieka torontiškio "Gintaro" dainos grupė. Be to, minimi lietuvių valgiai ir gėralai — koldūnai, kugelis, skanėstai, midus, krupnikas ir kt. Pridėtos nuotraukos — paviljono burmistrės V. Daubaraitės ir karalaitės L. Rutkauskaitės.

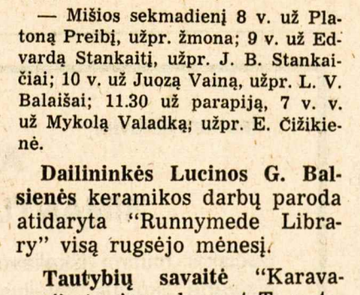

Toronte išeinantis gudų laikraštis "Bialaruski Holas" (Gudų Balsas) kiekviename numeryje spausdina prie savo vinjetės šį žemėlapį, rodantį Gudijos žemes, kurios užima ir dalį Lietuvos

• Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" — atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.

• Lietuviškos spaudos rėmėjai yra savos tautos gynėjai

HONEY HARBOUR parduodami sklypai — 6 akrų, 7 akrų, 18 akrų, 60 akrų ir 90 akrų. Pirmieji trys — 6, 7, 18 akrų parduodami po $10.000. Skambinti Jonui tel. 1-705-538-2202.

B. NAUJALIO NATŪRALAUS GYDYMO įstaiga Toronte veikia jau 19 metų. Ji priima pacientus ir toliau. Iškaba nuimta saugumo sumetimais, vengiant nesąžiningų praeivių. Tel. 533-8008.

GRAŽIAME GERESNIŲ NAMŲ "Sheridan Homelands" rajone parduodamas trijų miegamųjų (backsplit) namas su aptvertu dideliu kiemu už $107.900. Pigiau — mokant grynais. "Paramos" banko $52.000 mortgičius iš 15 nuošimčio. Skambinti PEG. ALISAUSKAS, Canada Permanent, tel. 279-7455.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

K. CIBAS atlieka visus staliaus darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronte.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė
savininkė V. SIMINKEVIČIENĖ. Įvairiomis progomis skambinti į "Petals Florist" tel. 769-5009, vakarais tel. 763-6256. Adresas: 710 Annette St., Toronto, Ont., vienas blokas į rytus nuo Jane St. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

CANDLELIGHT CATERERS
SAVININKAI J. S. BUBULIAI
Baliai, vestuvės, sužadėtuvės, parengimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v.v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronte.

Rugsėjo 27, sekmadienį, 4 valandą po pietų,
LOS ANGELES DRAMOS SAMBŪRIS
pirmą kartą Toronte suvaidins

Antano Škėmos 3 paveikslų draminę legendą

"ŽIVILĖ"

West Park Secondary School salėje

(1515 Bloor St. W, Bloor-Dundas sankryžoje, prie Toronto Lietuvių Namų)

Režisorė — Dalila Mackialienė

Įėjimas — $6.00, studentams ir pensininkams — $5.00
Biletus galima įsigyti iš anksto ir prie įėjimo
"Živilės" veikalo pastatymą Toronte globoja ir visus kviečia jį pamatyti radio programa "Tėvynės prisiminimai" ir specialus komitetas.

Dėl bilietų ir informacijų skambinti tel. — 275-3134

Toronto Maironio mokykla rugsėjo 19, šeštadienį, 9 v. r., pradeda naujus mokslo metus Šv. Vincento mokyklos patalpose (166 Fermanagh Ave.).

Prašome tėvus registruoti ne tik mokyklinio amžiaus vaikus, bet ir jaunesnius, nes bus taip pat priešmokyklinis skyrius, kurį gali lankyti 5 metų amžiaus vaikai. Vaikai, kurie nekalba lietuviškai, turės atskirus skyrius.

Rugsėjo 19 d. mokiniai bus paleisti namo 11 v. r.

Šekmadienį, rugsėjo 20, 10 v. r., Prisikėlimo šventovėje bus atnašaujamos šv. Mišios pradedant naujuosius mokslo metus Maironio mokyklos intencija. Pamaldose prašome dalyvauti ne tik mokinius, bet ir jų tėvus.

Tėvų komitetas praneša, kad mokyklos 1981-82 mokslo metų mokestis yra $65, ir prašo jį sumokėti pirmąjį šeštadienį. Lietuvių tėvų pareiga, kad jų vaikai lankytų lituanistinę mokyklą.

Mokyklos vedėjas

A. a. kun. P. Ažubalio pegerbtuvės, rengiamos Kanados Lietuvių Katalikų Centro, įvyks **rugsėjo 20, sekmadienį, 5.30 v. p. p., Anapilio salėje.** Paminklo šventinimas lietuvių kapinėse atidėtas sekančiam sekmadieniui, t. y. rugsėjo 27. Tą sekmadienį, 11 v. r., pamaldas Lietuvos Kankinių šventovėje laikys vysk. A. Deksnys iš Europos ir po to pašventins paminklą. A. a. kun. P. Ažubalio pagerbtuvėse apie Velionį kalbės kun. dr. J. Gutauskas ir buvęs Maironio mokyklos vedėjas J. Andrulis. Meninę programą atliks naujai atvykę iš Lietuvos smuikininkai Regina ir Atis Bankai su "Volungės" choru. Taip pat numatomas ir pirmosios stipendijos įteikimas iš Kun. P. Ažubalio vardo stipendijų fondo. Vakarienė bus paruošta J. Bubulienės.

Dailininkų draugija "The Color and Form Society", kurią sudaro naujieji kanadiečiai, surengė savo dailės darbų parodą Northern District Library (40 Orchard View Blvd., Toronto, Ont.). Ji veiks iki rugsėjo 30 d. Parodoje dalyvauja 29 dailininkai su 41 rodiniu. Vertintojų komisija paskyrė tris premijas: I J. Račkui ($100), II C. Schifflegeriui ($50), III Tony Volpei ($50). Premijų mecenatas — lietuvių spaustuvė "Litho-Art". Garbės pažymėjimai įteikti dailininkams A. Lee ir M. Schneiderienei. Šiai dailininkų draugijai pirmininkauja dail. J. Račkus, talkinamas vicepirm. A. Volpės, ižd. J. Twinn, sekr. H. Volpės. Telefonas informacijai — 822-6030 Mississauga.

Neseniai iš Lietuvos atvykusių smuikininkų Reginos ir Ačio Bankų koncertas — priėmimas įvyks spalio 4, sekmadienį, 5 v. p. p., Lietuvių Namų salėje (vakarienė — Vytauto D. salėje). Koncertą rengia ir tautiečius dalyvauti kviečia smuikininkų giminaitė p. Vingevičienė.

Kanados Lietuvių Dienos įvyks šiais metais Toronte spalio 9-11 dienomis. Ta proga rengiama ir lietuvių dailininkų paroda Toronto miesto rotušėje, II augšte. Paroda veiks nuo spalio 3 iki 13 d. Apie atidarymo iškilmes bus pranešta vėliau.

Mirė Stasys Barzdukas

Telefonu gauta žinia, kad š. m. rugsėjo 13 d., 1.30 v. r., Klevelande mirė a. a. Stasys Barzdukas, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės garbės pirmininkas, žymus visuomenės veikėjas, lituanistas, mokytojas, redaktorius. Velionis palaidotas Klevelande rugsėjo 15 d. iš Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos šventovės. Laidotuvių išvakarėse įvyko atsisveikinimas su Velioniu minėtos parapijos salėje, kur jis buvo pašarvotas. Kalbas pasakė Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirm. inž. V. Kamantas ir Ateitininkų Federacijos vadas J. Laučka. Laidotuvėse Kanados Lietuvių Bendruomenei atstovavo krašto valdybos narys J. R. Simanavičius.

Tautos Fondo pranešimas

Jonas Dervaitis (12 Baker Dr., St. Catharines, Ont., tel. 937-0035) nuo 1981 m. vasario mėn. 1 d. paskirtas Tautos Fondo įgaliotiniu St. Catharines apylinkei.

Birutė Tamoliūnienė (66 Aberdeen Rd., Kitchener, Ont., tel. 745-7514) nuo 1981 m. rugpjūčio mėn. 1 d. paskirta Tautos Fondo įgaliotine Kitchener-Waterloo, Cambridge apylinkėms.

Juozas Šiaučiulis (1500 De Seve St., Montreal, Que., tel. 768-3674) nuo 1981 m. rugpjūčio mėn. 1 d. paskirtas Tautos Fondo Montrealio apyl. atstovybės pirmininku.

Naujiems Tautos Fondo pareigūnams linkiu sveikatos, ryžto ir sėkmės Tautos Fondo darbuose bei kovoje už tėvynės laisvę.

Buvusiems TF pareigūnams: J. Zazeckui Cambridge, J. Paukščiui St. Catharines, L. Giriniui-Norvaišai Montrealy už atliktus darbus Tautos Fonde tėvynės labui reiškiu nuoširdžą padėką.

Antanas Firavičius,
pirmininkas
Lithuanian National Foundation, Inc., Tautos Fondo atstovybė Kanadoje 6 Constance St., Toronto, Ont. M6R 1S4.

Leonas ir Eugenija Klevai, gyvenantys Hamiltone, pagerbdami tragiškai žuvusį savo sūnų a. a. Rimantą Winnipege ir dėkodami lietuvių visuomenei bei spaudai už paslaugas, paaukojo "T. Žiburiams" $100.

A. a. Leono Gotceito laidotuvių proga Velionies bičiuliai, pagerbdami jį ir jo likusius artimuosius bei reikšdami užuojautą, paaukojo "T. Žiburiams" $150. Aukojo šie asmenys: V. Aušrotas, G. Balčiūnienė, G. Smolskis, J. Smolskienė, B. Vaitiekūnienė, O. L. Rimkai, M. L. Kalinauskai, L. V. Sendžikai, L. A. Šeškai, A. Mikšienė, K. Stirbys, A. Tutlienė, A. Sungailienė, G. Maurušaitytė, J. Rimienė, M. Bėraitienė.

Organizuotos pensininkų grupės gauna finansinę paramą iš federacinės valdžios tvarkomo "New Horizons" fondo. Ją gauna ir Toronto Lietuvių Sūnų ir Dukterų Klubas. Savo salės remontui Clairemount gatvėje jis gavo $11,000. Klubas įsigijo kamerą ir du prožektorius.

Autobuse, kuris veža "Volungės" chorą į Čikagą, yra 10 laisvų vietų ir gali priimti keleivių. Autobusas išvyksta penktadienio vakare rugsėjo 25, ir grįžta sekmadienio naktį rugsėjo 27 d. Kaina vienam asmeniui $60.00 į abi puses. Suinteresuoti prašomi skambinti tel. 762-8098.

Lapkritis — baltiečių mėnuo ("Baltic Month") Toronto universitete. Š. m. lapkričio mėnesį Toronto universitete vyks estų, latvių ir lietuvių paskaitos, simpoziumas, koncertas, gintaro paroda ir galbūt literatūros vakaras. Šiems parengimams yra sudaryti atskiri komitetai.

Paskaitoms ir simpoziumui rūpinasi AABS, koordinuoja estas dr. Trass.

Liaudies instrumentų bei ansamblių koncertas įvyks lapkričio 29 d. Hart House patalpose. Juo rūpinasi estė Š. Kerson, latvė M. Kundrats ir I. Šernaitė-Meiklejohn. Lietuviams atstovauti sutiko muz. D. Viskontienės vadovaujama "Volungė".

Gintaro parodos paruošimą koordinuoja G. Lapienė. Į jos komitetą įeina estė arch. E. Taul, latvis A. Gugans ir M. Vasiliauskienė. Paroda vyks universiteto Robards bibliotekoje. Jos atidarymas — lapkričio 10 d. Truks 3 savaites.

Paskaitom, simpoziumui ir koncertui gaunama valstybinė parama, o gintaro parodos išlaidas apmoka Baltiečių Federacija. Gintaro parodos atidarymo metu vaišes rengia Baltiečių Moterų Taryba Kanadoje, vadovaujama lietuvės L. Kunnapuu.

Visą "Baltic Month" programą ir darbus koordinuoja estė Marvi Ricker, Toronto universiteto "Community Relations" koordinatorė.

"Gintaro" ansamblis po sėkmingo dalyvavimo Winnipego "Folkloramoje" pradėjo rudens repeticijas ir pasiruošimą Kanados Lietuvių Dienoms. Repeticijos vyr. šokėjų grupei ir dainininkėms vyksta sekmadieniais Lietuvių Namuose. Visoms kitoms šokėjų grupėms repeticijos bus ketvirtadieniais, pradedant rugsėjo 24 d., 6.30 v. v., Prisikėlimo parapijos salėse.

Į "Gintaro" muzikantų eiles įsijungė akordeonistai — J. Kriščiūnienė, D. Sakienė ir V. Pakštas, būbninkas A. Kairys. Sveikiname naujuosius muzikantus ir dėkojame dabartiniams akordeonistams A. Kaminskui, R. Punkriui, J. Baleišiui, smuikininkei Z. Silininkaitei gitaristui C. Goudie ir saksofonistui V. Silininkui.

Nuoširdžiai dėkojame Kanados Lietuvių Fondui už $500 auką ir Toronto Lietuvių Namams už $800 auką.

Lapkričio 21 d. "Gintaro" ansamblio vyr. šokėjų grupė, dainininkės ir orkestras, kviečiamas Montrealio "Gintaro" ansamblio, atliks dalį programos jų plokštelės sutiktuvių koncerte.

Vadovybė

A. a. dr. Jonui Baltrušaičiui mirus, vietoj gėlių jo atminimui paaukojo "Tėviškės Žiburiams": Pranė ir Jonas Jasys — $50, Danutė ir Harry Ashbey ir šeima — $25, Zina Jasytė — $25, Vytautas ir Denise Jasys su šeima — $25.

MONTREAL QUE

Seselės Teresė ir Judita, praleidusios tris savaites Putname, grįžo nuolatiniam darbui į Montrealį. Su jomis kartu atvažiavo ir nauja seselė — Bonifacija. Seselė Teresė įsijungė vėl į savo darbą ir ypač daug dirba su mergaičių choru "Pavasaris", kurį nori tinkamai paruošti koncertui Lietuvių Dienose Toronte.

AV parapijos šventovėje rugsėjo **5 d. buvo palaiminta santuoka** Lilijos Jonelytės, Milanos ir Alberto Jonelių dukters, su Yves Mainville, Jean Marie ir Simone Mainville sūnumi. Santuokos apeigas atliko kun. J. Kubilius, SJ, kuris šioje šventovėje krikštijo jaunąją.

Jaunuosius lydėjo trys poros pajaunių: Audronė Jonelytė su Denis Cataford, Rasa Lukoševičiūtė su Juozu Joneliu ir June Mockutė su Raimundu Šiaučiuliu. Jungtuvių metu seselei Teresei giedant "Ave Maria", jaunavedžiai padėjo raudoną rožę ant Marijos altoriaus. Taip pat buvo atlikta prancūzų kompozitoriaus Pachel Bels versija "St. Martin in the Field"

Po santuokos apeigų vestuvinės vaišės įvyko AV parapijos salėje, kur susirinko apie 200 giminių, draugų ir pažįstamų pasveikinti jaunosios poros.

Programai vadovavo Rasa Lukoševičiūtė, kuri humoristiniu žodžiu pristatė jaunosios poros pamerges, pabrolius ir visus iš toliau atvykusius svečius bei gimines.

Jauniesiems sugiedota "Ilgiausių metų". Juos pasveikino jaunosios tėvelis ir jaunojo mama, abu linkėdami jiems džiaugsmingo ir ilgo bendro gyvenimo.

Jaunieji Lilija ir Yves padėkojo visiems atvykusiems į jų bendro gyvenimo šventę, ypač savo tėveliams.

Lilija yra veikli Montrealio lietuvaitė, "Gintaro" ansamblio narė, baigusi biologijos mokslus. Jos vyras Yves yra elektronikos technikas. Abu dirba Montrealyje. Neabejotina, kad jiedu ir toliau bus matomi mūsų lietuviškoje bendruomenėje, nes, pradėdamas savo pirmuosius bendro gyvenimo žingsnius su lietuvaite, Yves padėkos žodžiais į visus prabilo lietuviškai. Jaunieji povestuvinei kelionei pasirinko Portugaliją.

Alma ir Petras Drešeriai susilaukė antro kūdikio — dukrelės. Naujoja sesute džiaugiasi broliukas Adomas, o vaikaite — Danutė ir Bronius Staškevičiai, p. p. Drešeriai iš Floridos.

Metinis "Rūtos" klubo bazaras įvyks spalio 24-25 d. d. AV parapijos salėje. Klubiečiai šiam savo didžiausiam parengimui sparčiai ruošiasi. Jau dabar kiekvieną sekmadienį klubo patalpose galima matyti gabių moteriškų rankų pagamintus bazarui skirtus suvenyrus. Daugelis jau įsigijo jų kaip kalėdines dovanas savo draugams. Šiam klubui vadovauja pirmininkas Kostas Toliūšis.

Montrealio šeštadieninė mokykla jau pradėjo savo mokslo metus rugsjo 12 d. St. Henri High School patalpose. Mokyklai šiais metais yra reikalingas dar vienas mokytojas. Suinteresuotieji prašomi kreiptis į mokyklos vedėją Moniką Jonynienę.

"Lito" jaunųjų narių išvyka buvo numatyta šiais metais į beisbolo rungtynes olimpiniame stadijone, tačiau dėl streiko reikėjo ją nukelti į rudenį. Ji įvyko rugsėjo 15 ir 22 d. d.

Nuo spalio 15 d. "Litas" pradės dirbti sekmadieniais po 10 v. Mišių. "Lito" vedėjas Bronius Niedvaras kiekvieną ketvirtadienį dirba Rosemonto skyriuje. Suinteresuotieji, kuriems sunkiau yra pasiekiamas Verduno skyrius, gali kreiptis į vedėją jiems rūpimais klausimais ketvirtadieniais Rosemonte.

A. a. Gražina Montvydaitė-Tkacz mirė St. Adele mieste, ten ir palaidota. Paliko šeimą ir gausų būrį giminių. A. a. Petras Starkauskas mirė sulaukęs 91 m. amžiaus. Palaidotas iš AV šventovės Cote des Neiges kapinėse. **N. B.**

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA
1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:
Trumpalaikius indėlius	20%	Nekilnojamo turto
Terminuotus vienerių metų indėlius	18%	Asmenines ir prekybines
Uždarus terminuotus vienerių metų indėlius	19%	Paskolas mirties atveju apdraustos iki $10,000
Specialias taupomąsias sąskaitas	17%	
Taupomąsias sąskaitas su drauda iki $2,000	11%	
Čekių sąskaitas	6%	

KONFIDENCIALUS IR GREITAS PATARNAVIMAS
ČEKIAI IR VISI KITI PATARNAVIMAI NEMOKAMAI

KASOS VALANDOS

	1465 DeSeve	3907 A Rosemont
Pirm., Antr., Treč.	9 — 3	
Ketvirtadieniais	12 — 8	6 — 8
Penktadieniais	12 — 6	12 — 6

Greitas ir tikslus patarnavimas!
Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355
PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

Svečiai redakcijoje. Iš V. Vokietijos "TŽ" aplankė gydytojos dr. Ira Gottschalk, dr. Dana Gottschalk, Domininka Gottschalk; iš JAV — Sofija Tekorienė. Juos lydėjo ir jų viešnagę Kanadoje rūpinosi Aldona Falikauskienė ir Stasys Matulionis iš Brantfordo.

A. a. Jurgio Raščio atminimui Stasys Matulionis "TŽ" paaukojo $10.

Kazys ir Ona Mikšiai iš Hamiltono, pagerbdami mirusio brolio torontiečio a. a. Broniaus Mikšio atminimą, paremė lietuvišką spaudą, įteikdami "T. Žiburiams" $100 auką.

Los Angeles Lietuvių Dramos Sambūris rugsėjo 27, sekmadienį, vaidins A. Škėmos dramą "Živilė". Žiūr. skelbimą.

Kanados Lietuvių Katalikų Centras gavo laišką iš William de Marois, gyvenančio Scarborough, kuriame jo autorius labai jautriai atsiliepia į straipsnius apie Lietuvą, išspausdintus "Catholic Register" š. m. birželio 27 d. Taip pat jis rašo skaitęs informaciją apie Angelės Ramanauskaitės teismą. Laiško autorius ypač susižavėjęs Nijole Sadūnaite. "Esu susirūpinęs savo žmonėmis okupuotoje Lietuvoje nuo to laiko, kai lenininiai karo lordai apiplėšė tą šalį II D. karo metu. Ypač esu sujaudintas ir įkvėptas Nijolės Sadūnaitės laikysenos teisme, kuris priminė senosios Romos kankinių teismus. **Mano nuomone, Sadūnaitė yra viena didžiųjų tikėjimo išpažinėjų moderniaisiais laikais** (autoriaus pabraukta). . . . Su dėkingumu prisimenu ją Mišiose (maldoje už gyvuosius), nes jos šventumas ir apaštalinė kančia tikriausiai laimi didžias malones ne tiktai pavergtai ir išnaudojamai savo tautai, bet ir visuotinei Bendrijai kaip visumai šiais baisiais laikais".

Šio laiško autorius siūlo pradėti platų maldos vajų už persekiojamus Lietuvos tikinčiuosius, kad jie ištvertų dabartinėje savo Golgotoje, ir pateikia maldos tekstą.